

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Daniel Buzu

Autorskoprávní ochrana databází

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce: 30. 12. 2015

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Daniel Buzu

Děkuji panu JUDr. Tomáši Dobřichovskému, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za jeho vřelý přístup a ochotu, které vůči mé osobě a této práci zaujal. Dále děkuji mé rodině za podporu, kterou mi věnovala po dobu studií a tvorby této práce.

Obsah

1.	Úvod.....	1
2.	Úvod do problematiky databází	3
2.1.	Informační společnost.....	3
2.1.1.	Vznik a definice konceptu	3
2.1.2.	Vývoj konceptu informační společnosti v Evropě	4
2.1.3.	Informační společnost a databáze.....	5
2.2.	Pojem databáze	6
2.3.	Databáze a software	6
2.4.	Klasifikace databází.....	7
2.4.1.	Dělení dle obsahu	7
2.4.2.	Dělení dle formy.....	8
2.4.4.	Dělení dle účelu	9
2.5.	Důvody ochrany databází	9
2.5.1.	Ochrana autora/pořizovatele.....	10
2.5.2.	Ochrana uživatele	10
2.5.3.	Východiska	10
2.6.	Základní modely právní ochrany databází.....	10
3.	Databáze z mezinárodněprávního hlediska.....	13
3.1.	Mezinárodní úmluvy.....	13
3.1.1.	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví	13
3.1.2.	Bernská úmluva	14
3.1.3.	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví.....	15
3.1.4.	Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském	
	17	
3.1.5.	Obchodní dohoda proti padělatelství.....	18

3.2.	Mezinárodní organizace.....	22
4.	Proces přijetí Směrnice	24
4.1.	Zelená kniha.....	24
4.2.	Microfor v. Le Monde	25
4.2.1.	Pozadí sporu	26
4.2.2.	Žaloba	26
4.2.3.	Rozhodnutí a související komentáře.....	27
4.2.4.	Funkce ochrany v souvislosti s Microfor v. Le Monde.....	28
4.3.	Změna názoru	28
4.4.	Van Dale Lexikografie B. V. v. Jan Rudolf Romme	29
5.	Směrnice.....	31
5.1.	Autorskoprávní ochrana.....	31
5.1.1.	Požadavky na ochranu	31
5.1.2.	Výjimky z ochrany	31
5.1.3.	Ochranná doba.....	32
5.2.	<i>Sui generis</i> ochrana	33
5.2.1.	Povaha práva <i>sui generis</i>	33
5.2.2.	Předmět ochrany	34
5.2.3.	Fixtures Marketing	36
5.2.4.	British Horseracing Board	38
5.2.5.	Ochranná doba	40
6.	Komentář ke Směrnici.....	41
7.	Ochrana databází v ČR podle autorského zákona.....	45
7.1.	Pojem databáze	45
7.2.	Autorskoprávní ochrana.....	46
7.2.1.	Databáze kvalifikující se na ochranu.....	46

7.2.3.	Osobnostní práva a osoba autora	47
7.3.	<i>Sui generis</i> ochrana	47
7.3.1.	Požizovatel databáze	48
7.3.2.	Obsah práva <i>sui generis</i>	48
7.3.3.	Omezení pořizovatele databáze	48
8.	Alternativní způsoby ochrany databází	50
8.1.	Právo nekalé soutěže	50
8.1.1.	Právo nekalé soutěže v EU	51
8.1.2.	Právo nekalé soutěže v ČR	51
8.1.3.	Obchodní tajemství a licenční smlouva dle české úpravy	53
8.1.4.	Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži	55
8.2.	Smluvní ujednání	55
8.2.1.	Zvláštní ustanovení autorského zákona	55
8.2.2.	Ryanair Ltd v. PR Aviation BV	56
8.3.	Trestněprávní rovina	58
8.4.	Správní právo	59
8.6.	Další prostředky	61
9.	Konflikty vzešlé z užívání databáze	62
9.1.	Obchodní sdělení	62
9.2.	P2P síť	63
10.	Ochrana databází v USA	66
10.1.	Americké právo	66
10.2.	Ústavní základ	66
10.3.	Autorskoprávní ochrana	67
10.3.2.	Merger doctrine	69
10.3.3.	Substantial similarity principle	71

10.3.4.	Fair use	72
10.3.5.	Registrování autorského díla	72
10.3.6.	Sweat of the brow	72
10.3.7.	Feist Publications, Inc. v. Rural Telephone Service Co	73
10.4.	Ochrana prostřednictvím práva proti nekalé soutěži	75
10.5.	Ochrana prostřednictvím smluvního práva.....	77
10.6.	Revize právní úpravy v USA	79
11.	Úvahy de lege ferenda.....	80
12.	Závěr	82
13.	Seznam zkratek	85
14.	Seznam použité literatury a pramenů	86

1. Úvod

V současné době lidé v zemích vyspělého světa užívají databáze při každodenních činnostech, aniž by si to mnozí uvědomovali. Jízdní řády, kuchařky, fotobanky, online systémy s právními předpisy, veřejné rejstříky či telefonní seznamy - lze najít nespočet příkladů, které naplňují definici databáze.

Lidé uchovávali a třídili informace pro další použití už v dobách starověkého Egypta v podobě archivů, v nichž se ukládaly úřední listiny a informace o obyvatelstvu. Tyto jsou dnes známy vůbec jako první daňové záznamy, které byly vedeny na papyru a vápencových deskách.¹ Jak plyne z uvedeného, první databáze, jejichž základní zásady tvorby se dochovaly a užívají dodnes, jsou spojeny s veřejným sektorem, který potřeboval nakládat s informacemi o obyvatelstvu, kdy vedle úřadů vznikaly databáze při činnosti nemocnic a knihoven.² Postupem času se i soukromoprávní subjekty setkaly s potřebou tvorby a užití databází, hlavně v oblasti vědy a financí, v důsledku čehož došlo i k investicím v této oblasti z jejich strany. Především na základě tlaku těchto subjektů vyvstala otázka právní ochrany databází, jejich vytvoření totiž vyžaduje vynaložení značných časových, kapitálových a lidských zdrojů.³ Databáze jsou ve vyspělém světě užitečným a rychlým zdrojem informací, čímž nabyly postavení nepostradatelného nástroje užívaného podnikatelskými subjekty, orgány veřejné správy, či „běžnými“ lidmi v každodenním životě.

Moje první bližší setkání s právní ochranou databází nastalo při plnění pracovních povinností, kdy k mému překvapení jsem v autorském zákoně našel ustanovení týkající se *zvláštního práva pořizovatele databáze*. Tehdy jsem příliš nerozuměl tomu, oč se jedná, kdo, kdy a proč takovou právní úpravu zavedl. Tato skutečnost mě vedla k výběru tématu této práce, jejíž účelem je poskytnout čtenáři rozsahu práce odpovídající přehled právní úpravy databází s vlastním komentářem. Vedle deskriptivní metody práce použiji metodu komparativní, kdy uvedu srovnání evropské právní úpravy s úpravou USA, přičemž se pokusím nabídnout vlastní analýzu a komentář k těmto úpravám. Analytickým přístupem chci poukázat na výhody a nevýhody evropské právní

¹ LAKE, Peter. *Concise guide to databases: a practical introduction*. 1. vyd. Sheffield : Springer, 2013, s. 4.

² CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 16.

³ DERCLAYE, Estelle. *The legal protection of databases: a comparative analysis*. Cheltenham : Edward Elgar, 2008. s. 1.

úpravy. Těžištěm práce má být srovnání právní úpravy EU a USA, kdy v případě Spojených států amerických bude kladen důraz na judikaturu z důvodu odlišnosti právních systémů. Jelikož česká právní úprava v této oblasti vychází z evropského práva, nastíním v kapitole týkající se „databázové“ směrnice základy této úpravy, přičemž jednotlivé detaily popíši v kapitole věnující se českému právnímu řádu.

Jak jsem naznačil, tato práce nemá být pouhým přepisem právní úpravy, ale jejím cílem je čtenáře seznámit s mými vlastními názory a pohledem na danou tematiku. Komparací dvou odlišných právních úprav se pokusím dojít k závěru, zda evropská právní úprava týkající se ochrany databází je vhodná, přiměřená a odráží současné potřeby evropské společnosti.

2. Úvod do problematiky databází

Vlivem druhé světové války došlo k rychlým a zásadním ekonomickým, sociálním a kulturním celospolečenským změnám. Vzniklá situace ovlivňovala významnou část lidstva nejen na národní, ale nově i na globální úrovni. Tyto skutečnosti se promítly do mnoha nových pohledů na společenskou realitu.

2.1. Informační společnost

2.1.1. Vznik a definice konceptu

Jedním z těchto pohledů byl koncept *postindustriální společnosti*, který byl popsán sociologem a profesorem Harvardské univerzity *Danielem Bellem*. Ten při popisu plné a ideální postindustriální společnosti definoval její dimenze, kdy mimo jiné podtrhl význam poznání, technologií a zvýšení důrazu na software a jeho výkonnost. Jinými slovy, do středu zájmu se dostávají znalosti společně s technologiemi a v národním hospodářství enormně vzrůstá význam terciálního sektoru služeb včetně vzdělání, zdravotnictví a role občanských sdružení.⁴ Na tento termín postindustriální společnosti Bell později navázal pojmem *informační společnost*.⁵ Tímto termínem se rozumí *společnost založená na integraci informačních a komunikačních technologií do všech oblastí společenského života v takové míře, že zásadně mění společenské vztahy a procesy. Nárůst informačních zdrojů a komunikačních toků vzrůstá do té míry, že ho nelze zvládat dosavadními informačními a komunikačními technologiemi*.⁶ Toto není jediná definice informační společnosti, avšak pro účel této práce plnohodnotně postačuje. Je nutné mít na paměti, že koncept informační společnosti se vyvíjí s ohledem na místo a čas, proto se jeho vývoj a současná vývojová stádia v různých částech světa liší, například v Japonsku se termín informační společnost objevuje již v 60. letech 20. století, kde je tento termín spojen s nevídaným rozvojem

⁴ BELL, Daniel. *The coming of post-industrial society: a venture in social forecasting*. Speciální vydání. New York : Basic Books, 1999, s. 5, 127.

⁵ SEMRÁD, Václav. *Postindustriální společnost, postmoderna a Daniel Bell*. Brno, 2006, Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce doc. PhDr. Ivana Holzbachová, CSc. s. 6. Dostupný také z [www: https://is.muni.cz/th/109697/ff_b/bakalarka.pdf](https://is.muni.cz/th/109697/ff_b/bakalarka.pdf).

⁶ JONÁK, Zdeněk. Termín Informační společnost. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000468&local_base=KTD.

techniky, zejména robotizace a automatizace výroby.⁷ V zemi zapadajícího slunce se koncept informační společnosti stal požadovaným cílem.⁸

2.1.2. Vývoj konceptu informační společnosti v Evropě

V Evropě bylo tohoto pojmu poprvé užito v polovině 70. let 20. století ve Francii v tzv. *Nora-Minc*⁹ vládní zprávě, následně v letech 80. se s obsahem pojmu informační společnost pracovalo na úrovni Evropských společenství.¹⁰ Evropská komise v roce 1987 vydala v podobě sdělení Zelenou zprávu o komunikacích, která mimo jiné pojednává o tom, že sjednocení Evropy je podmíněno založením jednotné, všude přítomné a vyspělé komunikační infrastruktury. Zpráva zmiňuje právě výše uvedené Japonsko a USA, ve kterých vývoj v oblasti (tele)komunikací byl v té době oproti Evropě napřed.¹¹ Stadium vyspělé informační společnosti je od 80. let, alespoň co se týče evropského kontinentu, cílem, kterého se pokoušely politické elity dosáhnout a dosáhnout tak v této oblasti Spojené státy americké. Z dnešního pohledu významným dokumentem stran posunu směrem k informační společnosti je vnímána tzv. *Bangemannova zpráva*, celým názvem *Evropa a globální informační společnost: Doporučení Evropské radě* z května roku 1994. Tento dokument, na kterém pracovala expertní skupina viceprezidenta Evropské komise *Martina Bangemanna*, se zabývá problematikou, zda má být informační společnost formulována společným postupem řízeným Evropskou unií, či má být tato otázka ponechána na jednotlivých státech. *Bangemannova zpráva* klade důraz na rychlý postup, a to s ohledem na ekonomickou převahu USA.¹²

⁷ HOSPODKA, Martin. *Daniel Bell a jeho přínos pro moderní informační politiku*. Praha, 2007, Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Rudolf Vlasák. s. 46.

⁸ Strategie *The Plan for Information Society - A national goal toward the year 2000* z roku 1972, která byla vypracována neziskovou organizací *Japan Computer Usage Development Institute*.

⁹ NORA, Simon; MINC, Alain: *L'informatisation de la société. Rapport M. le President de la Republique*. Paříž, 1978.

¹⁰ WALLISER, André. Le rapport «Nora-Minc». Histoire d'un best-seller. Vingtième Siècle. Revue d'histoire. 1989, č. 23 červenec-září. [cit. 2015-7-25]. Dostupné také z [www: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/xxs_0294-1759_1989_num_23_1_2832](http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/xxs_0294-1759_1989_num_23_1_2832).

¹¹ ES, Sdělení Evropské Komise. *Green paper on the development of the common market for telecommunications services and equipment*, ze dne 30. 6. 1987. COM (87) 290 final. s. 4-6. [cit. 2015-6-25] Dostupné také z [www: http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/green_paper_telecom_services_common_market_com_87_290.pdf](http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/green_paper_telecom_services_common_market_com_87_290.pdf).

¹² Evropská komise. *Bulletin of the European Union: supplement 2/94*. Lucemburk: Office for Official Publications of the European Communities, 1994. s. 10.

Vůdčí postavení USA bylo ze strany ES deklarováno již v Bílé knize *Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost – výzvy a cesty vpřed do 21. století* z prosince roku 1993. Radikální změna v podobě počátku *multimediálního světa* je přirovnávána k první průmyslové revoluci. Bílá kniha zmiňuje skutečnost, že 200 největších amerických obchodních korporací tou dobou užívalo informační dálnice: *The USA has already taken the lead: 200 of its biggest companies already use information highways*. Otázka integrace informačních a komunikačních technologií je dle Bílé knihy klíčovým aspektem přežití či úpadku Evropy a může přinést řešení nových potřeb evropských národních společností. Jako nové potřeby či problémy k řešení jsou uvedeny například komunikační sítě mezi obchodními korporacemi a rozšířený přístup k vědecky a volnočasově zaměřeným databázím.¹³

2.1.3. Informační společnost a databáze

Právě databáze jsou velice těsně spjaty s dnešní informační společností, pro kterou je typické nepřehledné množství veřejně dostupných informací. Není pochyb o tom, že informace je prvkem vedoucím k úspěchu a ke zlepšování (se). Nadnárodní celky, státy, obchodní korporace a další druhy subjektů vynakládají významné prostředky pro získání určitých informací, které jsou nezbytnou složkou pro jejich fungování a další rozvoj. Kapitál je vkládán nejen pro získání informací, ale následně i k jejich ochraně. Se snadnějším přístupem k informacím se stává stále jednodušší určit a vyhodnotit přínosné ekonomické aktivity a být tak konkurenceschopnějším. Díky informačnímu toku dokáží soutěžitelé lépe využít možnosti trhu a zvýšit efektivitu.

Toky informací mají však i svá negativa, zejména co se týče obtížnosti s jejich nakládáním. Důvodem je jak nepřehledné množství informací, tak i jeho neomezený a nekončící nárůst. V době informační společnosti se objevil požadavek informace uceleně utřídit, rozšířit a zajistit, aby v takto uceleném komplexu informací vznikl systém, jehož uživatel najde pokud možno tu nejvhodnější informaci v co nejmenším časovém úseku. Lze říci, že požadavky informační společnosti zapříčinily neustálé vylepšování a tvorbu nových, uživatelsky jednodušších a dostupnějších databází.

¹³ Evropská komise. *Growth, competitiveness, employment. The challenges and ways forward into the 21st century: white paper*, ze dne 5. 12. 1993. COM (93) 700. s. 13. [cit. 2015-6-25] Dostupné také z [www: http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/pdf/growth_wp_com_93_700_parts_a_b.pdf](http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/pdf/growth_wp_com_93_700_parts_a_b.pdf).

2.2. Pojem databáze

Tak jako pojem informační společnost i databázi lze vymezit více než jednou definicí. Ekvivalenty termínu databáze jsou *banka dat*, *báze dat*, *databanka* či *databázový systém*.¹⁴ Dle *Pokorného*¹⁵ rozumíme databází *systém sloužící k modelování objektů a vztahů reálného světa (včetně abstraktních nebo fiktivních) prostřednictvím digitálních dat uspořádaných tak, aby se s nimi dalo efektivně manipulovat, tj. rychle vyhledat, načíst do paměti a provádět s nimi potřebné operace - zobrazení, přidání nových nebo aktualizace stávajících údajů, matematické výpočty, uspořádání do pohledů a sestav apod.* *Leščinský*¹⁶ definuje databáze v obecném smyslu jako *vnitřně organizované soubory informací, údajů, dat, tedy soubory poznatků o jakýchkoli skutečnostech* a dodává, že podmínkou jejich základní funkce není rozsah, ale vnitřní organizace.

Na základě výše uvedených definic lze tvrdit, že databází rozumíme vnitřně organizovaný soubor dat. Záměrně jsem v předchozí větě užil termínu *data* místo termínu *informace*, data totiž jako taková nemají obvykle význam sama o sobě. Data se stávají informací až tehdy, jsou-li komunikována, interpretována, pochopena a následně využita.

Připomínám, že při aplikaci právních předpisů nelze primárně vycházet z výše uvedených definic databáze, nýbrž z takové definice, se kterou počítá příslušný právní předpis. Lze však předeslat, a to nikterak překvapivě, že se chápání významu termínu *databáze* v příslušných případech liší.

2.3. Databáze a software

V praxi může činit problémy určení, co to je databáze, a to proto, že je na místě od elektronické databáze rozlišovat software, resp. program, jehož prostřednictvím uživatel příslušnou databázi užívá. Tuto skutečnost je třeba reflektovat proto, že u softwaru, resp. programu se jedná o jiný právní režim než u databáze, kdy program

¹⁴ POKORNÝ, Jaroslav. Termín Databáze. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000089&local_base=KTD.

¹⁵ *ibid.*

¹⁶ LEŠČINSKÝ, Jan. *Právní ochrana databází*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003, s. 3.

je chráněn jako samostatný nehmotný statek, především jako autorské dílo ve smyslu autorského zákona.¹⁷

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (dále jen „Směrnice“) nechrání počítačové programy používané při pořizování nebo provozování databází přístupných elektronickými prostředky.¹⁸ Software lze chránit na území EU za splnění národním právním předpisem stanovených podmínek autorskoprávní ochranou. Takovou ochranu softwaru poskytuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů. Jak vyplývá z odst. 11 odůvodnění uvedené směrnice, *nutno stanovit, že předmětem ochrany je pouze vyjádření počítačového programu a že myšlenky a zásady, na kterých jsou založeny jednotlivé prvky programu včetně myšlenek a zásad, na kterých jsou založena rozhraní, nejsou chráněny autorským právem ve smyslu této směrnice*. Obsah této směrnice je promítnut v České republice do autorského zákona.

Od softwaru a databáze je nutné rozlišovat *uživatelské rozhraní*. Zjednodušeně řečeno, u elektronické databáze je uživatelským rozhraním to, co vidí při práci s databází na počítači její uživatel na monitoru. Uživatelské rozhraní typicky obsahuje ovládací prvky v kombinaci s textem, a dále grafické prvky, například ikony.¹⁹

2.4. Klasifikace databází

Různí autoři nabízejí svá rozdílná dělení, která se mohou navzájem překrývat. Databáze lze klasifikovat z několika hledisek, a to například dle obsahu, designu, architektury, či z pohledu subjektu, který je vytváří.

2.4.1. Dělení dle obsahu

Kohutová primárně databáze dělí dle výběru a uspořádání obsahu na databáze *všeobecné* a *specifické*.²⁰ Všeobecné databáze nabízejí informace v maximální škále, nejčastěji se uživatel se všeobecnou databází setká v podobě encyklopedie. Specifické,

¹⁷ ČR. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ze dne 7. dubna 2000. Sbírka zákonů. 2000, částka 36/2000 Sb.

¹⁸ čl. 1 odst. 3 Směrnice.

¹⁹ LOUKOTOVÁ, Klára. Uživatelská rozhraní dialogových systémů. *Knihovna*. [online]. 2009, č. 2 [cit: 2015-06-30]. Dostupné z: <http://oldknihovna.nkp.cz/knihovnaplus92/loukot.htm>.

²⁰ KOHUTOVÁ, cit. pod č. 2.

resp. databáze speciální, odvětvové, věcné, se zaměřují na jeden konkrétní obor a jejich uspořádání inklinuje ke specifikům oboru, z něhož jsou příslušná data čerpána. Například v oblasti zemědělství existují na českém trhu specifické databáze, které jsou úzce zaměřeny na obchodní korporace zabývajícími se obhospodařováním půdy, pěstováním a zpracováním hospodářských plodin, či databáze vinařských společností. O takovéto databáze mohou mít zájem například prodejci zemědělské techniky, hnojiv, postřiků, či osoby nabízející zprostředkování dotací.

2.4.2. Dělení dle formy

Klasifikace databází dle formy je v současné době z pohledu právní ochrany nejdůležitějším dělením. Rozšíření moderních technologií zapříčinilo rozvoj elektronických databází a tyto následně napomohly zrodu internetu jako informačního média. Od elektronických databází odlišujeme databáze neelektronické.²¹ Mezi neelektronické databáze patří zejména databáze psané či tištěné. Jako nevýhodu neelektronických databází vidím vysoké nároky na uskladňovací prostory a s tím spojené problémy s užitím uložených dat. Zároveň nelze pominout stárnutí materiálu, na kterém jsou data uložena. Riziko zničení dat z důvodu vyšší moci existuje u obou typů forem databází, nicméně je ekonomicky a prakticky snadnější vytvořit kopie databází elektronických než těch neelektronických. U elektronické formy databází existuje vícero modelů, které se dělí podle způsobu ukládání dat, a to například na databáze hierarchické, síťové, hvězdicové nebo relační databáze.²² Posledně uvedený model se vyznačuje v porovnání s hierarchickými a síťovými databázemi jednodušší strukturou, což má za následek snadnější provádění úprav a změn v uložených datech, proto relační databáze jsou v poslední době nejužívanějším modelem databází.²³

2.4.3. Spin-off databáze

Rozlišovat databáze lze také podle pohnutky, která vedla k jejich vytvoření, v takovém případě mluvíme o databázích jakožto vedlejších, nebo naopak hlavních produktech činnosti jejich pořizovatele. Databáze obsahující informace o spojích

²¹ Též nazývané jako analogové.

²² VOJTÁŠEK, Zdeněk. *Databázové právo*. Brno, 2007. s. 11. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D. Dostupný také z [www: http://is.muni.cz/th/77163/pravf_m/Diplomova_prace-Vojtasek-77163.pdf](http://is.muni.cz/th/77163/pravf_m/Diplomova_prace-Vojtasek-77163.pdf).

²³ KOHUTOVÁ, cit. pod č. 2.

vlakového dopravce je vedlejším produktem činnosti provozovatele databáze, zatímco do druhé skupiny patří například databáze právních předpisů. Ač se toto dělení může zdát zbytečné, není tomu tak, alespoň co se evropského kontinentu týče. Soudy v některých evropských státech řešily, zda databáze, která je vedlejším produktem činnosti jejího provozovatele, neboli tzv. *spin-off* databáze, požívá právní ochrany.²⁴ Nizozemsko je prvním²⁵ státem, který těmto databázím v roce 2000 nepřiznal ochranu zvláštního práva pořizovatele databáze ve smyslu § 88a autorského zákona, resp. dle čl. 7 a násl. Směrnice (dále v textu uváděno jako „právo *sui generis*“).²⁶ Obdobně rozhodl Evropský soudní dvůr v případech blíže popsanych v částech 5.2.3. a 5.2.4. této práce.

2.4.4. Dělení dle účelu

Databáze lze dále dělit podle toho, zda jsou vytvořeny pro zisk či nikoliv. U prvně jmenované skupiny je cílem databázi co nejvíce rozšířit mezi uživatele, kteří jsou za užití takových databází ochotni zaplatit. Důvodem vzniku databází vytvořených pro zisk jsou vzdělávací a vědecké účely, dále jsou jím interní potřeby obchodních korporací, které takové databáze pořizují pro svou činnost, například seznam koncesionářů či obchodních partnerů.

2.5. Důvody ochrany databází

Informační společnost, která je orientována především na technologie, znalosti a rychlý přístup k aktuálním informacím, se bez databází stěží obejde. Databáze, zejména ty elektronické, šetří prostory, čas, ulehčují manipulaci (bez negativní konotace) a zejména zpřístupňují obrovské množství informací širokému spektru subjektů. Díky elektronické formě se data mohou šířit bez zhoršení kvality jejich nosiče a především v jeden okamžik může totéž užívat teoreticky neomezený počet osob (pomineme-li závady a kapacitu systému), rozšiřování dat tak probíhá za vynaložení nepatrných nákladů v porovnání s fixními náklady na vytvoření databáze.

²⁴ DERCLAYE, Estelle. Databases sui generis right: should we adopt the spin off theory. *European Intellectual Property Review*. [online]. 2004 [cit: 2015-07-01]. Dostupné z: http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=estelle_derclaye.

²⁵ BELLEFONDS, Xavier Linant a kol. *Computer law in the millenium perspective: Le Droit de l'Informatique à l'aube du 3ème Millénaire*. Paříž : AFDIT, 2001. s. 174.

²⁶ Nizozemsko. *KPN v. XSO*. Rozhodnutí President District Court, Haag, ze dne 14. ledna 2000.

2.5.1. Ochrana autora/pořizovatele

Pro následující řádky berme v úvahu, že osoba autora a pořizovatele databáze je tentýž člověk. Právě fixní náklady na vytvoření databáze jsou významnou položkou, u které si pořizovatel přeje, alespoň co se týče tržního prostředí, její návratnost. V opačném případě by pak pořizovatelé nebyli motivováni k tvorbě databází. V prostředí, kde není (efektivní) ochrany databází, může být databáze pořizovatele celá, či alespoň z části zkopírována a nabízena na trhu za značně nižší cenu, a to s ohledem na to, že nový oferent databáze nemusel vynaložit náklady na pořízení této databáze. Lze tvrdit, že za takových okolností nejsou případní pořizovatelé databází motivováni k jejich pořízení. Mimo výše uvedené argumenty pro potřebu právní ochrany databází by dále musel existovat vážný důvod, proč by nehmotný statek coby předmět vlastnictví neměl být chráněn.

2.5.2. Ochrana uživatele

Na druhou stranu je třeba zmínit skutečnost, že přílišná ochrana pořizovatelů databází může vést k růstu ceny za užívání databází, a tedy i k následnému snížení jejich využití. Taková situace navíc nahrává k vytváření informačních monopolů, které mohou narušovat přirozené konkurenční prostředí.²⁷

2.5.3. Východiska

Z výše uvedeného vyplývá, že je optimální najít určitý kompromis mezi právy uživatelů databází a jejich autory/pořizovateli, respektive nositeli práv k databázím. Rovnovážná ochrana poskytne motivující prostředí pro tvorbu databází současně s tím, že tyto budou širokou veřejností užívány. Souhlasím s *Leščinského* tvrzením, že *ve vyvážené úpravě je nutné brát ohled i na pozitivní diskriminaci uživatelů v podobě výjimek a omezení, protože určitá forma této diskriminace je společensky žádoucí.*²⁸

2.6. Základní modely právní ochrany databází

Databáze lze chránit prostřednictvím autorskoprávní ochrany, zvláštním právem, neboli zvláštním právem pořizovatele databází a dalšími prostředky ochrany,

²⁷ LEŠČINSKÝ, cit. pod č. 16. s. 13-15.

²⁸ *ibid.*, s. 14.

kteřé podrobím zkoumání v kapitole 8. a 9. této práce. Výše uvedené prostředky ochrany se navzájem nevylučují a existují souběžně vedle sebe.

Považuji za důležité poukázat na skutečnost, že systém práva je souhrnem právních norem uspořádaných do celku. Tento celek se dělí na právní odvětví, oprávněné instituty a právní normy.²⁹ Mezi dva hlavní systémy práva řadíme systémy kontinentálního a angloamerického práva. K těmto základním právním systémům lze uvést i systém islámský, tomu se však v této práci nebudu věnovat.³⁰

Ve výše uvedených základních právních systémech je právo autorské základním právním odvětvím poskytujícím právní ochranu databázím. Autorské právo patří mezi základní odvětví práv duševního vlastnictví a v rámci práv duševního vlastnictví patří k právům k výtvorům vztahujícím se na výtvořy jak umělecké nebo vědecké, tak i technické povahy.³¹ U autorského práva platí zásada neformálnosti vzniku tohoto práva. Jinými slovy řečeno, autorské právo ke svému vzniku nepotřebuje formální akt, například v podobě registrace ochranných známek u příslušného úřadu. Za takovýto formální akt je zpravidla navrhovatel takového aktu povinen zaplatit správní poplatek. Z uvedeného tedy vyplývá, že u autorského práva se neuplatňuje poplatkový princip.

Aby databáze požívala autorskoprávní ochrany, je třeba zkoumat její uspořádání a obsah. Na základě těchto definičních znaků dělíme databáze na originální (původní) a neoriginální (nepůvodní). Neoriginální databáze postrádají autorskoprávní ochrany. Doplňím, že u všeobecných databází nabízejících informace v široké škále nelze nesouhlasit s tím, že čím rozsáhlejší je databáze, tím spíše bude postrádat kritérium originálnosti.

Dalším způsobem jsou takzvané režimy zvláštních práv, tj. například právo *sui generis*,³² jehož základy lze historicky najít například ve skandinávských zemích.³³

²⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. s. 123.

³⁰ KNAPP, Viktor. *Velké právní systémy; úvod do srovnávací právní vědy*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 1996. s. 106.

³¹ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2. vyd. Brno : Doplněk. 2006. s. 21.

³² Considering that databases have not always fit within the existing legal systems and leaving aside contract law, there have been three ways in which to offer legal protection: copyright law, unfair competition law, and *sui generis* law. Not only have national legal systems recognized these three ways of protection, but recently, the legal protections have also received recognition in international law, such as by way of the NAFTA Treaty (chapter 17), the TRIPS Agreement (Article 10(2)), the draft World Intellectual Property Organization (WIPO) Database Treaty, and the Directive. http://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1561&context=law_journal_law_policy.

³³ CORNISH, William R. Protection of and vis-a-vis databases. In DELLEBEKE, Marcel. *Copyright in cyberspace: copyright and the global information infrastructure*. Amsterdam: Otto Cramwinckel, 1997. s. 436.

Třetím rozšířeným způsobem ochrany souborů dat je ochrana normami práva nekalé soutěže. Dle *Cornishe* se této ochrany užívá ve státech, kde nastává právní odpovědnost za zneužití informací v případech, kdy jsou tyto převzaty ze souboru obsahujícího velké množství dat. *Cornish* za příklad dává Švýcarsko. Nelze nepominout ani ochranu databází prostřednictvím smluvního práva, které, jak ještě uvedu dále, možná čeká v oblasti databází velká budoucnost, alespoň co se evropského kontinentu týče.

3. Databáze z mezinárodněprávního hlediska

Na následujících řádcích poskytnu stručný přehled mezinárodní platné právní úpravy v oblasti ochrany databází, a to z důvodu uvědomění si takové úpravy a poskytnutí historického vývoje, který ovlivnil národní právní řády, a také vzhledem ke skutečnosti, že právní úprava práva duševního vlastnictví se dostává do celosvětové pozornosti.

Předně je třeba uvést, že právní úprava níže uvedených mezinárodních úmluv dopadá na databáze pouze prostřednictvím autorského práva. Jako práva průmyslová, tak i autorské právo je založeno na zásadě teritoriality. Vymezíme-li tuto právní zásadu pozitivně, dospějeme k závěru, že práva vznikající na základě právního řádu určitého státu jsou chráněna pouze na území tohoto státu.³⁴ Jedná se tedy o *lex loci protectionis*,³⁵ neboli zákon země ochrany. Naopak vymezení negativní stanovuje, že právní ochrana nepůsobí mimo hranice státu, ve kterém vznikla.³⁶ Územní omezenost práv z duševního vlastnictví brání rozšíření mezinárodního obchodu, proto se také v případě zásady teritoriality průmyslových práv jako vůdčím principu tohoto právního odvětví mluví jako o *teritoriální omezenosti*.³⁷ Tato skutečnost vedla státy k jednání a uzavření *Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví* a *Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví* (TRIPS). Tyto dvě dohody jsou základem mezinárodní ochrany průmyslového vlastnictví. Ve vztahu k databázím je však nezbytné zmínit i Bernskou úmluvu a mezinárodní organizaci WIPO.

3.1. Mezinárodní úmluvy

3.1.1. Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví

V březnu roku 1883 byla v Paříži uzavřena *Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví*. Tato úmluva přinesla obecný základ systému ochrany průmyslového vlastnictví. Úmluva nestanoví konkrétní normy aplikovatelné v rámci autorskoprávní ochrany databází, nicméně zavedla právní rámec, na nějž navázaly další

³⁴ ROSÉN, Jan. *Individualism and collectiveness in intellectual property law*. Northampton: Edward Elgar, 2012, s. 57.

³⁵ Upozorňuji na možnou záměnu s právní zásadou *lex fori*, která určuje, že při soudním projednávání má být aplikováno právo státu, v němž se řízení koná.

³⁶ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Academia, 1988, s. 19.

³⁷ HÁK, Jan. *Mezinárodní ochrana průmyslových práv. Aplikované právo*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2003, č. 2, s. 12.

mezinárodní úmluvy v oblasti autorských práv. Smluvní státy této úmluvy vytvářejí mezinárodní organizaci Unii na ochranu průmyslového vlastnictví, často uváděnou taktéž zkráceně jako *Pařížskou unii*. Unie na ochranu průmyslového vlastnictví na mezinárodním poli vystupuje pod hlavičkou *Světové organizace duševního vlastnictví* (WIPO).³⁸

3.1.2. Bernská úmluva

Nastíněné důvody v úvodu třetí kapitoly vedly v 80. letech 19. století k úsilí vytvoření právní ochrany, která by působila na co největším území. Mezinárodní nevládní organizace *Association littéraire et artistique internationale* (ALAI)³⁹ svolala v roce 1883 kongres *Mezinárodní unie na ochranu autorských práv k dílům literárním a uměleckým* do Říma, kde vznikl předběžný návrh mnohostranné mezinárodní úmluvy, který byl následně dopracován na diplomatických konferencích v Bernu. Tam následně v roce 1886 byla podepsána *Bernská úmluva na ochranu děl literárních a uměleckých*.⁴⁰ Česká republika je členským státem Bernské úmluvy a je vázána poslední revidovanou verzí Bernské úmluvy. Tato byla v České republice vyhlášena ve Sbírce zákonů ve formě vyhlášky č. 133/1980 Sb. Od 19. listopadu roku 1984 je výše uvedená vyhláška účinná ve znění vyhlášky č. 19/1985 Sb.⁴¹

Smluvní stranou je k dnešnímu dni většina evropských a mnoho mimoevropských států. USA jsou smluvním státem Bernské úmluvy teprve od roku 1989. Státy amerického kontinentu totiž roku 1889 uzavřely *Montevidejskou úmluvu*.⁴² Existovaly tedy dva rozdílné systémy právní ochrany na mezinárodním poli. Tento rozkol se vyřešil až roku 1952, kdy byla v Ženevě přijata *Všeobecná úmluva o právu autorském*,⁴³ která s obsahem Bernské úmluvy v zásadě nekoliduje, a pokud by taková situace nastala, řeší ji *Dodatkové prohlášení k článku XVII Všeobecné úmluvy*.

³⁸ MALÝ, Josef. *Obchod nehmotnými statky: patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2002. s. 61.

³⁹ Mezinárodní sdružení literární a umělecké. ALAI je dnes stálým pozorovatelem u WIPO, dále má status konzultanta u UNESCO a spolupracuje s Evropskou komisí.

⁴⁰ V platnost vstoupila 5. prosince 1987.

⁴¹ ČSSR/ČR. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980 o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971. In *Sbírka zákonů*. 1980, částka 32/1980 Sb.

⁴² Montevideo Copyright Convention 1889 on Literary and Artistic Property.

⁴³ Všeobecná úmluva o právu autorském ze dne 6. září 1952, publikovaná v ČSR jako vyhl. č. 2/1960 Sb.

Všeobecná úmluva o právu autorském zavedla tzv. *copyrightovou doložku* zajišťující ochranu práv i ve státech (které jsou stranou úmluvy) vyžadujících registraci díla pro zajištění právní ochrany.⁴⁴

Stran právní ochrany databází, Bernská úmluva výslovně ničeho neupravuje. To však neznamená, že tato úmluva ve vztahu k databázím nenabízí žádné ochrany, viz ustanovení čl. 2 odst. 5 Bernské úmluvy: *Sborníky literárních nebo uměleckých děl jako jsou encyklopedie a antologie, které způsobem výběru a uspořádáním obsahu jsou duševními výtvoři, jsou samostatně chráněny bez újmy autorského práva ke každému z děl, která tvoří části takových sborníků.* Není pochyb o tom, že toto ustanovení chrání souborná díla literární a umělecká skládající se výhradně ze samostatných děl s tím, že jejich výběr a uspořádání obsahu jsou duševním výtvořem jejich autora. Taxativní výčet výtvořů, které patří pod *literární a umělecká díla*, stanovuje ustanovení čl. 2 odst. 1 Bernské úmluvy. Přestože v předchozí větě zmíněné ustanovení obsahuje taxativní výčet, část právní doktríny s ohledem na díla navrhovatelů textu Bernské úmluvy je toho názoru, že Bernská úmluva ukládá smluvních státům povinnost chránit jakýkoliv výtvoř, který je výsledkem duševního (nemechanického, netriviálního) způsobu výběru či uspořádání obsahu.⁴⁵ S tímto právním názorem souhlasím a zaujímám stanovisko, že Bernská úmluva chrání toliko originální databáze, stejně tak jako dohody TRIPS a WCT, ve kterých je však tato skutečnost explicitně uvedena.

3.1.3. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví je v oblasti práv duševního vlastnictví považována za nejkompexnější mezinárodní smlouvu. Její zkrácený název vychází z prvních písmen slov tvořících její název v anglickém jazyce, *Trade Related Intellectual Property Rights*. Byla uzavřena roku 1994 v Marrakeshi. TRIPS a další mnohostranné dohody, které jsou připojeny k *Dohodě o zřízení Světové obchodní organizace* (WTO), vstoupily v platnost k 1. lednu roku

⁴⁴ JEŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: učební texty*. Praha : Hewlett Packard, 2003, s. 27. Dostupné také z [www: http://www.dusevniivlastnictvi.cz/images/dokumenty/prosazovanipravdusevniivlastnictvi.pdf](http://www.dusevniivlastnictvi.cz/images/dokumenty/prosazovanipravdusevniivlastnictvi.pdf).

⁴⁵ GERVAIS, Daniel J. The protection of databases. *Chicago-Kent Law Review*. [online]. 2007, č. 82, s. 1111-1113 [cit: 2015-07-02]. Dostupné z: <http://scholarship.kentlaw.iit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3614&context=cklawreview>.

1995. Dle sdělení Ministerstva zahraničních věcí publikovaným pod č. 191/1995 Sb., vstoupila TRIPS a další mnohostranné dohody připojené k Dohodě o WTO, v účinnost k 1. lednu roku 1995 i pro Českou republiku.⁴⁶

TRIPS se od ostatních mezinárodních smluv odlišuje svou koncepcí. Tato mezinárodní smlouva poskytuje právní úpravu uplatnění předmětů chráněných právy duševního vlastnictví na trhu a k tomu související obchodní aspekty.⁴⁷ TRIPS obsahuje, resp. stanovuje v sedmi částích vlastního textu dohody základní principy, standardy ochrany, prostředky vynucování práv a pravidla pro řešení sporů mezi smluvními státy. Jak bylo potvrzeno ve sporu *India – Patent Protection for Pharmaceutical v. Agricultural Chemical Products*,⁴⁸ při výkladu TRIPS je nutné brát v úvahu její „preambuli“.⁴⁹ V posledním slově předchozí věty jsem použil uvozovky, a to z důvodu, že úvodní ustanovení uvedená ještě před samotnou *částí I, obecnými ustanoveními a základními zásadami*, nejsou jako preambule explicitně označena. Preambule vyjadřuje přání omezit deformaci a překážky mezinárodního obchodu, podpořit přiměřenou ochranu práv k duševnímu vlastnictví s tím, aby procesní prostředky k tomu vedoucí se samy o sobě nestaly překážkami obchodu.

Přímo databází se dotýká ustanovení čl. 10 odst. 2 dohody: *Sestavování údajů nebo jiných materiálů, ať schopné zpracování počítačem nebo v jiné formě, které buď z důvodu výběru nebo uspořádání jejich obsahu představují duševní výtvar, bude chráněno jako takové. Tato ochrana, která nebude rozšířena na samotné údaje nebo materiály, nebude na újmu jakéhokoli autorského práva, spočívajícího v samotných údajích nebo materiálech.* Co lze z tohoto ustanovení TRIPS vyčíst? Dohoda se týká údajů a jiných materiálů. Ustanovení ohledně formy databáze nestanovuje žádné podmínky, vztahuje se jak databáze tištěné, tak i elektronické a jiné.

⁴⁶ ČR. Sdělení č. 191 ze dne 19. září 1995 Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 51.

⁴⁷ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004, s. 29.

⁴⁸ WTO. *India - Patent Protection for Pharmaceutical and Agricultural Chemical Products*. září roku 1997, č. 97-3496. Dostupné také z [www: https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S009-DP.aspx?language=E&CatalogueIdList=46305&CurrentCatalogueIdIndex=0&FullTextSearch=](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S009-DP.aspx?language=E&CatalogueIdList=46305&CurrentCatalogueIdIndex=0&FullTextSearch=).

⁴⁹ DOBŘICHOVSKÝ. cit. pod č. 47. s. 29-30; „*The Preamble to the TRIPS Agreement, which recognizes the need for new rules and disciplines concerning "the applicability of the basic principles of GATT 1994 ...", provides a useful context in this regard.*“

3.1.4. Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském

Roku 1996 byla uzavřena *Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském*, běžně užívána pod zkratkou WCT (*WIPO Copyright Treaty*). Smlouvou je vázána i Česká republika od roku 2002, kdy tato smlouva byla publikována ve Sbírce mezinárodních smluv České republiky.⁵⁰ Jak vyplývá z „preambule“ WCT, účelem smlouvy bylo ujasnit výklad některých existujících pravidel, a to s ohledem na měnící se hospodářský, sociální, kulturní a technický vývoj. Tato smlouva navazuje na TRIPS, jak mimo jiné plyne z níže uvedeného *Společného prohlášení k smlouvě SODV o právu autorském* a je zvláštní smlouva ve smyslu ustanovení čl. 20 Bernské úmluvy, jak vyplývá z ustanovení čl. 1 odst. 1 WCT. Tato však oproti Bernské úmluvě přiznává autorům vyšší standard ochrany práv. Jak dále uvádí zmíněné ustanovení čl. 1 odst. 1 WCT, *Tato Smlouva nesouvisí s žádnými jinými smlouvami než s Bernskou úmluvou ani není na újmu žádných práv a závazků podle jakýchkoli jiných smluv*. Ač by se mohlo zdát, že smluvní strana WCT tedy musí být i smluvní stranou Bernské úmluvy, není tomu tak. Nicméně dle ustanovení čl. 1 odst. 4 WCT musí státy, které se k WCT zavázaly, vyhovět Příloze Bernské úmluvy. Databázím se explicitně věnuje ustanovení čl. 5 WCT, které se obsahově významně neliší od výše uvedeného ustanovení čl. 10 odst. 2 dohody TRIPS.

Dne 20. prosince roku 1996 byla smluvními stranami smlouvy přijata *Společná prohlášení k smlouvě SODV o právu autorském*. Tato jsou včetně anglického znění WCT součástí sdělení č. 33/2002 Sb. m. s. V tomto prohlášení jsou k některým ustanovením WCT uvedena určitá zpřesnění. Ke zmíněnému ustanovení čl. 5 WCT je uvedeno, že rozsah ochrany souborů údajů (databází) podle ustanovení čl. 5 WCT ve spojení s čl. 2 je shodný s článkem 2 Bernské úmluvy a stejný s příslušnými ustanoveními Dohody o TRIPS.

⁵⁰ ČR. Sdělení č. 33 ze dne 3. dubna 2002 Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském. In *Sbírka mezinárodních smluv České republiky*. 2002, částka 15.

WCT byla roku 2000 implementována do evropského práva rozhodnutím Evropské Rady, pokud jde o otázky spadající do pravomoci EU.⁵¹ Předmět WCT se zčásti kryje s obsahem Směrnice, dále směrnice o ochraně počítačových programů,⁵² a směrnice o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.⁵³ S ohledem na skutečnost, že WCT upravuje pravidla v oblasti počítačových sítí, lze říci, že tato dohoda je nejucelenější mezinárodní úmluvou v oblasti elektronických databází, ne-li databází vůbec.

3.1.5. Obchodní dohoda proti padělatelství

Cílem ACTA, neboli *Anti-Counterfeiting Trade Agreement*, bylo stanovení pravidel pro vynucování práv duševního vlastnictví. Rozsah ACTA byl relativně široký, týkal se jak právních nástrojů proti padělatelství zboží, tak i „pirátství“. Databází se týkaly převážně části ACTA vztahující se k digitálnímu prostředí, kde tato dohoda upravovala i občanskoprávní a trestněprávní oblast. Návrh této dohody vyvolal u široké veřejnosti nevoli, která vyústila v řadu protestů.⁵⁴ Proti návrhu dohody byly namítána tvrzení, že dohoda byla připravována v tajnosti, jednání o ní byla netransparentní a kritici se obávali legislativních změn spojených v souvislosti s přijetím textu dohody. Na vlně kritiky se svezlo hnutí *Anonymous*, z médií proslavené mimo jiné díky masce odkazující na *Guye Fawkse*.⁵⁵ V souvislosti s přijetím ACTA Českou republikou *Anonymous* vyřadilo z provozu webové stránky *Ochranného svazu autorského (OSA)* a *Vlády České republiky*.⁵⁶ Jedním z hlavních sporů zastánců a kritiků ACTA byla otázka, zda se ACTA stane nástrojem umožňujícím nepřiměřenou represi, ať už na hranicích

⁵¹ EU. Rozhodnutí Rady ze dne 16. března 2000 o schválení Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském a Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech jménem Evropského společenství, č. 32000D0278.

⁵² EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů, č. 32009L0024.

⁵³ EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, č. 32001L0029.

⁵⁴ KASÍK, Pavel. *ACTA skončila. Europoslanci ji definitivně zamítli drtivou většinou*. [online]. 4. července 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://technet.idnes.cz/acta-skoncila-europarlament-zamitl-actu-fdq/-sw_internet.aspx?c=A120704_132333_sw_internet_pka](http://technet.idnes.cz/acta-skoncila-europarlament-zamitl-actu-fdq/-sw_internet.aspx?c=A120704_132333_sw_internet_pka).

⁵⁵ Guy Fawkes se v listopadu roku 1605 pokusil spáchat atentát na Jakuba I. Stuarta včetně zapálení Sněmovny lordů. Pokus byl neúspěšný, avšak od té doby jeho čin představuje akt vzdoru proti vládnoucím vrstvám.

⁵⁶ ČTK. *Čeští hackeři naplnili výstrahy. Vyřadili web OSA i vlády*. [online]. 26. ledna 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://byznys.ihned.cz/c1-54533070-cesti-hackeri-naplnili-vystrahy-vyradili-web-osa-i-vlady](http://byznys.ihned.cz/c1-54533070-cesti-hackeri-naplnili-vystrahy-vyradili-web-osa-i-vlady).

mezi státními celky, v občanskoprávních řízeních v podobě ustanovení o náhradě škody, či represi trestněprávní.

Kanadský profesor práva *Michael Geist* uvádí, že počátky jednání o ACTA (mezi Kanadou a USA) sahají do roku 2006.⁵⁷ Nicméně už o rok dříve zástupce Japonska navrhl vytvořit novou mezinárodní úpravu doplňující TRIPS na mezinárodní konferenci o ochraně duševního vlastnictví v Lyonu organizovanou *Interpolem, Světovou celní unií* (WCO), WIPO a *Mezinárodní obchodní komorou* (ICC).⁵⁸ Znění návrhů dohody ACTA se postupně měnilo. V roce 2011 konečnou verzi dohody ACTA podepsalo v Tokiu osm států.⁵⁹ O rok později v témže městě k dohodě přistoupili zástupci EU a celkem dvaadvacet zemí EU. Pět členských zemí EU se k dohodě nepřidalo.⁶⁰

Jelikož návrh dohody obsahoval ustanovení týkající se trestního práva, bylo otázkou, zda EU je oprávněna za členské státy k dohodě přistoupit. Vodítkem v dané věci byl rozsudek Soudního dvora týkající se pravomocí zákonodárných pravomocí ES z roku 2005.⁶¹ I ve světle tohoto rozsudku ohledně ustanovení ACTA upravujících trestněprávní prosazování plyne, že zatímco v oblasti obchodních aspektů duševního vlastnictví má EU podle ustanovení čl. 3 a čl. 207 SFEU výlučnou pravomoc, tak oblast trestněprávního posuzování patří do působnosti ustanovení čl. 83 odst. 2 SFEU, tedy do oblasti sdílených pravomocí ve smyslu ustanovení čl. 2 odst. 2 SFEU. Jinými slovy, mezinárodní úmluva z oblasti sdílených pravomocí musí projít přijímacím procesem jak na unijní úrovni, tak i procesem orgánů příslušných států. Prakticky toto popisují níže v případě ratifikačního procesu ACTA v České republice. Schválení na unijní úrovni vyžaduje „projít“ návrhu Radou EU, k čemuž došlo, a Evropským parlamentem. Evropský Parlament však poprvé využil svou pravomoc jemu danou *Lisabonskou smlouvou*⁶² a zamítl přistoupení k mezinárodní obchodní dohodě.

⁵⁷ GEIST, Michael. *The ACTA Guide, Part One: The Talks To-Date*. [online]. 25. ledna 2010. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://www.michaelgeist.ca/2010/01/acta-guide-part-one/](http://www.michaelgeist.ca/2010/01/acta-guide-part-one/).

⁵⁸ MIŠŮR, Peter. K procesu přípravy a projednávání ACTA. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 3 s. 81.

⁵⁹ Austrálie, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Maroko, Nový Zéland, Singapur, USA.

⁶⁰ Estonsko, Kypr, Německo, Nizozemsko, Slovensko.

⁶¹ EU. Komise EU v. Rada EU. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 13. září 2005, č. C-176/03.

⁶² EU. Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské unie. 3. prosince 2007. CIG 14/07.

478 poslanců tohoto orgánu hlasovalo proti, kdy pro se vyjádřilo pouhých 39 poslanců, dalších 165 se hlasování zdrželo.⁶³

Mezitím v dubnu roku 2012 Evropská komise postoupila SDEU návrh dohody s níže uvedenou otázkou s tím, že toto postoupení dohody ACTA by nepozastavilo postup souhlasu uděleného Evropským parlamentem: *Je Obchodní dohoda proti padělatelství (ACTA) slučitelná s evropskými smlouvami, zvláště pak s Listinou základních práv Evropské unie?. Pokud by byl výsledek zamítavý, čl. 218 odst. 11 Smlouvy o fungování Evropské unie jasně uvádí, že „zamýšlená dohoda nemůže vstoupit v platnost, pokud nedojde ke změně dohody nebo ke změně Smluv.“⁶⁴ Poté, co Evropský parlament dohodu zamítl, Evropská komise vzala postoupení k SDEU zpět.⁶⁵ Tím EU završila kolotoč událostí kolem ACTA a *de facto* rozhodla o neuvedení dohody v život.*

Neméně zajímavé je se podívat na proces ratifikace dohody ACTA v České republice, kde se postoj české vlády dá nazvat všelijak, jen ne stabilním. Jak jsem výše nastínil, státy jsou vázány mezinárodními dohodami až po jejich ratifikaci. Přestože zástupce České republiky byl k podpisu zmocněn prezidentem republiky, který tak jednal právě na doporučení vlády, následně v únoru roku 2012 zaujmul předseda vlády prostřednictvím Úřadu vlády postoj, že vláda pozastaví ratifikační proces dohody ACTA.⁶⁶ Tento postup je přinejmenším pozoruhodný, tím spíše s ohledem na pravomoci, které Ústava České republiky v procesu ratifikace dává ústavním orgánům České republiky.⁶⁷

⁶³ European Parliament. *European Parliament rejects ACTA*. [online]. 4. července 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20120703IPR48247/html/European-Parliament-rejects-ACTA](http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20120703IPR48247/html/European-Parliament-rejects-ACTA).

⁶⁴ Evropský inspektor ochrany údajů. Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k návrhu rozhodnutí Rady o uzavření Obchodní dohody proti padělatelství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými. 21. 7. 2012. č. 2012/C 215/08. Dostupný také z [www: https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/shared/Documents/Consultation/Opinions/2012/12-04-24_ACTA_summary_CS.pdf](https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/shared/Documents/Consultation/Opinions/2012/12-04-24_ACTA_summary_CS.pdf).

⁶⁵ MOODY, Glyn. ACTA in 2012: From Desperation to Inspiration. *Computer World UK*. [online] 20. prosince 2012. [cit. 2015-05-10] Dostupné z [www: http://www.computerworlduk.com/blogs/open-enterprise/acta-in-2012-from-desperation-to-inspiration-3569299/](http://www.computerworlduk.com/blogs/open-enterprise/acta-in-2012-from-desperation-to-inspiration-3569299/).

⁶⁶ Vláda ČR. *Vláda pozastavuje ratifikaci dohody ACTA*. [online]. 6. února 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-pozastavuje-ratifikaci-dohody-acta-92694/](http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-pozastavuje-ratifikaci-dohody-acta-92694/).

⁶⁷ ČR. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ze dne 28. 12. 1992. In *Sbirka zákonů České republiky*. 1992; částka 1.

Znění dohody ACTA je rozděleno do šesti kapitol. Z ustanovení čl. 1 ACTA vyplývá úmysl vytvořit systém ochrany duševního vlastnictví na mezinárodní úrovni silnější: *Tato dohoda v žádném případě neruší závazky jedné strany vůči každé další straně podle stávajících dohod včetně dohody TRIPS.*

Nejvíce diskusí vyvolala ustanovení *Kapitoly II: Právní rámec pro prosazování práv k duševnímu vlastnictví*, především oddíl č. 4 týkající se trestněprávního prosazování a oddíl, který je nazván *Prosazování práv k duševnímu vlastnictví v digitálním prostředí*. ACTA stanoví za vybrané trestné činy sankci zahrnující odnětí svobody.⁶⁸ Z pohledu českého práva by však toto nepřineslo žádnou zásadní změnu, protože český trestní zákoník s tímto trestem u trestných činů souvisejících s porušením práv duševního vlastnictví počítá.⁶⁹

Zmiňovaný oddíl 5 týkající se digitálního prostředí vyvolává mnoho otázek a diskusí. Dle mého názoru je však značná část těchto diskusí, alespoň co se týče českého právního řádu, bezpředmětná, a to proto, že by ACTA nepřinesla výrazné změny do účinného práva. Za příklad lze uvést ustanovení čl. 27 odst. 5-8 ACTA, které se týká opatření proti obcházení účinných technologických prostředků. Ačkoliv jsou tato ustanovení přinejmenším diskutabilní, české právo požadavky z nich plynoucí již po adresátech práva vyžaduje, a to prostřednictvím ustanovení § 43, resp. § 44 autorského zákona. Obdobně nahlížím na vztah ustanovení čl. 27 odst. 4 ACTA a ustanovení § 40 autorského zákona.

Mám za to, že je nutné oddělit rovinu procesu přijímání dohody, kde potenciální smluvní strany měnily své postoje často bez racionálních důvodů, rovinu možného dopadu přijetí dohody ACTA a závěrem rovinu, jaká pravidla mají být nastavena. Dohoda byla kritizována nejen laickou veřejností, ale i částí veřejnosti odborné, což není vzhledem k rozsahu dohody ACTA překvapivé. Namátkou lze uvést rešerši posuzující soulad dohody ACTA s LZPEU a ÚOLP.⁷⁰ Dle této rešerše by přijetím ACTA byla narušena svoboda projevu a informací, kdy jako problematické se jeví

⁶⁸ EU. Rozhodnutí Rady ze dne 24. června 2011 o uzavření Obchodní dohody proti padělatelství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými, čl. 24, č. 2011/0167 (NLE).

⁶⁹ např. § 270 trestního zákoníku.

⁷⁰ KORFF, Douwe; BROWN, Ian. *Opinion on the compatibility of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA) with the European convention on Human Rights & the EU Charter of Fundamental Rights.* [online] 2011. s. 21 [cit. 2015-07-07] Dostupné z www: https://www.greens-efa.eu/fileadmin/dam/Documents/Studies/ACTA_fundamental_rights_assessment.pdf.

ustanovení čl. 27 odst. 5-7 dohody ACTA, a dále by byla narušena odstavcem čtvrtým téhož článku ochrana osobních údajů. Autoři rešerše vidí i ohrožení práva na spravedlivý proces, kdy dle nich dohoda ACTA zvýhodňuje nositele práv k duševnímu vlastnictví. Po studiu účinných právních předpisů v oblasti duševního vlastnictví jsem však toho názoru, že přijetím dohody by značná většina ustanovení dohody ACTA přinesla do účinné právní úpravy (alespoň co se České republiky týče) změny pouze kosmetického charakteru. Jednání o dohodě ACTA vnímám jako nastartování celospolečenské diskuse, kdy je třeba nastavit jasný směr v konfliktu práv duševního vlastnictví na straně jedné, a ochraně (osobních) údajů a práva na přístup k informacím na straně druhé.

3.2. Mezinárodní organizace

Mezinárodní organizace jsou zvláštními institucemi vytvářenými státy za účelem, aby tyto instituce upravily určitý výsek vztahů mezi těmito státy.⁷¹ Mezinárodní organizací je sdružení států vzniklé na základě mezinárodní smlouvy, jejíž smluvními stranami jsou alespoň tři státy. Toto sdružení je trvalé povahy, vystupuje prostřednictvím svých vlastních orgánů za dosažením vytyčených cílů a požívá některé atributy mezinárodněprávní subjektivity.⁷² Ne všechny organizace jsou však tvořeny státy, o těchto se hovoří jako o mezinárodních nevládních organizacích. Předpokladem vzniku mezinárodních organizací bylo vytvoření světového trhu. Doprava byla první oblastí, ve které si státy uvědomily nutnost úpravy vzájemné spolupráce.⁷³ Prvními mezinárodními organizacemi v dnešním slova smyslu jsou *Mezinárodní telegrafní unie* (1856), *Mezinárodní poštovní unie* (1874), *Mezinárodní úřad pro váhy a míry* (1875) a právě *Unie pro ochranu průmyslového vlastnictví* (1883).⁷⁴

3.2.1. Databázová úmluva WIPO

V oblasti práv duševního vlastnictví je nezbytné zmínit WIPO. Organizace *World Intellectual Property Organization* byla založena roku 1967 ve Stockholmu na základě *Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví*, podepsané ve Stockholmu

⁷¹ ROMANCOV, Michael a kol. *Mezinárodní organizace*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011, s. 9.

⁷² POTOČNÝ, Miroslav; ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část*. 6. doplněné a zvláštní vyd. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 284.

⁷³ *ibid.*, s. 281.

⁷⁴ *ibid.*, s. 282-283.

a od roku 1974 je přidružená k OSN. Uvedená úmluva vstoupila pro Československou socialistickou republiku v platnost v roce 1970.⁷⁵ WIPO spravuje mezinárodní úmluvy ve sféře duševního vlastnictví. V nejvyšším orgánu WIPO, ve Valné hromadě, má každý z členů po jednom hlase. A právě WIPO měla v úmyslu na mezinárodní úrovni zakotvit právní ochranu neoriginálních databází, které nesplňují požadavky na autorskoprávní ochranu. Na dané téma probíhala v rámci WIPO debata, jejímž předmětem byla otázka, jakou formou neoriginální databáze chránit, respektive chránit vklady do nich. Zda formou práva *sui generis*, právem nekalé soutěže či obdobou doktríny *misappropriation*, kterou blíže popíšeme v kapitole věnující se právu USA. Tato doktrína chrání zásahy do práv pořizovatelů databází v situacích, kdy užití cizí databáze vedoucí ke zveřejnění její části vede k tomu, že se hodnota databáze značně sníží.

Výše uvedená debata vycházela z návrhu „databázové mezinárodní smlouvy“, který v únoru roku 1996 EU postoupila k WIPO. Tento návrh vycházel ze znění Směrnice, nicméně obsahově a gramaticky byl přizpůsoben svému mezinárodnímu aspektu.⁷⁶ V prosinci roku 1996 se konala konference, z níž vzešel návrh úmluvy týkající se právní ochrany databází.⁷⁷

USA taktéž postoupily svůj návrh, který se od návrhu EU lišil v několika bodech. Ochranná doba dle návrhu měla činit 25 let místo 15 let navrhovaných EU, úprava jako taková vedla k nižší formálnosti, navíc obsahovala ustanovení upravující obcházení technických prostředků ochrany databáze. Americký návrh nestanovil, jak by tato mezinárodní úprava měla být implementována do národních právních řádů, a to ani v tom smyslu, zda tato úprava má patřit mezi práva duševního vlastnictví, nekalosoutěžní úpravu nebo úpravu jinou.⁷⁸ Návrhy EU a USA nebyly dosud přijaty a v nejbližší době zřejmě ani přijaty nebudou, protože zájem o tuto problematiku v rámci WIPO postupně ochladnul.

⁷⁵ ČSSR/ČR. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb. ze dne 13. ledna 1975 o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. In Sběrka zákonů. Československá socialistická republika. 1975, částka 19.

⁷⁶ U.S. Copyright Office. *Report on Legal Protection for Databases*. Srpen 1997. s. 50. Dostupný také z: <http://www.copyright.gov/reports/db4.pdf>.

⁷⁷ WIPO. *Basic Proposal for the Substantive Provisions of the Treaty on Intellectual Property in Respect of Databases to be considered by the Diplomatic Conference*. 2-20. prosince 1996. Dostupný také z [www: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/diplconf/en/crn_dc/crn_dc_6.pdf](http://www.wipo.int/edocs/mdocs/diplconf/en/crn_dc/crn_dc_6.pdf).

⁷⁸ WALTER, Michel M.; LEWINSKI, Silke von. *European copyright law: a commentary*. 1. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2010, s. 685.

4. Proces přijetí Směrnice

Jak jsem již nastínil, v roce 1987 Evropská komise vydala Zelenou zprávu o komunikacích, která mimo jiné deklarovala vůdčí postavení USA a Japonska v oblasti telekomunikací. Nicméně prvním⁷⁹ dokumentem zmiňujícím potřebu právní regulace ochrany databází je Zelená kniha o autorském právu a technologické výzvě (dále jen „Zelená kniha“).⁸⁰ Zveřejněním tohoto dokumentu započala debata zahrnující problematiku právní ochrany databází na evropské úrovni.⁸¹

4.1. Zelená kniha

Zelené knihy jsou Evropskou komisí zveřejňovány od roku 1985 za účelem nastolení veřejné diskuse na daná témata a záměry v okamžiku předcházejícím legislativní proces.⁸² Knihy jsou rozděleny na kapitoly, kdy zpravidla úvod každé kapitoly definuje problematiku, obsahuje výkladová ustanovení a popisuje nastalý stav. Následuje návrh řešení, jak danou situaci řešit.

Databázím se přímo věnuje 6. kapitola výše uvedené Zelené knihy.⁸³ Hned na úvod je databáze pro účely Zelené knihy definována⁸⁴ jako *soubor informací uložených a zpřístupněných prostřednictvím elektronických prostředků*.⁸⁵ Jak kapitola 6. odst. 6.1.3. Zelené knihy uvádí, toho času nejvíce používaným způsobem užití databáze byl online přístup prostřednictvím elektronických prostředků. Zelená kniha analýzou tou dobou existujících mezinárodních a národních (v rámci členů ES) právních úprav týkajících se databází sumarizuje, že právní ochrana je ve většině právních úprav poskytována na základě charakteristiky a vlastností dat obsažených v databázi, a nikoli databázi jako souboru takovému. Databázi tedy může být poskytnuta pouze autorskoprávní ochrana za dodržení určitých podmínek, přičemž Zelená kniha cituje

⁷⁹ GASTER, Jens. In DITTRICH, Robert. *Beiträge zum Urheberrecht IV*. Vídeň : Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1996. s. 15.

⁸⁰ ES. Sdělení Evropské komise. *Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology-Copyright issues requiring immediate action*, ze dne 7. června 1988. COM (88) 172. [cit. 2015-07-03]. Dostupné také z: [http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/green_paper_copyright_and_challenge_of_thechnology_com_\(88\)_172_final.pdf](http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/green_paper_copyright_and_challenge_of_thechnology_com_(88)_172_final.pdf).

⁸¹ DERCLAYE, cit. od č. 3. s. 44.

⁸² Euroskop. *Zelené knihy*. [online]. Euroskop. [cit. 2015-07-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8913/sekce/zelene-knihy/>.

⁸³ Zelená kniha. s. 205-217.

⁸⁴ Autor práce užil svůj překlad, např. KOHUTOVÁ, cit. pod č. 2, na s. 38 nabízí tento překlad: *soubor dat uchovávaných a zpřístupněných elektronickými prostředky*.

⁸⁵ *a collection of information stored and accessed by electronic means*.

ustanovení čl. 2 odst. 5 Bernské úmluvy. Evropská komise poukázala na skutečnost, že volně užitelná, resp. volná díla⁸⁶ mohou být součástí databáze, k jejíž vzniku byla potřeba značného stupně úsilí a investic.⁸⁷ Evropská komise tedy nepřímou poukázala na prospěšnost poskytnutí ochrany investic do databází.

S ohledem na výše uvedené tak Zelená kniha zvažuje poskytnout právní ochranu i těm databázím, které se zřetelem k jejich obsahu nepožívají autorskoprávní ochrany. V závěru kapitoly věnující se databázím Evropská komise poskytuje možné alternativy forem právní ochrany databází, kdy zvažuje, zda má být originálním databázím jako takovým poskytnuta autorskoprávní ochrana na evropské úrovni; zda má být poskytnuta i databázím neoriginálním a pokud ano, zda tak má být učiněno prostřednictvím ochrany autorskoprávní, či práva *sui generis*.⁸⁸

V lednu roku 1991 Evropská komise shrnula výsledky veřejné diskuse, kterou počala Zelená kniha.⁸⁹ Většina subjektů, která se k dané problematice vyjádřila, vydala v roce 1990⁹⁰ negativní stanovisko k ochraně právem *sui generis* s tím, že autorskoprávní ochrana postačuje.⁹¹

4.2. Microfor v. Le Monde

Vyjádření názoru upřednostňujícího harmonizaci pouze autorskoprávní úpravy, tedy bez vytvoření práva *sui generis*, nebylo překvapivé. Otázka ochrany databází totiž byla probíraným tématem již od začátku 80. let, kdy se toto téma dostalo na přednes ve Francii v kauze *Microfor v. Le Monde*.⁹²

⁸⁶ „public domain“.

⁸⁷ Zelená kniha, kap. 6 odst. 6.4.2. s. 212.

⁸⁸ Zelená kniha, kap. 6. odst. 6.7.1. s. 216.

⁸⁹ ES. Sdělení Evropské komise. *Follow-up to the Green paper, Working programme of the Commission in the field of copyright and neighbouring rights*, ze dne 17. ledna 1991. COM (90) 584 final. [cit. 2015-07-03]. Dostupné také z: http://aei.pitt.edu/1210/1/copyright_gp_follow_COM_90_584.pdf.

⁹⁰ DERCLAYE, Estelle; STROWEL, Alain. *Droit d'auteur et numérique: logiciels, bases de données, multimédia; droit Belge européen et comparé*. Brusel : Bruylant, 2001. s. 390.

⁹¹ ES. Sdělení Evropské komise. *Follow-up to the Green paper, Working programme of the Commission in the field of copyright and neighbouring rights*, ze dne 17. ledna 1991. COM (90) 584 final. s. 18. [cit. 2015-07-03]. Dostupné také z [www: http://aei.pitt.edu/1210/1/copyright_gp_follow_COM_90_584.pdf](http://aei.pitt.edu/1210/1/copyright_gp_follow_COM_90_584.pdf).

⁹² Francie. *Le Monde v. Microfor*. Cour de Cassation. Cass., 9. 11. 1983, [1984-5/1].

4.2.1. Pozadí sporu

Kanadská společnost *Microfor* vytvořila databanku, prostřednictvím které pravidelně publikovala index uvádějící články z francouzského tisku, zejména z *Le Monde* a *Le Monde Diplomatique*.⁹³ Index obsahoval výběr článků, které šlo vyhledávat prostřednictvím klíčových slov, abecedního pořadí či chronologicky podle data vydání článku. Uživatel mohl dále vyhledávat krátká shrnutí článků, jejichž obsah byl tvořen titulkem článku, případně krátkou citací.⁹⁴ Je na místě upozornit, že *Le Monde* a *Microfor* před vytvořením databanky vedli jednání, která však neskončila dohodou. *Microfor* tedy vytvořil databanku bez souhlasu *Le Monde*.⁹⁵

4.2.2. Žaloba

Vydavatel časopisu proto podal proti *Microforu* žalobu pro porušení morálního autorského práva k *Tribunal de grande instance* v Paříži.⁹⁶ Ten dal za pravdu vydavateli tisku, kdy stvrdil, že došlo k protiprávnímu jednání ze strany *Microforu* kopírováním titulků článků, což potvrdilo i rozhodnutí odvolacího soudu (*Cour d'Appel*) ze dne 2. června 1981. Kasační soud však toto rozhodnutí na podzim roku 1983 zrušil a předložil zpět Apelačnímu soudu.⁹⁷ Zatímco tento rozhodnutím z roku 18. prosince 1985 jasně deklaroval, že titulky článků jsou právem chráněny a jejich reprodukce ze strany *Microforu* je bez souhlasu *Le Monde* protiprávní, nevyjádřil se jasně o legalitě indexace děl prostřednictvím klíčových slov.⁹⁸ Rozdílné názory Kasačního soudu (*Cour de Cassation*)⁹⁹ a Apelačního soudu (*Cour d'Appel*)¹⁰⁰ zavdaly důvod pro značnou právní nejistotu.

⁹³ SALOKANNEL, Marjut. *Ownership of rights in audiovisual productions: a comparative study*. Haag : Kluwer Law International, 1997. s. 47-48.

⁹⁴ NOOTHOVEN VAN GOOR, J. M.; LEFCOE, George. *Teleports in the information age*. New York : Sole distributors for the U.S.A. and Canada, Elsevier Science Pub. Co., 1987. s. 219-220.

⁹⁵ *ibid*, s. 221.

⁹⁶ Soud prvního stupně.

⁹⁷ 9. listopadu 1983.

⁹⁸ NOOTHOVEN VAN GOOR, J. M.; LEFCOE, George. *Teleports in the information age*. New York : Sole distributors for the U.S.A. and Canada, Elsevier Science Pub. Co., 1987. s. 222-223.

⁹⁹ Cour de cassation. *Cour de cassation*. [online]. Cour de cassation. [cit. 2015-07-10]. Dostupné z: https://www.courdecassation.fr/cour_cassation_1/.

¹⁰⁰ *Cour de cassation* je obdobou Nejvyššího soudu v České republice, zatímco *Cour d'Appel* je soud druhého stupně.

4.2.3. Rozhodnutí a související komentáře

Dne 30. října 1987 Kasační soud s konečnou platností ve věci rozhodl.¹⁰¹ Dle názoru Kasačního soudu vytvořením výše popsané databanky nedošlo k narušení ekonomických zájmů Le Monde, ani k porušení morálního práva novinářů píšících pro Le Monde.¹⁰² Dle tohoto rozhodnutí pouhá reprodukce titulků a krátkých shrnutí článků v indexovém dokumentu pro informační účely se nepovažuje za porušení autorského práva potud, pokud nenahrazuje původní dílo.¹⁰³ Soud dále uvedl zásadní sdělení, dle kterého databanky, resp. databáze obsahující značné množství informací, mohou požívat autorskoprávní ochrany jako informační dílo.¹⁰⁴

V tomto sporu se plně projevila skutečnost, že v 80. letech ve Francii každodenní činnost soudů často vedla k rozhodnutím, která nebyla doktrinárně „čistá“. *Salokanel*¹⁰⁵ potvrzuje, že rozhodnutí ve značném množství případů vykazovala nesoulad s obsahem právních předpisů. *Salokanel* tím dle mého názoru jistě nemyslel, že by rozhodnutí francouzských soudů byla v rozporu s francouzským právním řádem, spíše měl na mysli to, že soudy interpretovaly a aplikovaly právní předpisy jinak, než by doktrína očekávala. Pro mou interpretaci *Salokanela* svědčí i příspěvek *Gautiera*,¹⁰⁶ dle kterého francouzské judikáty ukazují, že jakkoliv může být právní norma jasná, výsledek rozhodnutí soudu nemusí být vždy v souladu s ní.

Existují názory, že francouzské soudy rozšiřovaly, případně i prolamovaly mantinely nastavené tradiční právní doktrínou, a to z důvodu, aby přizpůsobily „zastaralé“ právo požadavkům doby nových technologií.¹⁰⁷ Jak jsem již výše nastínil, taktéž se stalo i ve sporu Microforu proti Le Monde, jehož výsledek nebyl v úplném

¹⁰¹ Francie. *Le Monde v. Microfor*. Cour de Cassation. Cass. Ass. plén., 30. 10. 1987: D. 1988, jur., 21, concl. Cabaness [cit: 2015-07-02]. Dostupné také z [www: http://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000007019548](http://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000007019548)

¹⁰² SALOKANNEL, Marjut. *Ownership of rights in audiovisual productions: a comparative study*. Haag : Kluwer Law International, 1997. s. 47-48.

¹⁰³ XALABARDER, Raquel. Google news and copyright. LOPEZ-TARRUELLA, Aurelio. *Google and the law: Empirical approaches to legal aspects of knowledge-economy business models*. New York : Springer, 2012, s. 125-126.

¹⁰⁴ BOUCHE, Nicolas. *Intellectual property law in France*. Alphen aan den Rijn : Kluwer Law International, 2011. s. 94.

¹⁰⁵ SALOKANNEL, Marjut. *Ownership of rights in audiovisual productions: a comparative study*. Haag : Kluwer Law International, 1997. s. 46.

¹⁰⁶ GAUTIER, Pierre-Yves. *Propriété littéraire et artistique*. 1. vydání. Paříž : Presses universitaires de France, 1991. s. 32.

¹⁰⁷ LUCAS, André. *Propriété littéraire et artistique. Recueil périodique des juris-classeurs*. Paříž : Éditions techniques. 1990, č. 34, s. 41-64.

souladu s dosavadní doktrínou.¹⁰⁸ Necítím se být dostatečně obeznámen s francouzským právem natolik, abych mohl výsledek sporu hodnotit v otázce kvality posouzení sporu, resp. jeho souladu s francouzským právem, nicméně z pohledu ochrany databází mám za to, že soud vytvořil zajímavý precedent, jehož výsledek hovořil jasně proti zavedení *sui generis* ochrany, která by, alespoň pro Francii, dle názoru autora byla zbytečná, když už databázím byla poskytnuta široká autorskoprávní ochrana.

4.2.4. Funkce ochrany v souvislosti s *Microfor v. Le Monde*

V souvislosti se sporem kanadské společnosti *Microfor* s *Le Monde* považují za přínosné poznamenat několik poznámek k ochraně databáze. Je totiž rozdíl mezi vytvořením vnitřní struktury databáze a jejím obsahem.¹⁰⁹ Zatímco uspořádání databáze je založeno na technologickém know-how, které vlastní vlastník databáze, u tvorby kompilace je konečná podoba výsledkem osobního pohledu a tvorby autora. U tvorby uspořádání, resp. organizace databáze je její tvůrce omezen technologickým vývojem v daném čase a místě, zatímco u kompilací děl výběr záleží pouze na (duševní) tvorbě autora.

4.3. Změna názoru

Negativní stanovisko od většiny subjektů vyjadřujících se k ochraně databází právem *sui generis* vyslovené na počátku 90. let 20. století nemělo v praxi velkého trvání a efektu. *The Legal Advisory Board* (LAB),¹¹⁰ poradní orgán Evropské komise, se nad problematikou právní ochrany databází sešel v květnu roku 1991 a v rozporu s výše uvedeným stanoviskem vyjádřil obavy, že autorskoprávní ochrana stran databází nemusí být dostačující.¹¹¹ Tyto obavy mimo jiné pramenily z níže uvedených a analyzovaných rozhodnutí ve věcech *Van Dale Lexicografie B. V. v. Jan Rudolf Romme a Feist Publications, Inc. v. Rural Telephone Service Co., Inc.* Lze říci, že níže rozebraná (případ *Feist* je popsán v kapitole týkající se práva USA) soudní rozhodnutí, která znamenala obrat v postoji, omezují poskytnutí autorskoprávní ochrany databázím.

¹⁰⁸ SAUNDERS, D. *Authorship and copyright*. 1. vydání. Londýn : Routledge, 1992, s. 210.

¹⁰⁹ LUCAS, André. *Le droit de l'informatique*. 1. vydání. Paříž : Presses universitaires de France, 1987, s. 264.

¹¹⁰ Vytvořen roku 1985. Složen z odborníků z právního odvětví z členských států ES.

¹¹¹ BEUNEN, Annemarie. *Protection for databases: the European database directive and its effects in the Netherlands, France and the United Kingdom*. Nijmegen : Wolf Legal Publishers, 2007. s. 5.

Zcela záměrně jsem předchozí souvětí počal slovy *Ize říci*, a to proto, že ve věci společnosti *Van Dale* proti panu *R. J. Romme* bylo nakonec žalobci vyhověno, konečné rozhodnutí soudu tedy neomezuje autorskopravní ochranu poskytnutou databázím.

LAB zvažoval možnosti ochrany databází právem nekalé soutěže, avšak došel k závěru, že v členských státech by se databáze nekvalifikovaly na tuto ochranu. Ačkoliv LAB vyjádřil své obavy stran možností aplikace právních předpisů autorského práva k ochraně databází, k *sui generis* ochraně nebyl příliš otevřený. Namítal, že režim práva *sui generis* by mohl činit problémy mimo hranice Evropy, zejména v Japonsku a USA. Ačkoliv se LAB vyjádřil skepticky k mnoha režimům ochrany, nenavrhl způsob ochrany, který by nejlépe chránil databáze.

Na základě poznatků z výše uvedených soudních rozhodnutí počal legislativní proces a první návrh Směrnice spatřil světlo světa koncem roku 1993.¹¹² Navrhované znění bylo několikrát ještě změněno, jako nejrazantnější změnu vnímám rozšíření neoprávněného vytěžení a zužitkování i na nekomerční účely, kdy se tedy výsledná úprava nevztahuje pouze na vztahy v hospodářském styku. Konečně znění Směrnice ze dne 11. března 1996 vstoupilo v platnost dne 16. dubna 1996.

4.4. Van Dale Lexikografie B. V. v. Jan Rudolf Romme

Nizozemská společnost *Van Dale* vydává od roku 1874 *Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal*, čili Velký slovník nizozemského jazyka.¹¹³ Vydání tohoto slovníku z roku 1984 obsahovalo téměř 230.000 abecedně řazených hesel. Jistý *Rudolf Jan Romme*, mezi jehož zájmy patřila tvorba anagramů¹¹⁴ a řešení křížovek, využil vydání uvedeného slovníku z roku 1984 a všechna jeho hesla okopíroval na několik počítačových disků. Tato zkopírovaná hesla uspořádal do databáze. Romme přidal i jednoduchý vyhledávací algoritmus, zrychlil proces řešení křížovek a anagramů.¹¹⁵ Romme výše uvedené zveřejnil v podobě elektronické

¹¹² EU. *Amended proposal for a Council Directive*. 15. listopadu 1993, č. OJ (C) 308/1.

¹¹³ Van Dale's Great Dictionary of the Dutch Language. *Universiteit van Amsterdam*. [online]. [cit. 2015-07-15]. Dostupné z: <http://gsss.uva.nl/summer-winter/winter/content/intt-intensive-winter-courses/intensive-dutch-language-course.html>.

¹¹⁴ Anagram je slovo, které vznikne z původního slova tak, že se použijí všechna písmena v tomto slově obsažená a změní se jejich pořadí.

¹¹⁵ HUGENHOLTZ, P. B. Original compilations: the Van Dale v Romme case. In DELLEBEKE, Marcel. *Copyright in cyberspace: copyright and the global information infrastructure*. Amsterdam: Otto Cramwinckel, 1997. s. 493.

databáze. Společnost Van Dale žalovala pana Romme; soud prvního stupně, jakož i soud odvolací, žalobě vyhověly s tím, že vydavateli slovníku přiznaly autorskoprávní ochranu.

Dle Nejvyššího soudu Nizozemska (*Hoge Raad der Nederlanden*) soubor slov může požívat autorskoprávní ochrany pouze pokud, pokud je tento soubor výsledkem takového výběru, jenž vyjadřuje autorovu tvořivost.¹¹⁶ Jelikož toto odvolací soud nezkoumal, Nejvyšší soud vyhověl dovolání a vrátil věc zpět k projednání a rozhodnutí ve věci odvolacímu soudu v Haagu, který vydal konečný rozsudek.¹¹⁷ Vydavateli slovníku bylo vyhověno, když odvolací soud shledal ve způsobu výběru hesel vlastní tvořivost.¹¹⁸

Pokud tedy nakonec nizozemské soudy daly za pravdu vydavateli slovníku, čím je výše uvedený případ zajímavý? Rozsudek nizozemského Nejvyššího soudu vyvolal vlnu diskusí mezi odborníky, kdy *de facto* stanovil, že autorské právo neposkytuje databázím zcela takovou ochranu, jak se do té doby předpokládalo. Stran jedinečnosti databáze nastal tak nositelům práv k databázím problém. Nutnost jedinečnosti databáze totiž může v praxi znamenat, že pro dosažení autorskoprávní ochrany musí databáze „nabýt“ vyšší standard jedinečnosti než ostatní díla ve smyslu práva autorského.

¹¹⁶ Nizozemsko. *Van Dale Lexikografie B. V. v. Jan Rudolf Romme*. Rozsudek Nejvyššího soudu v Nizozemí (*Hoge Raad der Nederlanden*). 4. 1. 1991, NJ 608.

¹¹⁷ Nizozemsko. *Van Dale Lexikografie B. V. v. Jan Rudolf Romme*. Odvolací soud v Haagu. 1. 4. 1993, NJ 1994, 58.

¹¹⁸ HUGENHOLTZ, P. B. Original compilations: the Van Dale v Romme case. In DELLEBEKE, Marcel. *Copyright in cyberspace: copyright and the global information infrastructure*. Amsterdam: Otto Cramwinckel, 1997. s. 493-494.

5. Směrnice

Vzhledem k nedostatečné právní ochraně databází a ke skutečnosti, že tato úprava se stát od státu lišila, přijal Evropský parlament a Rada EU dne 11. března 1996 Směrnici o právní ochraně databází. Rozdílná úprava mezi jednotlivými členskými státy totiž mohla být překážkou fungování vnitřního trhu a volného pohybu zboží a služeb v rámci EU. Tato Směrnice upravila harmonizaci autorskoprávní ochrany databází a zavedla nové právo *sui generis*.

5.1. Autorskoprávní ochrana

5.1.1. Požadavky na ochranu

Ustanovení věnující se autorskému právu obsahuje kapitola II. Směrnice. Předmětem ochrany jsou pouze databáze v jakékoliv formě včetně elektronické, naplňující požadavky na dílo, *kteří způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu představují vlastní duševní výtvar autora* dle ustanovení čl. 3 odst. 1 Směrnice. Směrnice tak chrání databáze naplňující znaky souborného díla, tedy soubory literárních, uměleckých, hudebních nebo jiných děl, jakož i soubory prací nebo jiných prvků, jako jsou texty, zvuky, obrazy, čísla, fakta a údaje. Tyto však musí být na sobě vzájemně nezávislé. Tato nezávislost vylučuje z ochrany záznamy audiovizuálního, kinematografického, literárního nebo hudebního díla, tedy například filmů. Ochrana poskytnutá Směrnici se vztahuje na strukturu databáze ve smyslu bodu 15 odůvodnění Směrnice, nikoliv však na jejich obsah. Bod 17 odůvodnění Směrnice vyžaduje systematiku nebo metodiku uspořádání a vyjadřuje požadavek přístupnosti. Z toho usuzují, že obsah dat na flashdisku běžného uživatele, kde jsou spolu nesouvisející film, fotografie a textový dokument, nepožívá ochrany. Přístupností se rozumí, že data musí uživatel databáze hledat dle jistého klíče, například pomocí vyhledávače, abecedního pořadí, barevného označení a podobně.

5.1.2. Výjimky z ochrany

Směrnice chrání pouze majetková práva autora díla. Osobnostní práva autora Směrnice neřeší, respektive v bodu 28 odůvodnění odkazuje na právní úpravy členských států a Bernskou úmluvu. Mezi výlučná práva autora patří ve smyslu ustanovení

čl. 5 Směrnice mimo jiné provádět nebo povolovat dočasné nebo trvalé rozmnožování databáze, a to celé, nebo kterékoliv její části; dále úpravy a změny databáze a rozšiřování databáze nebo jejích rozmnoženin na veřejnost. Uskutečněním prvního prodeje rozmnoženiny databáze oprávněným subjektem se vyčerpá právo na kontrolu opětného prodeje této rozmnoženiny v EU – toto neplatí dle odůvodnění Směrnice pro online databáze.

Výjimky z práv autora uvádí ustanovení čl. 6 Směrnice. Toto ustanovení prakticky stanovuje, kdy autor musí svolit, respektive strpět užití díla. Musí tak učinit tehdy, kdy k tomu poskytl jiným subjektům právo, tedy na základě dobrovolnosti, typicky zveřejněním. Oprávněného uživatele díla nelze smluvně omezit ve smyslu ustanovení čl. 15 Směrnice pod sankcí neplatnosti. Dále Směrnice poskytla právní základ pro situace, kdy autor bude muset strpět užití díla i přes jeho vůli, a to na základě zákonných ustanovení jednotlivých právních řádů členských států.¹¹⁹

5.1.3. Ochranná doba

Stran ochranné doby, po kterou je autorské dílo chráněno, Směrnice v bodě 25 odůvodnění uvádí, že *doba trvání ochrany autorského práva je již upravena směrnicí Rady 93/98/EHS ze dne 29. října 1993 o harmonizaci doby ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících*. Tato však byla již nahrazena jinou směrnicí,¹²⁰ dle které za účelem zavedení vysoké úrovně ochrany naplňující požadavky vnitřního trhu se doba ochrany autorského práva upravuje na 70 let po smrti autora nebo 70 let po oprávněném sdělení díla veřejnosti.¹²¹

¹¹⁹ čl. 6 odst. 2 Směrnice: *Členské státy mohou stanovit omezení práv uvedených v článku 5 v těchto případech:*

- a) rozmnožování databáze v neelektronické podobě pro osobní potřebu;*
- b) užívání databáze výlučně pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu, je-li uveden pramen, v rozsahu odůvodněném sledovaným nevýdělečným účelem;*
- c) užívání pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení;*
- d) jiné výjimky z autorského práva, které jsou tradičně upraveny vnitrostátním právem, aniž jsou dotčena písmena a), b) a c).*

¹²⁰ EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících, č. 32006L0116.

¹²¹ *ibid.* Odůvodnění bod 12, čl. 1.

5.2. *Sui generis* ochrana

Směrnice zakotvila ve své kapitole III. v evropském prostředí revoluční koncept zvláštního práva svěřícího pořizovateli databáze (v textu uváděného jako „*sui generis*“). Toto právo na rozdíl od autorského práva neobsahuje osobnostněprávní prvky. Dle ustanovení čl. 7 odst. 4 Směrnice je právo *sui generis* na autorskoprávní ochraně nezávislé, tedy tyto dva právní režimy se nikterak nepodmiňují a databáze může být chráněna jedním z těchto režimů, oběma, nebo žádným z nich.

5.2.1. Povaha práva *sui generis*

Jak jsem již výše nastínil, právo *sui generis* je právem majetkovým, lze jej tedy libovolně převést, postoupit anebo může být předmětem licenční smlouvy.¹²² Směrnice neuvádí, zda právo *sui generis* patří mezi práva duševního vlastnictví. Většina odborné veřejnosti, například *Tůma*¹²³, či *Derclaye*,¹²⁴ jsou toho názoru, že právo *sui generis* patří pod práva duševního vlastnictví. Jak jsem v druhé kapitole nastínil, autorské právo patří spolu s právy s autorským právem souvisejícími a s právy průmyslového vlastnictví pod duševní vlastnictví. Pokud je tomu tak, patří právo *sui generis* v rámci duševního vlastnictví pod autorské právo nebo práva k autorskému právu související? Pro tato práva je na rozdíl od práv průmyslového vlastnictví typické, že ochrana vzniká automaticky bez nutnosti registrace, ochrana je bezplatná a ochranná doba je relativně dlouhá a pevně stanovená. Tedy dle mého názoru právo *sui generis* nepatří pod práva průmyslového vlastnictví. Nicméně právo *sui generis* chrání pořizovatele databáze, a nikoliv autory, navíc jde o právo čistě majetkové, tedy nepatří ani pod právo autorské. Tomu nasvědčuje i vlastní text Směrnice, kdy tento právní předpis tato práva důsledně odděluje. Dle českého právního řádu právo *sui generis* nepatří ani pod práva s autorským právem související.¹²⁵ Naopak například ve Švédsku, Finsku, Dánsku, Španělsku či Rakousku tomu tak je.¹²⁶ Dle komentáře k autorskému zákonu právo *sui generis* spadá spíše do oblasti nekalosoutěžního práva.¹²⁷ Vzhledem k tomu, že tento

¹²² čl. 7 odst. 3 Směrnice.

¹²³ TŮMA, Pavel. K pojmovým znakům a trvání zvláštního práva pořizovatele databáze ve světle judikatury Evropského soudního dvora. *Právní rozhledy*. 2006, roč. 14 č. 1, s. 16.

¹²⁴ DERCLAYE, cit. pod č. 3. s. 51.

¹²⁵ Ustanovení § 1 písm. b) a c) autorského zákona.

¹²⁶ DERCLAYE, cit. pod č. 3. s. 53.

¹²⁷ KRÍŽ, Jan a kol. *Autorský zákon: komentář a předpisy související*. 2. aktualizované vyd. Praha : Linde. 2005. s. 233.

institut byl původně uváděn jako prostředek mířící proti nekalosoutěžnímu jednání, uzavřel bych, že z teoretického hlediska právo *sui generis* je institutem nacházejícím se na hranici mezi právy duševního vlastnictví a právem nekalé soutěže.

Nicméně z aplikačního hlediska je nutné toto právo do systému práva zařadit, a to kvůli nastavení vztahů s jinými právy. Proto bych tedy z aplikačních důvodů zařadil toto právo mezi práva duševního vlastnictví, se kterým má jisté společné znaky, kdy příkladem lze uvést výlučnost, působnost *erga omnes*, možnost toto právo převést, postoupit a schopnost práva být předmětem licenční smlouvy.¹²⁸

5.2.2. Předmět ochrany

Účelem práva *sui generis* je zajistit ochranu vkladů do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze na omezenou dobu trvání práva. Na rozdíl od práva autorského, které chrání strukturu databáze, právo *sui generis* poskytuje ochranu databázím, respektive jejich obsahu, bez ohledu na požadavek originality. Aby databáze byla chráněna právem *sui generis*, musí splnit tři požadavky. Požadavek:

- a) existence databáze;
- b) vkladu do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze (nikoliv vklad do pořízení prvků);
- c) a kvalitativní nebo kvantitativní podstatnosti výše uvedeného vkladu.

Vklad do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze musí splnit požadavek podstatnosti a kvality. Ve smyslu bodu 40 odůvodnění Směrnice tento *vklad může spočívat v poskytnutí finančních prostředků a/nebo ve vynaložení času, práce a energie*. Stran požadavku podstatnosti, toto se posuzuje s ohledem na kritérium kvality, kvantity, či obou těchto kritérií. Prvně jmenované představuje vynaloženou energii a duševní činnost, druhé kritérium bere v potaz prostředky, které lze vyčíslit. K pojmu *vklad spojený s pořízením obsahu databáze* se vyjádřil Soudní dvůr ES, že tento *je třeba chápat tak, že označuje prostředky vynaložené na získání existujících prvků a jejich shromáždění v uvedené databázi. Nezahrnuje prostředky použité k samotnému vytvoření prvků tvořících obsah databáze. V kontextu sestavování rozpisu utkání pro účely*

¹²⁸ DERCLAYE, cit. pod č. 3. s. 51-52.

*organizace ligových soutěží ve fotbale tedy nezahrnuje prostředky vynaložené na určení dat, časů konání a soupeřících družstev u jednotlivých utkání těchto ligových soutěží.*¹²⁹

Článek 11 Směrnice upravuje oprávněné osoby podle práva *sui generis*. Právo *sui generis* se vztahuje na databáze, jejichž nositel práv je státním příslušníkem členského státu nebo je usazen na území takového státu, či obchodní korporace zřízená v souladu s právem členského státu, která má na území EU sídlo, správní ústředí nebo hlavní provozovnu. Odstavec třetí popisuje možnost Rady na návrh Evropské komise sjednat dohodu o rozšíření práva *sui generis* na databáze, které byly vytvořeny ve třetích zemích. Tento na první pohled jasný článek může v praxi přinést zajímavé varianty. Jsou tak chráněny databáze pořizovatelů majících státní příslušenství členského státu EU, i když samotná struktura databáze byla vytvořena mimo Evropský hospodářský prostor, na který Směrnice dopadá. Pozoruhodnější je případ, kdy pořizovatel databáze není státním občanem státu, do jehož právního řádu má být Směrnice implementována, a vydá pokyn k vytvoření databáze tvůrci databáze, který je státním příslušníkem členského státu EU, či usazen v zemi EU. V případě, že se neuplatní odstavec třetí článku 11 Směrnice, se na takovou databázi dle mého názoru Směrnice nevztahuje.

Jako interpretační problém se může jevit situace, kdy původní pořizovatel databáze, na kterou se podle článku 11 Směrnice tento předpis, respektive předpis, do nějž byla Směrnice implementována, nepoužije, převede práva k takové databázi na osobu, která je státním příslušníkem členského státu EU, nebo je v takovém státě usazena. A naopak – kdy pořizovatel databáze z členského státu EU převede práva k databázi na nového pořizovatele databáze, který je ze třetího státu mimo území EU, respektive EHP. Stran posledně jmenované situace, *von Lewinski*¹³⁰ je toho názoru, že zákonodárce nemá v úmyslu potlačit právo, které už jednou vzniklo. Naopak v situaci, kdy právo k databázi převádí pořizovatel databáze, kterému nepřislušela ochrana právem *sui generis* ze Směrnice, na nového pořizovatele, který je příslušníkem členského státu EU, nebo je v něm usazen, novému pořizovateli databáze oprávnění z práva *sui generis* nenáleží. Dle *von Lewinski* totiž právo, které nevzniklo, nemůže být dále převedeno. Toto odůvodnění odpovídá zásadě *nemo*

¹²⁹ EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Oy Veikkaus Ab*. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. listopadu 2004, č. 62002CJ0046.

¹³⁰ WALTER, Michel M.; LEWINSKI, Silke von. Cit. pod č. 78.

plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet,¹³¹ a přestože náležitě odpovídá právní logice, nejsem si zcela jist, že toto je jediná relevantní interpretace. Při použití jazykové metody interpretace nelze dojít k jinému závěru, než že nový pořizovatel databáze usídlený či mající občanství členského státu EU, na kterého přešla práva od pořizovatele mimo EHP, může požívat ochrany práva *sui generis*.

5.2.3. Fixtures Marketing

Nadepsané rozhodnutí Evropského soudního dvora týkající se pojmu vkladu je jedno ze tří rozhodnutí, ve kterých se na straně žalobce nachází tatáž osoba, navíc i předmět sporu je totožný. Na Evropský soudní dvůr (dále jen „ESD“) se s předběžnou otázkou obrátily finský,¹³² švédský¹³³ a řecký¹³⁴ soud. Přestože Velký senát ESD formálně neprovedl spojení těchto případů včetně případu *The British Horseracing Board Ltd v. William Hill Organization Ltd* do jediného řízení, fakticky zde popsané čtyři případy byly posuzovány společně. Jednotlivá rozhodnutí ESD tak na sebe navazují.¹³⁵

Football Association Premier League Ltd., Football League Ltd. a Scottish Football League jako pořadatelé profesionálních fotbalových lig ve Velké Británii vytvořily rozpisování fotbalových zápasů v elektronické podobě pro nastávající sezónu fotbalových lig. Tyto subjekty prostřednictvím licenčních smluv poskytly právo užívat elektronické rozpisování mimo území Velké Británie společnosti *Football Fixtures Ltd*. Od této získala společnost *Fixtures Marketing Ltd* právo zastupovat nositele práv duševního vlastnictví k těmto rozpisům. Tyto rozpisování utkání anglických a skotských ligových soutěží ve fotbale byly bez příslušné licence ve Finsku, Řecku a Švédsku užívány sázkovými kanceláři. A naproti těmto sázkovým kancelářím *Fixtures Marketing Ltd* podala před národními soudy žalobu. V případě řeckého soudu se tato společnost obrátila na ESD s předběžnou otázkou:

¹³¹ Nikdo nemůže převést na jiného více práv, než kolik sám má.

¹³² EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Oy Veikkaus Ab*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004 č. C-46/02.

¹³³ EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Svenska Spel AB*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004 č. C-338/02.

¹³⁴ EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004 č. C-444/02.

¹³⁵ POMAHAČ, Richard. Evropský soudní dvůr: Ochrana zvláštních práv pořizovatele databází. *Právní rozhledy*. 2005, roč. 13 č. 8, s. 302.

1) Co se rozumí „databází“ a jaký je rozsah působnosti směrnice [...], zvláště pak jejího článku 7 o zvláštním právu?

2) Jsou vzhledem k rozsahu působnosti směrnice rozpis ligových soutěží ve fotbale chráněny jakožto databáze, k nimž existuje zvláštní právo pořizovatele, a za jakých podmínek?

3) Jak přesně je porušováno právo k databázi a jak je toto právo chráněno v případě změny obsahu databáze?¹³⁶

ESD ve svém rozhodnutí užil extenzivního výkladu a uvedl, že pojem databáze ve smyslu Směrnice je zvláštní tím, že se odvíjí od funkčního kritéria a definoval, co se rozumí databází. Následně došel k závěru, že rozpis utkání ligové soutěže ve fotbale je databází ve smyslu ustanovení čl. 1 odst. 2 Směrnice. Stran rozsahu uplatnění práva *sui generis* uvedl, že ustanovení čl. 7 odst. 1 Směrnice chrání z titulu zvláštního práva výhradně ty databáze, které splňují konkrétní kritérium, a sice to, že pořízení, ověření nebo předvedení tohoto obsahu svědčí o kvalitativně nebo kvantitativně podstatném vkladu.¹³⁷ Jako cíl ochrany práva *sui generis* uvedl podněcování zavádění systémů ukládání a zpracování existujících informací, a nikoli tvorbu prvků, které by bylo později možné v databázi shromažďovat.

Výsledek sporů uvádím v části 5.2.4. práce, nicméně už jsem ho naznačil v druhé kapitole této práce, kde jsem se zmínil o *spin-off* databázích. V uvedených řízeních někteří z účastníků vycházely z vnitrostátní *spin-off* teorie. Dle této teorie vedlejší produkty nejsou právem *sui generis* chráněny. Generální advokátka *Christin Stix-Hackl* s ohledem na uvedené vyjádřila názor, že se *spin-off* teorií se nelze ztotožnit. Dle generální advokátky sledovaný cíl při pořizování obsahu databáze není relevantní. *To znamená, že ochrana je možná i tehdy, pokud se pořízení uskutečnilo původně pro jinou činnost než zhotovení dotčené databáze. Směrnice totiž chrání pořízení údajů i tehdy, pokud se toto pořízení neuskutečnilo ve vztahu k databázi.*¹³⁸

¹³⁶ EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE*. cit. pod č. 134, bod 10.

¹³⁷ *ibid.*, bod 40.

¹³⁸ EU. *Stanovisko generální advokátky Christine Stix-Hackl - Fixtures Marketing Ltd proti Svenska Spel AB*. Přednesené dne 8. června 2004, Úř. věst. L 77, s. 20. Dostupné také z http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30db5114bd4716f54fb5b3a6d4970b83321e.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuKbxb0?doclang=CS&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=48762&occ=first&dir=&cid=117165. Bod 57.

5.2.4. British Horseracing Board

Ještě ucelenější výklad práva *sui generis* ESD poskytl ve věci *The British Horseracing Board Ltd a další v. William Hill Organization Ltd*.¹³⁹ Na společnost *The British Horseracing Board Ltd* (dále jen „BHB“) byly ve Velké Británii delegovány pravomoci správního orgánu v oblasti koňských dostihů, přičemž tyto dostihy organizovala. BHB vytvořila a spravovala databázi obsahující informace o koňských dostizích, například rodokmeny téměř jednoho miliónu dostihových koní a další informace o koních, žokejích, vlastnících koní, na základě kterých mnozí určovali své typy při sázení na dostihy.¹⁴⁰ Obsah databáze byl poskytnut prostřednictvím internetu sázkovým kancelářím prostřednictvím společnosti *Racing Pages Ltd*. Žalovaná strana od *Racing Pages Ltd* na základě smlouvy přebírala obsah databáze, který poskytovala sázkařům na svých pobočkách. Později však databázi žalovaná strana poskytla svým zákazníkům i online, proti čemuž se BHB bránila žalobou, kdy BHB tvrdila, že jde o vytěžování, či zužitkování podstatné části obsahu předmětné databáze žalobce a pro případ, že jednotlivá vytěžování se týkají nepodstatného obsahu databáze, odkázala na ustanovení čl. 7 odst. 5 Směrnice, dle kterého *opakované a systematické vytěžování a/nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze, které předpokládá činnost v rozporu s obvyklým užíváním databáze nebo které neodůvodněně poškozuje oprávněné zájmy pořizovatele databáze, není dovoleno*. Žalovaná strana namítala, že databáze byla zveřejněná online už ze strany BHB, tudíž k poskytování databáze online nepotřebovala zvláštní licenci. Dále se žalovaná bránila tvrzením, že nedošlo k vytěžení podstatné části databáze.

Soud první instance požadovaný nárok BHB potvrdil, odvolací soud *Court of Appeal of England and Wales* se následně obrátil s předběžnou otázkou na ESD.¹⁴¹ Před řízením o předběžné otázce se k tomuto sporu včetně sporů *Fixtures Marketing* vyjádřila generální advokátka *Christine Stix-Hackl* prostřednictvím svého stanoviska, které však pro ESD není závazné. Účelem stanoviska generální advokátky je navrhnout ESD právní řešení případu, který ESD bude projednávat.¹⁴² ESD závěry uvedené

¹³⁹ EU. *The British Horseracing Board Ltd a další v. William Hill Organization Ltd*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004 č. 62002CJ0203.

¹⁴⁰ POMAHAČ, cit. pod č. 135.

¹⁴¹ *Court of Appeal* se u ESD domáhal rozhodnutí ohledně 11 předběžných otázek.

¹⁴² EU. *Stanovisko generální advokátky Christine Stix-Hackl - The British Horseracing Board a další*, přednesené dne 8. června 2004, Úř. věst. L 77, s. 20. Dostupné také z [www:](http://www.)

ve stanovisku generální advokátky zcela nepřijal, když v části, ve které se názor ESD lišil, rozhodl v neprospěch rozsahu ochrany práva *sui generis*, jak uvedu dále.

Pojem *vklad spojený s pořízením obsahu databáze* ESD definoval obdobně jako v případech *Fixtures Marketing*. Pojem *vklad spojený s ověřením obsahu databáze* dle ESD zahrnuje prostředky vynaložené na kontrolu správnosti prvků vyhledaných při zřizování databáze, jakož i za jejího fungování, s cílem zajistit spolehlivost informace v této databázi obsažené, a tedy nezahrnuje prostředky vynaložené na ověřování v průběhu fáze vytváření prvků následně shromážděných.

Vytvoření databáze s informacemi o koních, jejich formě, trenérech, vlastnících apod. a ověřování těchto informací tedy neodpovídají pojmu *vkladu spojeným s pořízením, resp. ověřením obsahu databáze*. Další ze stěžejních otázek, kterými se ve věci BHB soud zabýval, byla, zda použití databáze, které provedla žalovaná strana, je vytěžováním nebo zužitkováním podle ustanovení čl. 7 Směrnice. Britský soud se ESD dotázal, zda ochrana prostřednictvím práva *sui generis* spadá také na použití údajů, které i když pocházejí z chráněné databáze, byly získány uživatelem z jiných zdrojů než z této databáze. S ohledem na ustanovení čl. 7 odst. 2 písm. a) a b) Směrnice, kde Směrnice definuje vytěžování jako trvalý nebo dočasný přenos alespoň podstatné části obsahu databáze na jiný nosič, a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem a zužitkování jako jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti alespoň podstatné části obsahu databáze, ESD shledal, že zákonodárce chtěl dát pojmům *vytěžování* a *zužitkování* široký význam a uzavřel, že tyto pojmy nepředpokládají přímý přístup k dotyčné databázi. Shrnu-li tedy výše uvedené, ochrana směřuje i vůči vytěžování, či zužitkování databáze prostřednictvím dalšího, nepůvodního zdroje a ESD tak stran této otázky stanovil interpretaci ve prospěch pořizovatelů databází.

Zajímavý závěr ESD přinesl v tomto sporu ohledně opakovaného a systematického vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí databáze ve smyslu ustanovení čl. 7 odst. 5 Směrnice. Dle ESD žalovaná strana vytěžovala a zužitkovávala nepodstatné části obsahu databáze, nicméně cílem žalované strany nebylo poskytnout klientům podstatnou část databáze, proto nejednala v rozporu s ustanovením čl. 7 odst. 5 Směrnice.

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=48761&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=36406>.

Stejně jako v případech Fixtures Marketing, i zde ESD odmítnul aplikaci práva *sui generis* k předmětným databázím, protože dle ESD nešlo o vklad do vytvoření databáze, ale o vklady vynaložené na získání dat, která byla obsahem databází. Tato rozhodnutí do budoucna omezila užití práva *sui generis*. Vzhledem k tomu, že v uvedených sporech vložili žalobci do vytvoření databází prostředky v řádech miliónů liber, a počítaly s ochranou dle práva *sui generis*, naskytá se otázka smyslu této ochrany.

5.2.5. Ochranná doba

Na rozdíl od relativně dlouho trvající ochranné doby autorskoprávní ochrany, Směrnice u práva *sui generis* pořizovatele databáze chrání po dobu mnohem kratší. Toto právo trvá po dobu 15 let a vzniká dnem *dohotovení*. Ustanovení čl. 10 Směrnice, které upravuje ochrannou dobu, však *de facto* poskytuje vždy delší dobu než uvedených 15 let. Právně relevantní skutečností pro plynutí času je pořízení, či zpřístupnění databáze. Doba se začíná počítat od 1. ledna roku následujícího po dni pořízení (dohotovení), či v případě zpřístupnění od 1. ledna roku následujícího po tomto zpřístupnění. Zde se jedná tedy o přídavek v řádech měsíců. Odstavec třetí uvedeného článku Směrnice však umožňuje poskytnout ochrannou dobu mnohem delší. V případě podstatných změn, kdy jejich výsledkem je databáze představující podstatný vklad, počíná běžet nová ochranná doba. Ve smyslu bodů 54 a 55 odůvodnění Směrnice podstatný vklad může zahrnovat i důkladné ověřování obsahu databáze. Důkazní břemeno o naplnění požadavků stran podstatného vkladu nese pořizovatel. Tato úprava se uplatní především u online databází, které jsou zpravidla často upravovány.

6. Komentář ke Směrnici

Zatímco u harmonizace autorskoprávní ochrany originálních databází prostřednictvím Směrnice se nepředpokládaly významnější problémy, a s její právní úpravou panuje souhlas, jinak tomu je u práva *sui generis*.¹⁴³

Stran autorskoprávní ochrany, oceňuji nízko položená kritéria kvalifikace databáze na tuto ochranu. Směrnice totiž nevyžaduje prvek jedinečnosti. K rozdílu mezi jedinečností a originalitou se vyjadřuji v kapitole věnující se českému právnímu řádu. Pokud by Směrnice chránila pouze jedinečnou strukturu databází, pak bych jako velkou slabinu tohoto způsobu viděl fakt, že čím více je soubor dat obsáhlejší, tím spíše na autorskoprávní ochranu nedosáhne z důvodu absence jedinečnosti. Tento svůj závěr opírám například o uvedený rozsudek Nejvyššího soudu Nizozemska ve věci *Van Dale Lexikografie B. V. v. Jan Rudolf Romme*, ze kterého vyplývá, že databáze může požívat autorskoprávní ochrany pouze pokud, pokud je jedinečná, neboli záleží na způsobu výběru jejích prvků. Na základě tohoto rozsudku jsem dospěl k závěru, že pokud autor databáze vytvoří databázi, kde v dané oblasti pokryje většinu dat, ztratí tak na jedinečnosti, databáze tedy nebude „hodna“ ochrany prostřednictvím autorského práva.

A nyní pár poznámek k právu *sui generis*. Už samotné zařazení práva *sui generis* do systému práva činí obtíže. Přestože velká část odborníků toto právo řadí mezi práva duševního vlastnictví, jak jsem již v předchozí kapitole uvedl, od průmyslových práv toto právo odlišuje řada jeho znaků (absence registrace u správního orgánu, bezplatnost ochrany), autorským právem není a mezi práva související s právem autorským, alespoň v české právní úpravě, nepatří. Nicméně z aplikačního hlediska je nutné toto právo do systému práva zařadit, a to kvůli nastavení vztahů s jinými právy. Proto s ohledem na řadu společných znaků, které jsem v předchozí kapitole uvedl, lze se zařazením práva *sui generis* pod práva duševního vlastnictví souhlasit, tím spíše, že některé státy toto právo zařadily do svého právního řádu jako právo související s právem autorským, kde se domnívám, že s tímto má ze všech potenciálně možných práv nejvíce společných znaků.

¹⁴³ LEŠČINSKÝ, cit. pod č. 16. s. 81.

Ačkoliv Směrnice poskytuje výjimky z tohoto práva, činí tak pouze na bázi dobrovolnosti členských států. Absentuje úprava výjimek pro vytěžení celého obsahu z ospravedlnitelných důvodů, mezi které bez pochyb patří vzdělávací účely, či věda.

Zajímavé je poukázat na fakt, že při podstatných změnách obsahu databáze počíná běžet nová ochranná doba. Je otázkou, zda se tato nová ochranná doba vztahuje na všechny obsah databáze, anebo pouze k těm částem databáze, u kterých byly provedeny změny. Zatímco například *Tůma*¹⁴⁴ je toho názoru, že nová ochranná doba se týká jen pozměněných částí databáze, dovoluji si s tímto výkladem nesouhlasit. Přestože se ztotožňuji s jeho argumentací, kterou opírá o účel práva *sui generis*, kdy jeho účelem je ochrana vkladu, resp. investic do databáze, a nikoliv ochrana jejich údajů, zastávám opačné stanovisko. Právo vnímám jako prostředek působící na společenské vztahy, který těmto vztahům má vštěpit určitý systém, neboli řád, a má tyto vztahy náležitě uspořádat. Má-li právo na společnost působit efektivně, pak má být pro jeho adresáty přístupné, snadno uchopitelné a mělo by vykazovat jasná a efektivní řešení. Z tohoto důvodu vnímám jako velmi nepraktické, aby zejména u obsáhlých online databází běžela u každé jejich části jiná ochranná doba (ve smyslu jiného počátku běhu této doby).

Jako značnou nevýhodu úpravy práva *sui generis* vnímám skutečnost, že Směrnice nedopadá osoby mimo EHP. Právo *sui generis* se vztahuje jen na území Evropského hospodářského prostoru, a to pouze na pořizovatele se státním občanstvím členského státu EU, či na pořizovatele se sídlem na území EU, respektive Evropského hospodářského prostoru.¹⁴⁵ Pořizovatelé usídlení mimo EHP tak na ochranu práva *sui generis* nedosáhnou. Jelikož práva pořizovatele databáze lze převádět, není jasné, zda se ochrana práva *sui generis* vztahuje na nového pořizovatele vně EHP, který nabyl práva pořizovatele databáze od osoby se státním příslušenstvím členské země EHP, nebo v EHP usazené. Stejný problém vidím i v případech, kdy pořizovatel databáze vně EHP převede svá práva k databázi na osobu usazenou či mající státní občanství v zemi patřící do EHP.

¹⁴⁴ TŮMA, cit. pod č. 123, odst. V.

¹⁴⁵ Smíšený výbor EHP. Rozhodnutí smíšeného výboru č. 59/96 ze dne 25. října 1996, kterým se mění příloha XVII (Duševní vlastnictví) Dohody o EHP. Dostupný také z [www: https://isap.vlada.cz/kopie/revize.nsf/2fd339ed5be822e2c12578680031b2ae/F620336872193BDDC1257BF0004279CB/\\$FILE/21997D0123\(08\).pdf](https://isap.vlada.cz/kopie/revize.nsf/2fd339ed5be822e2c12578680031b2ae/F620336872193BDDC1257BF0004279CB/$FILE/21997D0123(08).pdf).

Na základě závěrečných ustanovení Směrnice měly členské státy uvést národní právní řády do souladu se Směrnicí do 1. 1. 1998, načež nejpozději do konce třetího roku po uvedeném datu a následně každé tři roky má Evropská komise předkládat zprávu o uplatňování Směrnice. Tak se stalo až v prosinci roku 2005.¹⁴⁶ Zpráva shrnuje důvody přijetí práva *sui generis* a její implementaci do národních právních řádů (dále jen „Zpráva“). Evropská komise zadala provést průzkum mezi držiteli práv k databázím, na základě kterého vyplývá, že 75 % respondentů si je vědomo existence práva *sui generis*, a z této tříčtvrtinové většiny 80 % vyjádřilo, že vnímá toto právo jako efektivní a chránící jejich práva. 9 z 10 respondentů vyjádřilo souhlas s myšlenkou, že práva týkající se databází mají být upravena na evropské úrovni a 65 % dotázaných uvedlo, že úprava Směrnice poskytuje vyšší míru ochrany než úprava předchozí. Zajímavá čísla přinesla odpověď na otázku, zda si respondenti myslí, že právní ochrana databází po rozhodnutích ESD ve věcech Fixtures Marketing a British Horseracing Board bude stejná jako před těmito rozhodnutími. 43 % dotázaných odpovědělo kladně, 36 % uvedlo názor, že ochrana bude slabší, či úplně odejmuta. Avšak co se týče práva *sui generis*, 54 % dotázaných respondentů uvedlo názor, že tato ochrana bude spadat na méně databází.¹⁴⁷

Zpráva shrnuje, že přesný rozsah práva *sui generis* se interpretuje nesnadno, a to s ohledem na skutečnost, že jiné právní řády neobsahovaly obdobný právní institut. Evropská komise s ohledem na výše uvedené potvrdila, že ustanovení týkající se práva *sui generis* způsobila stav právní nejistoty jak na unijní, tak i na vnitrostátní úrovni a přiznává, že ESD zredukoval dosah ochrany práva *sui generis*. Následně však Evropská komise kontruje, že většina respondentů projevila víru ve skutečnost, že po přijetí Směrnice se právní ochrana databází zlepšila oproti předchozímu právnímu stavu. Zpráva dále konstatuje, že rozhodnutí ESD ve výše uvedených případech mohla rozptýlit obavy, že Směrnice znemožní přístup k do té doby veřejně přístupným informacím, alespoň co se týče databází obsahujících data vytvořená jejich pořizovateli.

Dle Zprávy nelze prokázat, že Směrnice měla pozitivní vliv na databázový průmysl v Evropě ve smyslu zvýšení počtu vzniklých databází. Avšak na straně 20 Zprávy

¹⁴⁶ Evropská komise. *DG Internal Market and Services Working paper - First evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases*. 12. prosince 2005. Dostupné také z [www: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/evaluation_report_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/evaluation_report_en.pdf).

¹⁴⁷ *ibid.* s. 14.

Evropská komise reflektuje názor evropských pořizovatelů databází, dle kterých je ponechání práva *sui generis* klíčovým aspektem pro jejich činnost.

Evropská komise závěrem uvedla čtyři možnosti, jak s právním institutem ochrany *sui generis* naložit. Zrušit celou Směrnicí, opustit pouze koncepci práva *sui generis*, novelizovat ustanovení týkající se práva *sui generis*, nebo ponechat *status quo*. Před dalším rozhodnutím ohledně budoucnosti *sui generis* ochrany Evropská komise vyjádřila záměr další postup diskutovat se zainteresovanými subjekty. Nezaznamenal jsem však, že by od té doby došlo k výraznějšímu posunu.

Zatímco autorskoprávní ochrana bez pochyb motivuje další potenciální autory k tvorbě a inovacím, tedy i ke společenskému pokroku, ochrana vkladů dle práva *sui generis* svého cíle, tedy rozvoje databází na evropském trhu, nedosáhla. Pokud toto majtkové právo chrání investice, nevidím důvod, proč by tyto investice do databází nemohly být chráněny ustanoveními práva nekalé soutěže, případně lépe připraveným právním institutem než je právo *sui generis*. Dle mého názoru by se tedy Evropská komise měla vydat cestou zrušení části Směrnice věnující se právu *sui generis* a ochranu investic upravit harmonizací práva nekalé soutěže, případně zvolit jinou cestu, kterou popíši v předposlední kapitole této práce.

7. Ochrana databází v ČR podle autorského zákona

Česká právní úprava v oblasti ochrany databází vychází z evropského práva. Cílem této kapitoly není poskytnout komplexní přehled a vysvětlení české právní úpravy, ale využít tuto úpravu pro výklad základních ustanovení Směrnice s ukázkou implementace Směrnice do vnitrostátního právního řádu.

Základním právním předpisem v dané oblasti je autorský zákon, který zapracovává příslušné předpisy EU. V duchu zásady *lex specialis derogat legi generali* se na otázky autorským zákonem neupravené užije obecného předpisu, tedy občanského zákoníku. S tím počítá i ustanovení § 9 odst. 2 občanského zákoníku, dle kterého se zvláštní soukromoprávní úprava užije před obecnou, která je uvedena právě v občanském zákoníku.

Jak jsem výše nastínil, autorský zákon zapracovává i Směrnici, nepřekvapí tedy, že právní ochranu databázím poskytují v první části zákona jak ustanovení týkající se autorského práva, tedy hlavy I. zákona (§ 2 a násl.), tak i ustanovení hlavy třetí, která upravuje zvláštní právo pořizovatele databáze v ustanoveních § 88-94. Jak již bylo několikrát naznačeno, databáze může při splnění podmínek obou institutů, tedy § 2 a 88 autorského zákona, požívat jako ochrany autorskoprávní, tak zároveň i práva *sui generis*. Souběh ochrany výslovně upravuje ustanovení § 105 autorského zákona.

7.1. Pojem databáze

Za poněkud matoucí považují skutečnost, že definice databáze je uvedena až v hlavě třetí, části první autorského zákona, přestože se tato definice užije pro všechna příslušná ustanovení autorského zákona. Pojem databáze je vymezen v ustanovení § 88 autorského zákona jako *soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření*. Vedle uvedeného uspořádání musí pro získání ochrany databáze naplnit i požadavek přístupnosti všech prvků. Databáze musí mít v sobě zakomponovaný prostředek technického charakteru (vyhledávač, abecední řazení), který uživateli databáze pomůže najít konkrétní prvek obsažený v databázi.

7.2. Autorskoprávní ochrana

7.2.1. Databáze kvalifikující se na ochranu

Autorské dílo je vymezeno v prvním odstavci § 2 autorského zákona. Aby tedy databáze požívala autorskoprávní ochrany ve smyslu autorského zákona, musí splnit následující požadavky. Musí jít o autorské dílo, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam. Druhý odstavec § 2 uvádí, že *databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem,*

je dílem souborným. Dílům souborným se ještě věnuje ustanovení § 2 odst. 5, kdy tato musí splnit požadavky odstavců 1 a 5, aby byla chráněna. Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že databáze můžeme dělit na:

a) souborná díla, která jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora;

b) databáze postrádající znak jedinečnosti, které se však považují právní fikcí za souborná díla a jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu originální v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem;

c) databáze, které nejsou předmětem autorského práva, tedy nejedinečné a neoriginální.¹⁴⁸

Zatímco pod písmenem a) shledáváme požadavek jedinečnosti, pod písmenem b) tento znak už chybí. Právní fikcí tak zákon poskytuje ochranu i databázím splňujícím požadavek originalnosti, tedy že způsob výběru nebo uspořádání obsahu je vlastní duševní výtvořem autora. Ačkoliv to vyplývá z ustanovení autorského zákona, nemusí být na první pohled jasné, že v obou případech je ochrana podmíněna tvorbou autora.

7.2.2. Ochranná doba majetkových práv

Ve smyslu ustanovení § 27 odst. 1 autorského zákona majetková práva trvají po dobu života autora a 70 let po jeho smrti, eventuálně po smrti posledního

¹⁴⁸ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck. 2007. s. 41.

ze spoluautorů. Je zřetelné, že se zde mluví o autorovi, tedy tato doba se neuplatní v případě práva *sui generis*. Stran souborných děl, připomínám, že u každého z nich může existovat samostatná ochranná doba. Po skončení ochranné doby se databáze stane volným dílem ve smyslu ustanovení § 28 autorského zákona.

7.2.3. Osobnostní práva a osoba autora

Jelikož osobnostní autorská práva nespádají do působnosti Směrnice, je na členských státech, jak tato upraví. Autorský zákon tato upravuje v ustanovení § 11 autorského zákona. Autorem může být dle českého právního řádu pouze osoba fyzická, tedy člověk, která vytvořila dílo. Autor souborných děl často bývá označován jako *uspořadatel*.¹⁴⁹ Dokud je autor mezi živými, je subjektem autorských práv, jak osobnostních, tak majetkových. Autorský zákon zakazuje zcizení autorských práv během autorova života, nicméně jiné osoby mohou získat právo dílo užit prostřednictvím licenční smlouvy. Autorovi jeho autorská práva vznikají okamžikem vzniku databáze ve smyslu ustanovení § 9 autorského zákona. Dílo může být užito i proti vůli autora dle ustanovení § 29 a násl. autorského zákona. Jedná se o volná užití,¹⁵⁰ dále užití na základě bezúplatných zákonných licencí a užití na základě úplatných zákonných licencí.

7.3. *Sui generis* ochrana

Předmětná hlava autorského zákona vychází ze Směrnice, na dalších řádcích proto uvedu zejména souvislosti dosud neuvedené.

Na rozdíl od autorskoprávní ochrany, která je v autorském zákoně založena na kritériu tvorby, ochrana právem *sui generis* je založena na kritériu funkčnosti, jak jsem již v kapitole věnující se Směrnici uvedl. Kvalifikační podmínky na ochranu tímto právem autorský zákon stanoví v ustanovení § 88a. Tato ochrana se užije jen u databází, u kterých pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze svědčí o kvalitativně nebo kvantitativně podstatné investici. Nechrání se tedy tvůrčí činnost, ale investice, respektive vklad.

¹⁴⁹ TELEČ; TŮMA. cit. pod č. 148. s. 96.

¹⁵⁰ Viz ustanovení § 30 autorského zákona.

7.3.1. Pořizovatel databáze

Ustanovení § 89 autorského zákona se věnuje pořizovateli databáze. Na rozdíl od autora databáze pořizovatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba, a to vzhledem ke skutečnosti, že právo *sui generis* je právem čistě majetkovým. Pořizovatelem se příslušná osoba stane pořízením databáze vlastní činností, anebo také tehdy, kdy ji pro ni na základě podnětu „budoucího pořizovatele“ vytvoří jiná osoba. Ve smyslu bodu 41 odůvodnění Směrnice je pořizovatelem ten, kdo na sebe vzal riziko spojené s investicí. Pořizovatelem tak tedy nejsou subdodavatelé, ani zaměstnanci, kteří databázi vytvořili na základě pracovněprávního vztahu.¹⁵¹

7.3.2. Obsah práva *sui generis*

Jak vyplývá z uvedeného, obsah práva *sui generis* tvoří výlučná *erga omnes* práva na vytěžování a zužitkování databáze. Pořizovatel je chráněn před vytěžováním a zužitkováním databáze alespoň z podstatné části. Jak vyplývá z rozhodnutí ESD ve věci *The British Horseracing Board Ltd*, obsahem tohoto práva není právo na vyhledávání v databázi. Taktéž do obsahu tohoto práva nespadá právo na přístup k databázi.¹⁵²

7.3.3. Omezení pořizovatele databáze

Ustanovení § 92 autorského zákona obsahuje bezúplatné zákonné licence jako formu omezení práv pořizovatelů databází, kdy na základě těchto zákonných licencí vznikají oprávnění tzv. oprávněným uživatelům. Tito mohou vytěžovat nebo zužitkovávat i podstatnou část databáze, avšak jen pro taxativně vymezené důvody, mezi které patří osobní potřeba (pouze u neelektronických databází), veřejná bezpečnost, účely soudního a správního řízení, a konečně vědecké a vyučovací účely nekomerčního charakteru. Ustanovení § 92 autorského zákona je nutné porovnávat s ustanoveními § 90 odst. 5 a § 91 autorského zákona. Na základě prostředně jmenovaného vyplývá, že v rámci opakovaného a systematického využívání nepodstatné části databáze může ve výsledku dojít k ohrožení účelu práva *sui generis*, tedy k ohrožení vkladu pořizovatele databáze. Tedy k ohrožení nemusí dojít pouze

¹⁵¹ TELEEC; TŮMA. Cit. pod č. 148. s. 727.

¹⁵² *ibid.* s. 729.

v případě vytěžování nebo zužitkování kvalitativně či kvantitativně podstatné části, ale i u nepodstatné části databáze. Jak uvádí komentář Tůmy a Telce, zásahu do práva *sui generis opakovaným a systematickým vytěžováním či zužitkováním nepodstatných částí jejího obsahu se může dopustit i oprávněný uživatel*.¹⁵³ Je na místě uvést, že je nejasné, co se rozumí pojmem *oprávněný uživatel*. ESD se k tomuto pojmu vyjádřil ve věci The British Horseracing Board Ltd, kdy uvedl, že oprávněný uživatel má přístup do databáze za účelem vyhledávání na základě přímého, či nepřímého souhlasu pořizovatele předmětné databáze. Toto je však v rozporu s výše popsanou právní úpravou.

Práva oprávněného uživatele vycházejí z ustanovení čl. 8 Směrnice, které omezuje autonomii vůle pořizovatele databáze a oprávněného uživatele. Toto ustanovení je kogentní, nelze tedy smlouvou omezit vytěžování a zužitkování nepodstatné části databáze. Nutno podotknout, že se vztahuje pouze na databáze chráněné právem *sui generis*.

¹⁵³ TELEEC; TŮMA. Cit. pod č. 148. s. 732.

8. Alternativní způsoby ochrany databází

Jak již bylo naznačeno, jednotlivé právní prostředky ochrany databází mohou existovat paralelně vedle sebe. Toto tvrzení lze například opřít o ustanovení čl. 13 Směrnice, dle kterého Směrnicí *nejsou dotčeny právní předpisy upravující zejména autorské právo, práva s ním související nebo další práva a povinnosti vztahující se na údaje, díla nebo jiné prvky začleněné do databáze, patentové právo, ochranné známky, průmyslové vzory, ochranu národního kulturního pokladu, kartelové právo a právo nekalé soutěže, obchodní tajemství, bezpečnost, informace důvěrné povahy, ochranu osobních údajů a soukromí, přístup k veřejným dokumentům a smluvní právo*. Je na oprávněném subjektu, aby zhodnotil klady a rizika uplatnění svých práv prostřednictvím toho kterého prostředku ochrany a jeho případné následky. Tendence využít alternativních prostředků ochrany databází bude sílit z podstaty věci u takových databází, u kterých nelze užít ochrany vyplývající ze zvláštního práva pořizovatele databáze, případně u pořizovatele, jehož databáze nepoživá ochranného režimu autorskoprávního, ani režimu *sui generis*. Pozornost by měla být v tomto ohledu věnována rozhodnutí SDEU ve věci *Ryanair* a ochrany databází z ledna roku 2015, které níže podrobím analýze.

Z níže uvedených prostředků je v teorii často zmiňována ochrana prostřednictvím práva nekalé soutěže. A to zejména kritiky práva *sui generis*, kteří tvrdí, že toto právo samo o sobě poškozuje výzkum, vzdělání a může vést k monopolizaci informací. Dle nich právo nekalé soutěže chrání všechny databáze proti všem způsobům jejich zneužití na rozdíl od práva *sui generis*. Existují názory, že tzv. netvůrčí databáze jsou nejlépe chráněny právě právem nekalé soutěže, a to *misappropriation* doktrínou, o které se zmiňuji v kapitole desáté.¹⁵⁴

8.1. Právo nekalé soutěže

Soubor právních norem upravující hospodářskou soutěž se označuje jako právo hospodářské soutěže, jehož součástí je právo kartelové právo společně s právem na ochranu proti nekalé soutěži. Zatímco kartelové právo představuje veřejnoprávní část

¹⁵⁴ BASTIAN, Michael J. Protection of „Noncreative“ Databases: Harmonization of United States, Foreign and International Law. *Boston College International and Comparative Law Review*. 1999. roč. 22. č. 2. s. 427.

práva hospodářské soutěže, soukromoprávní část představuje právo nekalé soutěže, o kterém bude dále pojednáno. Pojem nekalá soutěž rozumím jednání *contra bonos mores* v hospodářské soutěži, které je způsobilé poškodit zájmy ostatních soutěžitelů, ale přihlíží i k zájmům spotřebitelů.

8.1.1. Právo nekalé soutěže v EU

Evropská unie má výlučnou pravomoc v oblasti stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu.¹⁵⁵ Evropská komise vydává právně nezávazné tzv. *pokyny*, ve kterých sjednocuje výklad ohledně právní úpravy a informuje o principech uplatňovaných při použití správního uvážení Evropské komise.¹⁵⁶ Komplexní právní úprava nekalé soutěže na evropské úrovni neexistuje. Nekalou soutěž pouze zčásti upravují níže uvedené směrnice a judikatura SDEU - směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách podnikatelů vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES z 12. prosince 2006 a klamavé a srovnávací reklamě. Základem práva nekalé soutěže na unijní úrovni je judikatura SDEU. Nekalosoutěžní delikty nelze dopodrobna vymezit právním předpisem, a to s ohledem na lidskou tvořivost, která má v nekalé soutěži široké uplatnění.¹⁵⁷

8.1.2. Právo nekalé soutěže v ČR

V České republice upravují nekalou soutěž ustanovení § 2976-2990 občanského zákoníku.¹⁵⁸ Právní úprava nekalé soutěže je založena na koncepci kombinace generální klauzule a skutkových podstat nekalé soutěže.¹⁵⁹ Generální klauzule nekalé soutěže obsahuje tři podmínky, které musí být kumulativně splněny, aby určité jednání bylo posouzeno jako nekalosoutěžní. První podmínkou je jednání v hospodářském styku, další podmínkou je rozpor s dobrými mravy soutěže a třetí podmínkou jest způsobilost

¹⁵⁵ čl. 3 odst. 1 písm. b) SFEU.

¹⁵⁶ JONES, Alison; SUFRIN, Brenda. *EU competition law: text, cases, and materials*. 4 vyd. New York: Oxford University Press, 2011. s. 114.

¹⁵⁷ HAJN, Petr. *Komunitární a české právo proti nekalé soutěži*. 1. vyd. Brno: Masarykova universita, 2010. s. 27.

¹⁵⁸ 89/2012 Sb.

¹⁵⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář*. Vyd. 1. Praha : C. H. Beck, 2014. s. 37.

jednání přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Nezbytnou součástí generální klauzule je ustanovení nekalou soutěž zakazující.¹⁶⁰

Na generální klauzuli nekalé soutěže uvedené v občanském zákoníku navazují skutkové podstaty nekalé soutěže. Tyto jsou v občanském zákoníku vyčteny demonstrativně:

- a) klamavá reklama;
- b) klamavé označování zboží a služeb;
- c) vyvolání nebezpečí záměny;
- d) parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele;
- e) podplácení;
- f) zlehčování;
- g) srovnávací reklama, pokud není dovolena jako přípustná;
- h) porušení obchodního tajemství;
- i) dotěrné obtěžování;
- j) ohrožení zdraví a životního prostředí.¹⁶¹

Tyto jsou v odborné literatuře nazývány jako zákonné skutkové podstaty. Jako jiný příklad skutkových podstat nekalé soutěže lze uvést soudcovské skutkové podstaty, které se časem vyvinuly při rozhodování soudů. Příkladem soudcovské skutkové podstaty je *cybersquatting, neboli zablokování doménového jména osobou, které nepřísluší práva k totožné obchodní firmě či ochranné známce; tato praktika současně využívá parazitování na pověsti.*¹⁶²

Stran ochrany databází jsou v právu nekalé soutěže stěžejní ustanovení týkající se zejména generální klauzule nekalé soutěže, porušení obchodního tajemství, parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele a vyvolání nebezpečí záměny.

Skutková podstata vyvolání nebezpečí záměny nemusí být dle mého názoru v oblasti databází ojedinělá. Příkladem lze uvést rozhodnutí Nejvyššího soudu z května roku 2006, které se týká nekalosoutěžního jednání, kdy se žalobce mimo jiné domáhal zdržení se užívání databáze domácích elektrických spotřebičů žalovaným v podobě shodné či zaměnitelné s databází domácích elektrických spotřebičů vytvořenou

¹⁶⁰ § 2976 odst. 1 občanského zákoníku.

¹⁶¹ § 2976 odst. 2 občanského zákoníku.

¹⁶² ONDREJOVÁ, cit pod. č. 159. s. 63.

žalobcem.¹⁶³ Po žalované straně se žalobce domáhal úhrady přiměřeného zadostiučinění, a to za tvrzené porušení práv k ochranné známce a k obchodní firmě, za nekalosoutěžní provozování totožné podnikatelské činnosti pod doménovým jménem, které je zaměnitelné s doménovým jménem žalobce, za provozování webových stránek s obdobným členěním a obsahem, jako mají webové stránky žalobce, dále za zásah do autorských práv databáze výrobků a práv žalobce jako pořizovatele a uživatele databáze. Nejvyšší soud ve zmíněném rozsudku dovedl, že za nekalosoutěžní je nutné posuzovat takové jednání, kdy na shodný trh vstoupí podnikatelský subjekt poté, co na tomto trhu již vykonává podnikatelskou činnost jiný „původní“ subjekt se svojí přihlášenou obchodní firmou, ochrannou známkou a doménou a na vlastní náklady vytvořenou databází pro určité vymezené výrobky, přičemž na tomto trhu nový subjekt pro svoji databázi použije data od „původního“ podnikatelského subjektu současně s tím, že přihlásí doménu, jejímž základem je slovo tvořící kmen obchodní firmy „původního“ podnikatele, jež je současně chráněno zapsanou ochrannou známkou.

Je na místě uvést, že v zákoně o ochraně hospodářské soutěže je veřejnoprávní pojetí soutěžitele rozdílné od soukromoprávního pojetí soutěžitele v občanském zákoníku.¹⁶⁴ Zákon o ochraně hospodářské soutěže považuje za soutěžitele i seskupení soutěžitelů, ať už bez, nebo s právní osobností. Definice soutěžitele v občanském zákoníku je tedy užší oproti definici v zákoně o ochraně hospodářské soutěže.

8.1.3. Obchodní tajemství a licenční smlouva dle české úpravy

Obchodní tajemství představuje jeden z prostředků právní ochrany investic. Jde o neformální ochranu technických a tvůrčích řešení, kdy tato ochrana závisí na naplnění podmínky utajení. Ve smyslu ustanovení § 504 občanského zákoníku *obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.*

¹⁶³ ČR. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 447/2006 160 ze dne 3. května 2006. Dostupný také z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A0238D3821D7AC57C1257A4E006894CE?openDocument&Highlight=0,

¹⁶⁴ ČR. Zákon č. 143/2001 Sb. ze dne 27. dubna 2001, o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), § 2 odst. 1. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2001, částka 58/2001 Sb. § 2 odst. 1.

Toto ustanovení obsahuje šest definičních znaků, přičemž aby se v konkrétním případě jednalo o obchodní tajemství, musí být naplněny všechny znaky kumulativně. Při absenci jednoho z definičních znaků přestává být příslušná skutečnost obchodním tajemstvím *ex lege*. To však automaticky neznamená, že se nejedná o nekalou soutěž, kterou lze dovodit na základě generální klauzule nekalé soutěže. Ochrana obchodního tajemství zakládá práva relativní. Ochrana tedy působí jen proti osobě, která svým jednáním naplní znaky generální klauzule nekalé soutěže, respektive její skutkové podstaty.¹⁶⁵ Je nutné vzít v potaz, že konkrétní jednání může být označeno jako nekalosoutěžní pouze tehdy, pokud jsou kumulativně naplněny všechny podmínky generální klauzule nekalé soutěže.¹⁶⁶

Obchodní tajemství je nehmotnou věcí v právním slova smyslu.¹⁶⁷ Právo k obchodnímu tajemství lze tak převést převodní smlouvou, nebo na základě licenční smlouvy. Úprava občanského zákoníku vnesla do úpravy licenčních smluv sjednocení. Licenční smlouva byla do účinnosti občanského zákoníku upravena jak v obchodním zákoníku,¹⁶⁸ tak i v autorském zákoně. Zatímco obchodní zákoník upravoval licenční smlouvy pro předměty průmyslového vlastnictví, autorský zákon obsahoval úpravu pro předměty chráněné autorským zákonem. Přes legislativní změny v oblasti licenčních smluv s účinností k 1. 1. 2014 lze pro výklad právní úpravy licenční smlouvy užít dosavadní interpretaci a judikaturu.¹⁶⁹

Dle ustanovení § 2389 občanského zákoníku se stran úpravy licenční smlouvy a zániku licence u databází, které jsou předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze, analogicky užití ustanovení § 2371-2376 a ustanovení § 2383 občanského zákoníku, a to z důvodu, že práva pořizovatelů databází věcně souvisí s autorským právem. Ustanovení § 2371-2376 občanského zákoníku upravují zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem a omezení nabyvatele licence. Ustanovení § 2383 občanského zákoníku stanoví, že smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, které byla udělena licence, přechází práva a povinnosti z licenční

¹⁶⁵ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1788.

¹⁶⁶ ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž podle nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2013, roč. 5, 7-8, s. 207.

¹⁶⁷ Dle § 489 OZ věc v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.

¹⁶⁸ ČR. Zákon č. 513/1991 Sb. ze dne 18. prosince 1991, obchodní zákoník, § 508-515. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 1991, částka 98/1991 Sb.

¹⁶⁹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 599.

smlouvy na jejího právního nástupce. Licenční smlouva může takový přechod práv a povinností na právního nástupce vyloučit. Z analogického použití zvláštních ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem je vyjmuta pro databáze, které jsou předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze, úprava odstoupení od smlouvy z důvodu nečinnosti nabyvatele. Občanský zákoník dále u těchto databází výslovně vylučuje použití práv týkajících se dodatečné odměny ve smyslu ustanovení § 2374 občanského zákoníku.

8.1.4. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

Aktivní legitimaci ve sporech z nekalé soutěže má soutěžitel, zákazník, právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků a jiná osoba dotčená nekalou soutěží. Pod uvedené možnosti tedy bez pochyb spadá nositel práva autorského či práva *sui generis* k databázi, jakož i její uživatel.

Procesněprávní ustanovení § 2988 občanského zákoníku stanoví nároky, které může vůči rušiteli uplatit osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno. Jedná se o zdržení nekalé soutěže, odstranění závadného stavu, požadování přiměřeného zadostiučinění, náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení.

8.2. Smluvní ujednání

Nositel práva k databázi může s třetí osobou uzavřít ujednání, ve kterém si smluvní strany mohou stanovit příslušná pravidla užití databáze. Typickým příkladem je licenční smlouva, která je popsána výše v této kapitole, a smlouva o dílo, prostřednictvím které se *zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatel dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.*¹⁷⁰ Není vyloučeno, aby byla uzavřena smlouva smíšená, která obsahuje licenční smlouvu včetně smlouvy o dílo.¹⁷¹

8.2.1. Zvláštní ustanovení autorského zákona

V oblasti autorských děl zvláštní ustanovení § 61 autorského zákona upravuje vztah autorského díla vytvořeného na základě smlouvy o dílo a licence. Toto ustanovení

¹⁷⁰ § 2586 odst. 1 občanského zákoníku.

¹⁷¹ HORÁK, Pavel. Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku (Pohled soudce na vybrané otázky a použitelnost stávající judikatury). *Bulletin advokacie*. Praha: C. H. Beck, 2014, 9, s. 27.

stanoví, že u autorského díla vytvořeného na základě objednávky, tedy na základě smlouvy o dílo, platí domněnka, že autor poskytuje licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy o dílo. Ustanovení § 61 autorského zákona je dispozitivní, smluvní strany se tedy mohou od zákonné úpravy na základě smluvního ujednání odchýlit. Nutno doplnit, že k užití díla nad rámec takového účelu zákonná úprava stanovuje povinnost mítí oprávnění z licenční smlouvy. Z uvedeného ustanovení nelze dovodit, že poskytnutá licence je výhradní.¹⁷² Tím spíše, kdy občanský zákoník stanovuje při chybějícím ujednání právní domněnku, dle které platí, že se licence posuzuje jako nevýhradní, nevyjednávají-li si smluvní strany výslovně licenci výhradní.¹⁷³

Dle ustanovení § 61 odst. 2 autorského zákona *není-li sjednáno jinak, autor může dílo vytvořené na objednávku užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele*. Autor může třetí osobě licenci poskytnout i tehdy, pokud již udělil jiné osobě licenci nevýhradní. Uvedené ustanovení § 61 autorského zákona lze užít pouze v těch případech, kdy dílo vytvoří sám autor osobně. Je-li tedy zhotovitelem díla osoba od autora odlišná, typicky jeho zaměstnavatel, pak se užijí příslušná ustanovení občanského zákoníku.¹⁷⁴

8.2.2. Ryanair Ltd v. PR Aviation BV

V oblasti právní ochrany databází a smluvního omezení práv uživatelů stojí za pozornost rozsudek SDEU z ledna roku 2015.¹⁷⁵ Předmětem uvedené věci byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě ustanovení článku 267 SFEU, podaná nizozemským *Hoge Raad der Nederlanden*.¹⁷⁶

PR Aviation se prezentuje jako nezávislá organizace, jejímž cílem je poskytovat informace o cestovním ruchu a službách leteckého provozu. Mezi její hlavní služby patří provozování internetových stránek s údaji o letech nízkonákladových leteckých společností. Pro možnost realizace těchto služeb *PR Aviation* užívá data získaná

¹⁷² CHALOUPKOVÁ, Helena; HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: Komentář*. 4. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 111.

¹⁷³ § 2362 občanského zákoníku.

¹⁷⁴ HORÁK, Pavel. Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku (Pohled soudce na vybrané otázky a použitelnost stávající judikatury). *Bulletin advokacie*. Praha: C. H. Beck, 2014, 9, s. 27. ISSN 1210-6348;

¹⁷⁵ EU. Soudní dvůr Evropské unie. Druhý senát. *Ryanair Ltd v. PR Aviation BV*. 26. 2. 2013, C-30/14. Dostupný také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:62014CJ0030&from=EN>.

¹⁷⁶ Nejvyšší soud Nizozemského království.

automatickým způsobem z webových stránek společností provozujících příslušné lety. Jednou ze společností, která lety provozuje, je právě i *Ryanair*. Tato však na svých webových stránkách měla uveřejněny obchodní podmínky, na základě kterých právo distribuce letenek nabízených společností *Ryanair* náleží výhradně společnosti *Ryanair*. Přístup na webové stránky *Ryanair* předpokládá souhlas návštěvníka se všeobecnými podmínkami webových stránek, tento souhlas se poskytl zaškrtnutím takzvaného tick boxu neboli zaškrťovacího políčka. Dle znění všeobecných podmínek *Ryanair* tak *PR Aviation* nabízela lety společnosti *Ryanair* neoprávněně.

Společnost *Ryanair* se obrátila na soud prvního stupně se zdržovací žalobou včetně nároku na náhradu škody, v níž namítala porušení jejích práv k souboru údajů a jednání v rozporu se všeobecnými podmínkami ze strany *PR Aviation* s tím, že se žalobce odkazoval na Směrnici a na nizozemské právní předpisy.

*Rechtbank Utrecht*¹⁷⁷ částečně žalobu zamítl. Proti tomu obě strany podaly odvolání. *Gerechtshof te Amsterdam*¹⁷⁸ zrušil rozsudek *Rechtbank Utrecht* a zamítl odvolání společnosti *Ryanair*. Odvolací soud ohledně autorského práva dovedl, že jednání společnosti *PR Aviation* odpovídalo běžnému užívání webových stránek společnosti *Ryanair* ve smyslu ustanovení článku 24a zákona o právu autorském s tím (tento článek vychází z ustanovení čl. 15 Směrnice), že zákaz plynoucí ze všeobecných podmínek na toto nemá vliv. Stran práva *sui generis* dle odvolacího soudu společnost *Ryanair* neprokázala existenci podstatného vkladu do vytvoření jejího souboru údajů ve smyslu Směrnice a příslušného zákona.¹⁷⁹

Na základě výše uvedených skutečností společnost *Ryanair* podala kasační stížnost k *Hoge Raad der Nederlanden*. Tento soud přerušil řízení a obrátil se na SDEU s následující předběžnou otázkou: *Vztahují se účinky směrnice [96/9] i na online databáze, které nejsou chráněny na základě kapitoly II [této] směrnice autorským právem, ani na základě kapitoly III [uvedené směrnice] zvláštním právem, a to v tom smyslu, že v tomto ohledu nemůže být smluvně omezena svoboda používat*

¹⁷⁷ Soud prvního stupně v Utrechtu.

¹⁷⁸ Odvolací soud v Amsterdamu.

¹⁷⁹ EU. Soudní dvůr Evropské unie. Druhý senát. *Ryanair Ltd v. PR Aviation BV*. Bod 28. 26. 2. 2013, C-30/14.

takové databáze na základě použití (at' již per analogiam, či nikoli) čl. 6 odst. 1 a článku 8 ve spojení s článkem 15 směrnice [96/9]?¹⁸⁰

Pojem databáze je definován v ustanovení čl. 1 odst. 2 Směrnice. Na základě této skutečnosti společnost PR Aviation tvrdila, že databáze naplňující znaky uvedeného článku Směrnice spadají pod režim Směrnice. Soubor údajů z webových stránek Ryanair znaky databáze dle výše uvedeného článku naplňoval, avšak tento soubor nepožíval ochrany práva autorského, ani práva *sui generis*, jak vyplývá z dále uvedeného. SDEU konstatoval, že pouhé naplnění znaků uvedených v ustanovení čl. 1 odst. 2 Směrnice nepostačuje k tomu, aby se na příslušný soubor údajů vztahovaly právní normy Směrnice. Tato dopadá pouze na takové databáze, které naplňují nejen zmiňované ustanovení čl. 1 odst. 2, ale současně i podmínky v ustanovení čl. 3 odst. 1 Směrnice pro autorskoprávní režim, respektive podmínky uvedené v ustanovení čl. 7 odst. 1 Směrnice pro režim *sui generis*. SDEU tedy uzavřel, že v případě databáze, která není v režimu ochrany autorského práva, ani práva *sui generis*, Směrnice nezakazuje nositeli práv k databázi, aby smluvně omezil používání databáze.¹⁸¹

Lze tedy shrnout, že zatímco u databází spadajících do režimů dle ustanovení čl. 3 odst. 1, nebo ustanovení čl. 7 odst. 1 Směrnice, je smluvní volnost stran nakládání s databází omezena Směrnicí,¹⁸² u databází nespádajících ani do jednoho z režimů Směrnice je smluvní volnost *de facto* neomezená. Jak uvádí Harašta,¹⁸³ pro pořizovatele databáze může být vhodnější tvrdit, že jeho databáze nespadá ani do jednoho z ochranných režimů.

8.3. Trestněprávní rovina

Databáze jsou před neoprávněnými zásahy chráněny taktéž normami trestního práva. Stěžejním ustanovením trestního zákoníku¹⁸⁴ ve věci ochrany databází je ustanovení § 270, které upravuje trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Vzhledem k jeho blanketní

¹⁸⁰ *ibid.*, body 20-22.

¹⁸¹ *ibid.*, bod 39.

¹⁸² čl. 6 odst. 1 a čl. 8 odst. 1 Směrnice.

¹⁸³ HARAŠTA, Jakub. Rozhodnutí Ryanair a ochrana databází. *Revue pro právo a technologie*. Brno : Masarykova univerzita, 2015, roč. 6, č. 11/2015, s. 60.

¹⁸⁴ ČR. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2009, částka 11/2009 Sb.

dispozici toto ustanovení odkazuje na autorský zákon. Nabízí se otázka, zda trestní zákoník chrání pouze databáze ve smyslu souborných děl, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora, a databáze, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem, a jež jsou chráněny jako díla souborná, anebo i tzv. netvůrčí databáze. Odpověď není překvapivá, ustanovení § 270 trestního zákoníku se vztahuje na všechny databáze naplňující ustanovení § 88 autorského zákona, který vymezuje pojem databáze pro účely autorského zákona.¹⁸⁵ Trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle ustanovení § 270 trestního zákoníku může spáchat jak fyzická, tak i právnická osoba, která neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do některého v zákoně uvedených práv.¹⁸⁶

Další z ustanovení trestního zákoníku, které stojí s ohledem na téma této práce za zmínku, jest ustanovení § 248 upravující trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže. Toto ustanovení odkazuje na občanský zákoník, konkrétně na ustanovení týkající se nekalé soutěže, která byla podrobněji popsána výše v této kapitole. Na rozdíl od trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi se trestného činu dle ustanovení § 248 trestního zákoníku může dopustit pouze fyzická osoba.

8.4. Správní právo

Protiprávní jednání, či protiprávní stav, s nižším stupněm společenské škodlivosti, se posuzují prostřednictvím norem správního práva. Méně závažné případy porušování neoprávněného užití databáze lze postihovat podle hlavy VI autorského zákona, která upravuje správní delikty. Ustanovení § 105a autorského zákona upravuje přestupky fyzických osob. Přestupky podle těchto ustanovení se týkají fyzických osob, které nespáchaly přestupek v souvislosti s jejich podnikatelskou činností. U správních deliktů stran subjektivní stránky postačí nedbalost. V případě úmyslného jednání, které vykazuje vyšší společenskou nebezpečnost, se užijí normy trestního zákoníku.

¹⁸⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání Praha : C. H. Beck, 2012. s. 2750.

¹⁸⁶ ČR. Zákon č. 418/2011 Sb. ze dne 22. prosince 2011, o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, § 7. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2011, částka 146/2011 Sb.

Ustanovení § 105b autorského zákona obsahuje tytéž skutkové podstaty jako předchozí ustanovení týkající se přestupků, avšak subjektem deliktu dle ustanovení § 105b může být jen osoba, ať už fyzická, či právnická, která se dopustí jednání naplňující skutkovou podstatu v rámci podnikatelské činnosti. Ustanovení § 105a odst. 1 písm. b) a §105b odst. 1 písm. b) autorského zákona směřuje proti zásahům ve smyslu neoprávněného obcházení prostředků účinné technické ochrany a proti zásahům do práva autorského ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 autorského zákona.

8.5. Digital Rights Management

Další alternativou ochrany databází je ochrana pomocí technických prostředků. Je na místě podotknout, že tento způsob ochrany databází, a to pouze elektronických, je od ostatních způsobů odlišný v jeho povaze. Nejde totiž o ochranu právní, avšak technickou. U právní ochrany je případný delikt posouzen a sankcionován obvykle až po jeho spáchání, naopak technická ochrana působí preventivně, a to tak, aby k neoprávněnému užití nemohlo prakticky ani dojít. Tyto technické prostředky ochrany práv se označují jako *Digital Rights Management* (dále jen „DRM“). Prostřednictvím DRM lze omezit přístup k databázi jen pro určité uživatele a/nebo na daný časový úsek. DRM představuje nemalé množství technických řešení, *od udílení přístupových hesel a kódů až po systémy umožňující zjistit původ děl, která se do oběhu dostala ilegálně.*¹⁸⁷ Na evropské úrovni je směrnicí o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti zakázáno obcházet technická ochranná opatření, mezi která patří právě DRM. V předchozí větě uvedená směrnice vychází z předpokladu, že technologický rozvoj umožňuje nositelům práv, včetně autorského či práva *sui generis*, využívat technologické prostředky určené k omezení nepovolených úkonů v rámci protiprávního jednání.

Různé právní přístupy by v dané věci mohly bránit fungování vnitřního trhu, z toho důvodu vznikla uvedená směrnice, aby byla právní úprava v rámci členských

¹⁸⁷ SÝKORA, Martin. Technické prostředky ochrany autorských práv. *Právo IT*. [online]. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/technicke-prostredky-ochrany-autorskych-prav>.

států EU přiměřeně sjednocena.¹⁸⁸ Do českého práva je tato promítnuta prostřednictvím autorského zákona. Ustanovení § 43 autorského zákona naplňuje podmínky uvedené směrnice. Dle ustanovení § 43 odst. 1 autorského zákona *do práva autorského neoprávněně zasahuje ten, kdo obchází účinné technické prostředky ochrany práv podle tohoto zákona*. Právní úprava tak s výjimkami uvedenými v ustanovení § 43 odst. 4 autorského zákona upřednostňuje právo autora před právy uvedenými v ustanovení § 30 a násl. autorského zákona, tedy před volnými užitími a zákonnými licencemi.

8.6. Další prostředky

Vedle výše uvedených prostředků lze, alespoň v teoretické rovině, uvažovat i o dalších prostředcích ochrany práv k databázi. Nositel práva autorského či práva *sui generis* k databázi může podat návrh na vydání předběžného opatření.¹⁸⁹ Tento může být vhodným prostředkem zejména tehdy, kdy navrhovatel žádá zdržení se závadného jednání, a to s ohledem na relativně krátké zákonné lhůty pro rozhodnutí o návrhu na vydání na předběžné opatření. V úvahu připadá taktéž zásah orgánu veřejné moci a svépomoc ve smyslu ustanovení § 12, resp. § 14 občanského zákoníku.

¹⁸⁸ EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, bod 47 odůvodnění, č. 32001L0029.

¹⁸⁹ ČSSR/ČR. Zákon č. 99/1963 Sb. ze dne 17. prosince 1963, občanský soudní řád, § 74 a násl. *Sbírka zákonů*. Československá socialistická republika. 1963, částka 56/1963 Sb.

9. Konflikty vzešlé z užívání databáze

Stran ochrany databáze z hlediska autorského zákona nehraje roli, zda se na databázi vztahují další právní předpisy. Jako příklad uvádím souborný katalog evidence knihovních dokumentů vedený Národní knihovnou České republiky.¹⁹⁰ Přestože se následující řádky netýkají uspořádání databáze, ale jeho prvků, jsem přesvědčen o tom, že následující řádky do této práce patří. V praxi se totiž stává, že uživatel databáze jedná v souladu s autorským zákonem, ale může jednat protiprávně stran prvků databáze. V případě tvorby, ale i užívání databáze, totiž může dojít ke konfliktu práv osob užívajících, případně tvořících databázi s právy vyplývajícími z jiného právního předpisu.

Častým příkladem je protiprávnost jednání uživatele databáze s ohledem na zákon o ochraně osobních údajů.¹⁹¹ Pro jasnější pochopení ukáži možnosti neúmyslného konfliktu na ilustrativním příkladu.

9.1. Obchodní sdělení

Subjekt A nabízí databázi s elektronickými kontakty na osoby zainteresované do cyklistiky. Subjekt B, právnická osoba, jako výrobce a distributor jízdních kol, si zaplatí přístup k této databázi s elektronickými kontakty od subjektu A s tím, že subjekt A tvrdí, že získal od všech osob v databázi souhlas se zasíláním obchodních sdělení, který se vztahuje i na subjekt B. Tento tedy využije elektronické kontakty z databáze a zašle na ně obchodní sdělení ve smyslu ustanovení § 2 písm. f) zákona o některých službách informační společnosti, dle kterého se obchodním sdělením rozumí *všechny formy sdělení, včetně reklamy a vybízení k návštěvě internetových stránek, určeného k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku osoby, která je podnikatelem nebo vykonává regulovanou činnost.*¹⁹² Podrobnosti elektronického kontaktu lze za účelem šíření obchodních sdělení elektronickými prostředky využít pouze ve vztahu k uživatelům, kteří k tomu dali předchozí souhlas

¹⁹⁰ ČR. Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ze dne 29. června 2001. § 9 odst. 2 písm. a). Sbírka zákonů. 2001, částka 98/2001 Sb.

¹⁹¹ ČR. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ze dne 4. dubna 2000. Sbírka zákonů. 2000, částka 32/2000 Sb.

¹⁹² ČR. Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ze dne 29. července 2004, § 7. Sbírka zákonů. 2004, částka 166/2004 Sb.

dle ustanovení § 7 odst. 2 výše uvedeného zákona, přičemž souhlasem se dle ustanovení § 4 písm. n) a násl. téhož zákona rozumí svobodný, zřejmý a vědomý projev vůle, který učiní adresát vůči odesílateli, aby mu umožnil využívat podrobnosti jeho elektronického kontaktu k rozesílání obchodních sdělení. Ze souhlasu musí být patrné, kdo jej poskytuje, komu a pro jaký účel je dáván. Souhlas musí být dán před odesláním obchodního sdělení a musí být prokazatelný.¹⁹³

Pokud však subjekt A takovýto souhlas nedostal, případně souhlas nespĺňuje výše uvedené náležitosti poskytnutí souhlasu, subjekt B, ačkoliv neúmyslně, se jako podnikající osoba dopouští správního deliktu ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti. Tímto se vystavuje riziku správního řízení, ve kterém může být subjekt B sankcionován pokutou do výše 10.000.000,- Kč.

Podstatou sdělení na znázorněném příkladu je skutečnost, že uživatelé využitím databáze mohou vzniknout nechtěné následky, přestože toto užití bylo učiněno v dobré víře. Pro úplnost lze dodat, že ve výše uvedeném příkladu by příslušný orgán, v tomto případě *Úřad pro ochranu osobních údajů*, mohl v rámci správního uvážení vzít zřetel ke skutečnosti, že subjekt B o absenci souhlasu nevěděl, nicméně dle mého názoru by ho toto nezbavilo právní odpovědnosti. Hojit by se mohl na subjektu A prostřednictvím civilní žaloby, nelze pominout ani trestněprávní rovinu věci.

Výše uvedeného ilustrativního příkladu se týká i problematika databází obsahujících ať už údaje konkrétního subjektu, či jeho díla ve smyslu autorského zákona. Obecně lze říci, že k zveřejnění těchto údajů, resp. děl, je potřeba souhlasu. Takový souhlas v praxi bývá udělen elektronicky, například zaškrtnutím příslušného políčka. Prokazatelnost takového souhlasu je však v praxi mnohdy nemožná.

9.2. P2P síť

Problematika P2P sítí se týká elektronických databází, které jsou v praxi kopírovány a následně zveřejňovány. Typicky se protiprávně zkopírované databáze nabízí prostřednictvím technologie *peer-to-peer* sítí, které jsou známé také pod pojmem *P2P*. Takto se říká sítím, které jsou založené na vzájemné komunikaci jednotlivých uživatelů

¹⁹³ *ibid.* § 4, § 5, § 7.

(neboli klientů). Takže zatímco se běžně na internetu uživatelé většinou připojují k nějakému serveru (na kterém jsou uloženy třeba obrázky nebo celé webové stránky), u P2P si jednotliví uživatelé vyměňují všechny informace přímo mezi sebou.¹⁹⁴ V tomto případě tedy uživatelé nejsou pouze příjemci dat, ale aktivně sdělují díla veřejnosti ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2 autorského zákona. Vzhledem k obtížné identifikaci těchto uživatelů je vymahatelnost práva obtížná. Vzhledem k tomu, že Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES stanovovala poskytovatelům služeb (např. poskytovatelé internetového připojení) uchovávat údaje nezbytné k identifikaci uživatele služeb, nositelé autorských práv, či jejich zástupci, v případě zjištění IP adresy a časového údaje o připojení k internetu, prostřednictvím něhož mělo dojít k protiprávnímu jednání, požadovali po poskytovateli služeb takové údaje, aby mohli konkrétního pachatele zjistit.¹⁹⁵ Poskytovatelé však v praxi této žádosti nevyhověli. Odmítnutí žádosti odůvodňovali ochranou soukromí uživatelů.¹⁹⁶ Je na místě dodat, že účelem směrnice dle jejího odůvodnění byla harmonizace předpisů členských států s cílem zajistit dostupnost příslušných údajů pro účely vyšetřování, odhalování a stíhání závažných trestných činů, jak jsou vymezeny každým členským státem v jeho vnitrostátních právních předpisech.¹⁹⁷

Pro úplnost ve stručnosti dodávám, že výše uvedená směrnice o uchovávání údajů byla rozhodnutím SDEU z dubna roku 2014 prohlášena za neplatnou.¹⁹⁸ SDEU dovodil nesoulad směrnice o uchovávání údajů s LZPEU, a to konkrétně s ustanoveními stran

¹⁹⁴ Peer-to-peer sítě: jak fungují a kde je problém [online]. [cit. 2015-08-01]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/peer-to-peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem.html>.

¹⁹⁵ EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES. č. 32006L0024.

¹⁹⁶ NOVÁK, Daniel. Střet ochrany osobních údajů a práv duševního vlastnictví v evropské judikatuře. *Bulletin advokacie*. [online]. 2011, č. 10, s. 40-42. [cit. 2015-08-01] Dostupné také z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2011/ba_10_2011web.pdf

¹⁹⁷ EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES. Bod 21. č. 32006L0024.

¹⁹⁸ EU. Elektronické komunikace – Směrnice 2006/24/ES – Veřejně dostupné služby elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí – Uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním takových služeb – Platnost – Články 7, 8 a 11 Listiny základních práv Evropské unie, ve spojených věcech C-293/12 a C-594/12. Soudní dvůr Evropské unie. Velký senát. 8. 4. 2014, č. 62012CJ0293.

respektování soukromého a rodinného života a ochrany osobních údajů.¹⁹⁹ SDEU ve svém rozsudku poukázal, že směrnice o uchovávání údajů musí stanovit záruky, které umožňují účinně chránit *osobní údaje proti riziku zneužití a proti veškerému neoprávněnému přístupu k údajům a jejich protiprávnímu využívání*. SDEU vytkl i absenci ustanovení, které by zaručovalo nevratnou likvidaci údajů po skončení doby jejich uchovávání. Mám za to, že pokud SDEU označil ve svém rozhodnutí uvedenou směrnici za neplatnou, pak je ohrožena právní jistota adresátů práva v těch zemích, kde toto rozhodnutí SDEU nereflektovali zákonodárci. Lze se totiž domnívat, že národní předpisy přijaté na základě směrnice o uchovávání údajů mohou být taktéž v rozporu s LZPEU. Lze proto dovodit, že v určitých případech adresáti práva mohou jednat v rozporu s národním předpisem, ale nikoli s evropským právem. V takových případech s ohledem na ustanovení čl. 51 LZPEU a rozsudku SDEU ve věci *Åklagaren v. Hans Åkerberg Fransson* soudy členských států EU musí respektovat právní názor SDEU.²⁰⁰

¹⁹⁹ EU. Listina základních práv Evropské unie, 2012/C 326/02, čl. 7- 8. Č. 12012P/TXT.

²⁰⁰ EU. Soudní dvůr Evropské unie. Velký senát. *Åklagaren v. Hans Åkerberg Fransson*. 26. 2. 2013, č. 62010CJ0617.

10. Ochrana databází v USA

10.1. Americké právo

Jak jsem již v kapitole 2 této práce uvedl, mezi dva hlavní systémy práva řadíme systémy kontinentálního a angloamerického práva. Posledně jmenované právo bývá označováno jako *common law*, přestože právní teorií nejsou tyto pojmy považovány za totéž.²⁰¹ V nejširším slova smyslu je *common law* označením pro angloamerický systém práva, v užším slova smyslu se hovoří o právu tvořeném soudními precedenty a obyčejovým právem, a v nejrestriktivnějším slova smyslu se jedná vedle *ekvity* o systém soudcovského práva.²⁰² Zatímco kontinentální právní systém spočívá na *lex scripta* a soudci v kontinentálním systému práva právo nevytváří, pouze jej nalézají, angloamerický systém je typický pro pluralitu pramenů práva včetně významné role soudních precedentů. O americkém právu mluvíme počínaje vznikem anglických kolonií na americkém kontinentu v 1. polovině 18. století. Bylo převzato z Anglie, avšak postupem času se začalo od toho anglického odlišovat.²⁰³

Je nezbytné připomenout, že USA tvoří federativní stát. O zákonodárné kompetence se dělí Kongres a jednotlivé členské státy. Mezi prameny práva USA tak řadíme zákonné právo na federální úrovni, zákonné právo na úrovni jednotlivých členských států a soudní precedenty. Za obecně závazný se nepovažuje celý rozsudek, ale jen *ratio decidendi*, tedy jádro rozhodnutí o právních otázkách.²⁰⁴

10.2. Ústavní základ

Právní ochrana databází vychází z ustanovení čl. 1 oddílu 8 odst. 8 Ústavy USA.²⁰⁵ Toto ustanovení o duševním vlastnictví je označováno jako *Intellectual Property Clause*, či jako *Copyright Clause*.²⁰⁶ Na základě *Intellectual Property Clause* je dána Kongresu pravomoc přijímat zákony upravující práva autorů (díla) a vynálezců

²⁰¹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd., 3. dot. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 91.

²⁰² GERLOCH, Aleš.: *Teorie práva*. 5. vyd., Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, s. 105.

²⁰³ BOHÁČEK, Martin: *Základy amerického obchodního práva*. Praha : Linde Praha, a.s., 2007, s. 31.

²⁰⁴ DAVID, René; BRIERLEY, John E. *Major Legal Systems in the World Today*. 3. vyd. Londýn : Stevens&Sons, 1985, s. 379.

²⁰⁵ Ústava USA, art. I, sec. 8, cl. 8.

²⁰⁶ POLLACK, Malla. *What is Congress Supposed to Promote? Defining "Progress" in Article I, Section 8, Clause 8 of the United States Constitution, or Introducing The Progress Clause*. [online] 14. března 2002 [cit. 2015-10-10]. Dostupný z: <http://cyber.law.harvard.edu/openlaw/eldredvashcroft/progress.html>.

(vynálezy). Uvedený výčet je dle judikatury taxativní, jak autor vymezí níže. Z povahy ustanovení plyne, že autorská práva jsou časově omezena.

Jak v této kapitole autor uvedl, americký systém práva je založen na soudních precedentech. A právě několik soudních rozhodnutí ještě z konce 19. století určilo interpretaci Intellectual property clause. Předmětem soudních řízení, jež byla ukončena roku 1879 a jsou nazývána jako *Trade-Mark Cases*,²⁰⁷ byl spor, zda lze na základě ustanovení čl. I oddílu 8 odst. 8 Ústavy USA přijmout zákon upravující oblast ochranných známek. Rozhodnutí *Trade-Mark Cases* tak vyjasnila ústavní limity pravomocí Kongresu, který tedy nemá oprávnění přijímat zákony v jiných oblastech autorského práva. Omezení legislativních pravomocí Kongresu vzešlých *Trade-Mark Cases* byla postupem času dále upřesňována.

Je na místě otázka, pod jakou právní normu se subsumuje konkrétní případ, kdy existuje právní úprava jak na federální úrovni, tak i na úrovni členského státu. Ustanovení čl. VI odst. 2 Ústavy USA, označované jako *Supremacy Clause*, dává jasnou odpověď v podobě doktríny nadřazenosti federálního práva nad právem jednotlivých států USA. Jakkoliv je poskytnutá odpověď bez pochyb správná a jasná, o to méně jasné je toto pravidlo promítnout do praxe. Ústava USA totiž nedává vodítka, kde je ona „pomyslná hranice“, kdy se má daný případ posoudit dle federálního práva, a proto se v mnohých případech musí klást důraz na posouzení ústavních hodnot, kterých se konkrétní případ týká.²⁰⁸

10.3. Autorskoprávní ochrana

10.3.1. Prameny práva a autorskoprávní ochrana

Autorské právo na federální úrovni upravuje *Copyright Act of 1976* (dále jen „U.S.C.“).²⁰⁹ Tento je společně s *Digital Millenium Copyright Act*

²⁰⁷ *Trade-Mark Cases*, 100 U.S. 82 (1879).

²⁰⁸ WAXMAN, Seth P.; MORISSON, Trebor W. What Kind of Immunity? Federal Officers, State Criminal Law, and the Supremacy Clause. *The Yale Law Journal*. 2003, roč. 112, č. 8 s. 2199. Dostupný také z: <http://www.yalelawjournal.org/article/what-kind-of-immunity-federal-officers-state-criminal-law-and-the-supremacy-clause>.

²⁰⁹ USA. An Act for the general revision of the Copyright Law, title 17 of the United States Code, and for other purposes (The Copyright Act of 1976) of October 19, 1976. 94th Congress. Public Law No. 94-553, 90 Stat. 2541. In United States Code, title 17, §§ 101-810.

(dále jen „DMCA“)²¹⁰ obsažen v Knize 17. Tento zákon upravuje v souladu se Supremacy Clause přednost autorského federálního práva před normami autorského práva na úrovni členských států, a to v ustanovení § 301 písm. a). Tento zákon neobsahuje pojem *databáze (database)*, nicméně tyto spadají pod kompilace dle ustanovení § 101 U.S.C. Kompilace jsou americkým právem chráněny již od 18. století.²¹¹ Definici kompilace dle U.S.C. lze volně přeložit jako originální (původní) dílo skládající se z dříve existujících materiálů nebo dat, které byly vybrány, koordinovány nebo utříděny takovým způsobem, aby toto výsledné dílo bylo dílem původním. Přestože Kniha 17 U.S.C. neobsahuje pojem *databáze*, vzhledem ke shora uvedenému ho budu nadále v této části práce používat. Ochrana se vztahuje jen na způsob výběru a uspořádání obsahu ve smyslu ustanovení § 103 U.S.C. s tím, že autor nemá výlučná práva k obsahu databáze. Nepřekvapí, že autor databáze má práva databázi rozmnožovat, rozšiřovat, vytvářet odvozená díla apod. Naopak ustanovení § 105 U.S.C. stanoví, že ochrana nedopadá na díla vytvořená vládou USA, nicméně vláda USA může práva k dílu převzít. Autor se domnívá, že toto nastavení může podpořit pořizování databází osobami soukromého práva.

Data obsažená v databázi lze volně užít s výjimkou převzetí výběru a uspořádání celé databáze, pokud není stanoveno jinak předpisem upravující nekalou soutěž, smluvním ujednáním či DMCA.

Co se týče ochranné doby k dílu, autorským dílům vytvořeným počínaje rokem 1978 poskytuje U.S.C. ochranu po dobu života autora díla a dalších 70 let po jeho smrti. Ustanovení § 302 U.S.C. písm. c) poskytuje zvláštní úpravu pro anonymní díla. Anonymním dílům, či dílům publikovaným pod pseudonymem, zákon poskytuje dobu ochrany 95 let od roku jejich zveřejnění, anebo dobu 120 let od dokončení díla. Uplatní se doba, která uplyne dříve.

V případě vypracování nové legislativy v oblasti právní ochrany databází musí americký zákonodárce brát v potaz ustanovení prvního dodatku Ústavy USA. První dodatek americké ústavy je v účinnosti od roku 1791 a díky svému širokému spektru

²¹⁰ USA. An Act to amend title 17, United States Code, to implement the WIPO Copyright Treaty and the WIPO Performances and Phonograms Treaty, to provide limitations on copyright liability relating to material online, and for other purposes (Digital Millennium Copyright Act, DMCA) of October 28, 1998. 105th Congress, 2nd session. Public Law No. 105-304, 112 Stat. 2860. Dostupný také z [www: http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-105publ304/pdf/PLAW-105publ304.pdf](http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-105publ304/pdf/PLAW-105publ304.pdf).

²¹¹ Kilty v. Green, 4 H. & McH. 345 (Gen. Ct. Md. 1799).

práv, která chrání, tedy svobodu vyznání, tisku, projevu apod., významně zasahuje i do práv ostatních. Příkladem vztahu mezi svobodou projevu a právy k dílu je spor *Harper & Row v. Nation Enterprises*.²¹² Spor se týkal memoáru *A Time to Heal: The Autobiography of Gerald R. Ford* 40. prezidenta USA Geralda Rudolpha Forda, který v roce 1977 poskytl licenci *Harper & Row* k tomu, aby tito vydávali výňatky z memoáru. Držitelé licence se v roce 1979 dohodli s vydavatelem časopisu *Times* a uzavřeli s ním smlouvu na \$ 25.000. Časopis *Nation* následně bez souhlasu *Forda*, časopisu *Times* a *Harper & Row* podstatnou část těchto výňatků vydal ještě před tím, než tak učinil časopis *Times*. Vydavatel časopisu *Times* na základě této skutečnosti vypověděl *Harper & Row* smlouvu. Žalovaný vydavatel časopisu *Nation* namítal, že memoáry jsou volným dílem vzhledem k tomu, že jejich autor je bývalým prezidentem USA. Soud první instance vyhověl žalobci, avšak odvolací soud rozhodl opačně s odkazem na *fair use* doktrínu. Tento spor mimo jiné uvedl důležitý poznatek, že autorské právo podporuje svobodu projevu.²¹³ Nejvyšší soud USA došel k závěru, že podmínky *fair use* nebyly naplněny a porušením autorského práva došlo k újmě, a přiznal tak žalobci náhradu škody.

DMCA upravuje technické prostředky ochrany přístupu k databázím, které spadají pod autorskoprávní ochranu. S ohledem na databáze jsou stěžejní ustanovení § 102 upravující implementaci mezinárodněprávních závazků do amerického autorského práva a ustanovení § 103 DMCA,²¹⁴ které zakazuje obcházení technických systémů ochrany autorských práv (např. odkódování), dále zakazuje neoprávněné odebrání či změnu informací o správě práv k autorskému dílu a také zakazuje obchodování se „zařízením“ umožňujícím takové obcházení.

10.3.2. Merger doctrine

Právním základem nadepsané doktríny je ustanovení § 102 písm. b) U.S.C., které vylučuje z ochrany myšlenky. Jinak je tomu však s jejich vyjádřením, protože autorské právo přiznává ochranu projevu myšlenky, to jest jejímu vyjádření.

²¹² USA. *Harper & Row v. Nation Enterprises*. 471 U.S. 539 (1985). Dostupné také z [www: https://supreme.justia.com/cases/federal/us/471/539/](https://supreme.justia.com/cases/federal/us/471/539/)

²¹³ Torremans, Paul L.C. *Copyright and human rights: Freedom of expression - Intellectual property - Privacy*. Haag : Kluwer Law International. 2004. s. 46.

²¹⁴ Toto ustanovení je promítnuto do ustanovení § 1202 U.S.C.

Toto řeší *merger doctrine*²¹⁵, která se uplatňuje již od konce 19. století od předělujícího případu amerického autorského práva *Baker v. Selden*.²¹⁶ Jistý Charles Selden vydal knihu *Selden's Condensed Ledger, or Book-keeping*, jejíž obsahem je popis systému pro vedení účetních záznamů a také vzorové formuláře pro vedení účetnictví. Baker využil Seldenem popsany systém a vydal na základě něj své vzory účetních knih. Baker byl se svými vzory komerčně úspěšnější, k čemuž dopomohl i fakt, že je nabízel za nižší cenu.²¹⁷ Poté, co Charles Selden zemřel, jeho manželka Elizabeth podala proti Bakerovi žalobu pro porušení autorských práv.²¹⁸ Spor se týkal popsaneho účetního systému. Podstatou sporu tedy bylo, zda popsany účetní systém mohou třetí osoby upravit a toto upravené dílo zveřejnit, aniž by k tomu měly souhlas autora původního systému, Charlese Seldena. Dle názoru soudu autorskopravní ochrana Seldenova knihy se netýká jím popsaneho účetního systému, který z hlediska autorského práva představuje myšlenku.²¹⁹ Autorským právem je dle soudu chráněn pouze text knihy, nikoliv však myšlenky v něm uvedené, ať už naplňují znak novosti, či nikoliv. Myšlenka naplňující kritérium novosti může nabýt ochrany prostřednictvím její registrace jako patentu. Pouze prostřednictvím patentového práva lze získat „monopol na myšlenku.“ Soud uzavřel, že právní nástupci Charlese Seldena se mohou bránit proti osobám, které by bez poskytnuté licence vydávaly Seldenova knihy, nikoliv však proti těm, kteří by využili Seldenův popsany účetní systém a jeho vzory, které byly vytvořeny pro funkčnost popsaneho účetního systému.²²⁰

Příkladem uplatnění teorie splynutí je typově obdobný případ, který byl řešen o více než 100 let později ve věci *Whelan Associates, Inc. v. Jaslow Dental Laboratory, Inc. et. al.*,²²¹ či případ *Bell South Advertising & Publishing Corp. v. Donnelley Information Publishing, Inc.*²²² V posledně uvedeném soud uvedl, že vyjádření myšlenky není

²¹⁵ Teorie splynutí.

²¹⁶ USA. *Baker v. Selden*. Rozsudek Nejvyššího soudu USA. 101 U.S. 99 (1879). Dostupné také z [www: https://supreme.justia.com/cases/federal/us/101/99/case.html](https://supreme.justia.com/cases/federal/us/101/99/case.html);

²¹⁷ SAMUELSON, Pamela. *The Story of Baker v. Selden: Sharpening the Distinction Between Authorship and Invention*. [online]. Berkeley. 15. 6. 2005, s. 4. [cit: 2015-07-02]. Dostupné z: <http://escholarship.org/uc/item/0vw4q999>.

²¹⁸ *ibid.*, s. 6.

²¹⁹ *ibid.* s. 20.

²²⁰ *ibid.* s. 21.

²²¹ GALLER, Bernard A. *Software and intellectual property protection: copyright and patent issues for computer and legal professionals*. 1. vyd. Westport, Connecticut : Quorum Books. 1995. s. 14.

²²² USA. *Bellsouth Advertising & publishing corporation v. Donnelley Information Publishing, Inc.* 999 F.2d 1436 (1993).

chráněno v takových případech, kdy existuje jen jedna či málo způsobů vyjádření myšlenky, protože pak by prakticky byla chráněna samotná myšlenka. Tedy totéž, co bylo nastíněno výše. Teorie splynutí byla dále užita například v případě *Skinder-Straus Associates v. Massachusetts Continuing Legal Education, Inc.*, týkajícího se rejstříku osob vykonávajících právnické profese, kdy žalovaná *Massachusetts Continuing Legal Education, Inc.* jako nezisková organizace převzala informace z rejstříku žalobce běžně známého jako *Red book* a publikovala svůj rejstřík nazvaný *Blue book*.²²³ Ani v tomto případě nebyla přiznána autorskoprávní ochrana.

10.3.3. Substantial similarity principle

Substantial similarity principle neboli teorie podstatné podobnosti je institutem amerického práva, který se týká podstatné shody při posuzování podobností autorských děl. Dle tohoto institutu musí být soudu prokázána podstatná podobnost autorského díla vůči dílu původnímu, kdy toto dílo bylo vytvořeno kopírováním díla původního. Domnívám se, že teorie splynutí má v praxi přednost před teorií podstatné podobnosti v případě těch databází, u kterých je prvek originality těžší uskutečnit, a to vzhledem k judikatuře uvedené v této kapitole. Praxe soudů pro uplatnění teorie podstatné podobnosti vyžaduje prokázání skutečnosti, že žalovaná strana měla reálnou možnost se seznámit s „původním“ dílem. Jinými slovy, dílo žalované strany musí vzniknout, případně být publikováno později, než tomu je u díla žalobce. Tuto praxi lze vyčíst například z případu *Overman v. Loesser*,²²⁴ kdy žalovaný *Frank Loesser* prokázal, že jeho skladba vznikla dříve než skladba žalobce.²²⁵

Modifikací této teorie je tzv. *striking similarity principle* uplatňovaný v případech, kdy mezi díly je podobnost nápadná, tedy výraznější než podstatná podobnost. Zde není potřeba dokazovat, že dílo žalované strany vzniklo dříve, než dílo žalobce.²²⁶

²²³ USA. *Skinder-Straus Associates v. Massachusetts Continuing Legal Education, Inc.* 914 F. Supp. 665 (1995). Dostupný také z www: <http://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/914/665/2131097/>.

²²⁴ USA. *Overman v. Loesser*. 205 F.2d 521 (9th Cir. 1953).

²²⁵ Ačkoliv se tento případ netýkal databází, je na ně plně aplikovatelný.

²²⁶ USA. *James Lipton v. Nature Company, Dba the Nature Company of California*. U.S. Court of Appeals for the Second Circuit - 71 F.3d 464 (2d Cir. 1995). Dostupný také z www: <http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/71/464/549395/>.

10.3.4. Fair use

Výlučná práva k autorskému dílu jsou omezena výjimkami a zákonnými licencemi uvedenými v ustanoveních § 108 – § 122 U.S.C. Mezi jednu z těchto výjimek patří *fair use* na základě § 107 U.S.C. Na základě této doktríny lze zákonem stanoveným způsobem dílo užit bez svolení jeho autora. Jedná se zejména o účely kritiky, komentářů, zpravodajství, výuky či výzkumu. Pro aplikaci fair use soudce zkoumá naplnění čtyř faktorů stanovených ustanovením § 107 U.S.C. Prvním faktorem je účel a charakter užití, kdy se také zohledňuje, zda jde o komerční užití, či o neziskové vzdělávací účely. Druhým faktorem je povaha autorským právem chráněného díla. Dalším faktorem, který soud musí vzít v potaz, je, o jak podstatnou část užitého díla se jedná. Posledním faktorem je účinek užití díla na jeho hodnotu nebo na jeho uplatnitelnost na trhu.

10.3.5. Registrování autorského díla

Jak jsem uvedl v kapitole 2 této práce, u autorského práva na rozdíl od jiných práv platí zásada neformálnosti vzniku tohoto práva, autorské právo ke svému vzniku tedy nepotřebuje registraci u příslušné instituce. Tato možnost však v USA existuje a na zákonné úrovni ji upravuje kapitola č. 4 U.S.C.²²⁷ Provedením registrace u *U.S. Copyright Office*²²⁸ nositeli práv náleží důkazní prostředek o existenci přihlášené databáze, resp. díla, navíc u registrovaných děl je možné vést zvláštní soudní řízení na ochranu autorských práv, ve kterém může vystupovat i *U.S. Copyright Office* ve smyslu ustanovení § 411 písm. a) U.S.C.

10.3.6. Sweat of the brow

V USA byla dříve uplatňována tzv. doktrína *sweat of the brow*. Dle této doktríny ke vzniku autorskoprávní ochrany postačovalo úsilí autora vložené do díla, tedy čas, práce, znalosti či energii. Tato doktrína tedy neposuzovala originalitu díla. Spojení *sweat of the brow* lze přeložit do českého jazyka jako *pot z čela*. Není od věci zmínit lingvistické hledisko, kdy spojení *by the sweat of brow* představuje ustálené slovní spojení označující, že něco bylo vykonáno tvrdou prací, či se značným úsilím,

²²⁷ 17 U.S. Code Chapter 4 - COPYRIGHT NOTICE, DEPOSIT, AND REGISTRATION.

²²⁸ Úřad USA pro autorské právo.

z čehož se vyvozuje vyšší hodnota výsledku. Toto spojení²²⁹ lze najít již v Genesis.²³⁰ Vedle této doktríny existoval i odlišný přístup, tzv. *creative selection* (či také jako *creative originality*), kdy autorskoprávní ochrana byla přiznávána pouze na základě originality. Níže popsané rozhodnutí ve věci *Feist* doktrínu *sweat of the brow* v USA odmítlo a nastavilo tak podmínky pro přiznání autorskoprávní ochrany.²³¹

Jak uvádí *Hailshree Saksena*, existují státy, kde se v oblasti databází doktrína *sweat of the brow* stále uplatňuje.²³² Za příklad uvádí Indii. V Indii autorskoprávní oblast upravuje od roku 1957 indický autorský zákon.²³³ Oproti českému trendu častých novel je zajímavé poukázat na fakt, že za téměř 60 let účinnosti tohoto zákona byl novelizován pouze pětkrát.²³⁴ Není náhodou, že se v Indii doktrína *sweat of the brow* uplatňuje. Původně byl indický právní systém založen na hinduismu, od 11. století však po muslimské invazi bylo zavedeno muslimské právo, které bylo modifikováno právem anglickým za období britské nadvlády. Po nabytí nezávislosti Indie ústava z roku 1950 prohlásila tehdejší zákony účinné až do doby, kdy budou novelizovány, resp. nahrazeny. Toto doplnil Nejvyšší indický soud o čtyři roky později, že účinné jsou pouze ty zákony, které jsou v souladu s ideou nezávislého indického státu. Na základě výše uvedeného indické právo patří pod angloamerický právní systém.²³⁵

10.3.7. Feist Publications, Inc. v. Rural Telephone Service Co

Zlomovým rozhodnutím v oblasti autorskoprávní ochrany struktury nejen pro americké právo, ale i pro Evropu, byl případ *Feist*,²³⁶ ve kterém žalovaná společnost

²²⁹ „By the sweat of your brow you will eat your food until you return to the ground, since from it you were taken; for dust you are and to dust you will return. V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.“

²³⁰ Bible: písmo svaté Starého a Nového zákona : český ekumenický překlad. 6. vyd. Praha : Česká biblická společnost, 1992, s. 24.

²³¹ AUSTIN, Wesley L. A Thoughtful and Practical Analysis of Database Protection under Copyright Law, and Critique of Sui Generis Protection. *Journal of Technology Law & Policy*. [online]. Fall 1997, vol. 3, iss. 1 [cit. 2011-02-11]. Dostupné z: <<http://journal.law.ufl.edu/~techlaw/3-1/austin.htm>>.

²³² SAKSENA, Hailshree. DOCTRINE OF “SWEAT OF THE BROW”. [online] [cit. 2015-09-10] 3. května 2009. s. 26. Dostupné také z [www: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1398303](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1398303).

²³³ Copyright Office Government of India. The Copyright Act, 1957. [online] [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://copyright.gov.in/>

²³⁴ Indie. Indian copyright act, 1957 ze dne 4. června 1957. Dostupný také z: <http://copyright.gov.in/Documents/CopyrightRules1957.pdf>.

²³⁵ PEJČHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, Vladimíra. Zamyšlení nad indickým právem. *Právní rozhledy*. 2007, roč. 15, č. 24, s. 887.

²³⁶ USA. Rozsudek Nejvyššího soudu USA ve věci *Feist Publications, Inc. proti Rural Tel. Service Co.* 499 U.S. 340, ze dne 27. března 1991.

Rural Telephone Service Co byla franšizantem lokální telefonní služby v Kansasu. V místech svého působení vydala abecedně řazený telefonní seznam v podobě bílých a zlatých stránek.²³⁷ Seznam obsahoval jména a adresy předplatitelů telefonních služeb v Kansasu. Společnost *Feist* působila na geograficky větším trhu a předmětem její podnikatelské činnosti bylo vydávání telefonních seznamů. *Feist* po *Rural* neúspěšně žádala údaje ze společností *Feist* vydávaného telefonního seznamu. *Rural* se obávala zneužití jejích údajů, proto do jí vydávaného telefonního seznamu vložila fiktivní údaje. *Feist* po odmítnutí poskytnutí licence extrahovala data, která potřebovala pro své podnikatelské účely.

Nejvyšší soud USA rozsudky zrušil a telefonnímu seznamu ochranu nepřiznal, zásah společnosti *Feist* nebyl tedy protiprávní. Jak soud prvního, tak i soud druhého stupně (*Court of Appeals*) však byly toho názoru, že databáze požívala autorskoprávní ochrany prostřednictvím doktríny *sweat of the brow*. Z rozsudku Nejvyššího soudu plyne, že aby se soubor informací mohl považovat za originální (původní) dílo, nesmí absentovat kritérium originality uspořádání a výběru dat. V rozsudku je mimo jiné zmíněn případ *Harper & Row*, kdy ve spojitosti s ním je uvedeno, že primárním cílem autorského práva není odměnit práci autorů. Nejvyšší soud USA zaujal stanovisko, dle kterého autorské právo má chránit pouze originální díla, to znamená, že doktrína *sweat of the brow* zcela popírá účel autorského práva. Tato doktrína zohledňující vloženou práci, energii, znalosti a čas, tedy od tohoto rozsudku sama o sobě neznamenal poskytnutí ochrany normami autorského práva. Je na místě uvést že ačkoliv je toto rozhodnutí citováno jako zlomové, obdobným problémem se zabývaly soudy v USA již předtím.²³⁸

Výsledkem případu *Feist* je stav, kdy autor databáze může požívat autorskoprávní ochrany k jeho dílu pouze tehdy, je-li u databáze seznána autorova tvůrčí činnost. Skutečnost, že tvůrce databáze vloží do její výroby značné peněžité prostředky, není relevantní. Domnívám se, že výše uvedené automaticky neznamená, že tvůrce telefonního seznamu v USA nemůže vytvořit takový seznam, kterému by byla přiznána autorskoprávní ochrana. Dle mého názoru právě v příkladu telefonního seznamu by se tvůrčí činnost autora mohla projevit jiným uspořádáním jmen (například neřadit

²³⁷ White pages and yellow pages.

²³⁸ *Kilvington Bros. Ltd. v. Goldberg et al.* (1957), 8 D.L.R. (2d); *G. A. Cramp & Sons, Ltd. v. Frank Smythson, Ltd.* [1944] A.C. 329.

podle abecedy, ale např. podle ulic, profesí apod.), či při zachování abecedního pořádku přidat další přínosný údaj – samozřejmě v souladu s legislativou týkající se ochrany osobních údajů.

K posouzení, zda je dílo originální, přinesl vodítko spor *Key publications Inc. v. Chinatown Today Publishing Enterprises, Inc.*²³⁹ V tomto sporu se opět jednalo o telefonní seznam, tentokrát pro oblast New Yorku. Soud zde přiznal autorskoprávní ochranu z důvodu presence originality. Tu, v celkovém souhrnu, seznal v uspořádání, kdy telefonní seznam obsahoval několik kategorií (účetní poradci, obchody s obuví, svatební salóny). Existence rozdělení na několik kategorií naplnilo podmínku originality.²⁴⁰ Americké soudy přiznaly ochranu databázi týkající se *pitching form*, tedy aktuální formy baseballových nadhazovačů ve sporu *Kregos v. Associated Press*.²⁴¹ Soud zde přiznal ochranu výběru devíti statistik proto, že takový výběr z celého množství různých statistik je originální.

10.4. Ochrana prostřednictvím práva proti nekalé soutěži

Databázi lze chránit v USA i prostřednictvím práva nekalé soutěže. Právní úprava je roztržštěná mezi několik zákonů, kdy mezi ty hlavní patří obchodní zákoník *Uniform Commercial Code*,²⁴² nicméně těžiště úpravy je obyčejové právo na úrovni jednotlivých států, což vnímám v postavení člověka žijícího v kontinentálním právním systému jako nevýhodu. Jednotlivým skutkovým podstatám se pro jejich podobnost s kontinentální úpravou věnovat nebudu, nicméně zaměřím se na dalších řádcích na tzv. *misappropriation doctrine*, tedy doktrínu zneužití. Jedná se o common law doktrínu vytvořenou soudní praxí, která právo nekalé soutěže dle mého názoru spíše doplňuje, než aby se dalo bez pochyb říci, že je jeho součástí. Existují však opačné názory, dle kterých je tato doktrína součástí práva nekalé soutěže.²⁴³ Na federální úrovni se žádný zákon této doktríny přímo netýká, bude tedy záležet na jednotlivých státních

²³⁹ USA. *Key publications Inc. v. Chinatown Today Publishing Enterprises, Inc.* Court of 2nd Circuit 945 F. 2d 509 (1991).

²⁴⁰ *ibid.*, část 514.

²⁴¹ USA. *George L. Kregos, d/b/a American Sports Wire, v. The Associated Press and Sports Features Syndicate, Inc.* 937 F.2d 700 (1991).

²⁴² USA. *Uniform Commercial Code of 1952*. Dostupný také z [www: https://www.law.cornell.edu/ucc](https://www.law.cornell.edu/ucc).

²⁴³ LANZOTTI, David; FERGUSON, Doug. *Databases and The Law*. [online] 2006 [cit. 2015-10-10]. Dostupný z: <http://www.unc.edu/courses/2006spring/law/357c/001/projects/dougf/node7.html>.

úpravách nekalé soutěže.²⁴⁴ Tato doktrína vzešla z rozhodnutí Nejvyššího soudu USA z roku 1918, *International News Service v. Associated Press* týkajícího se užití cizí databáze.²⁴⁵ International News Service (dále jen „IntNS“) bez oprávnění vytěžovala články, které novináři během bojů psali na válečné frontě a vydávala je na příslušném území dříve než jejich tvůrci, využívaje časového rozdílu mezi pobřežími USA. IntNS články nekopírovala, pouze využila informace z nich, proto se tak nedopouštěla zásahu do autorského práva. Není překvapením, že IntNS se neobtěžovala citovat zdroj informací. Associated Press (dále jen „AsPr“) tak vynakládala úsilí a výdaje pro pořízení informací, kterých pak IntNS bez jakéhokoliv protiplnění využívala ve svůj prospěch. S odkazem na první dodatek americké ústavy chránící svobodu vyznání, tisku, projevu apod. *District Court* zamítl požadovaný nárok AsPr. Argumentace soudu v tomto případě stojí za povšimnutí, protože soud přiznal nekalosoutěžní jednání ze strany IntNS, které však samo o sobě nebylo dle soudu protiprávní. *District Court* nepřiznal autorskoprávní ochranu, protože nešlo o kopírování, IntNS „pouze“ převzala nechráněná fakta a na základě těchto fakt napsala své vlastní články.²⁴⁶ Nejvyšší soud USA však jednání žalované strany posoudil jako neoprávněné užití databáze poškozující práva žalobce k databázi. Doktrína misappropriation tedy chrání zásahy do práv pořizovatelů databází v situacích, kdy užití cizí databáze vedoucí ke zveřejnění její části vede k tomu, že se její hodnota značně sníží, tak jako například v oblasti zpravodajství. Je nutné mít na paměti, že toto platí pro vztahy v hospodářském styku, kdy příslušné jednání je způsobilé přivodit újmu.

Doktrína misappropriation dostala, alespoň co se federální úrovně týče, trhlín rozhodnutím ve věci *Erie Railroad Co. v. Tompkins*,²⁴⁷ kdy soud uvedl, že na federální úrovni se obyčejové právo neuplatňuje. Tato doktrína se tedy nadále uplatňovala v různém provedení na státní úrovni členských států. Dalším přelomovým rozhodnutím stran této doktríny pro databáze nepožívající autorskoprávní ochrany bylo rozhodnutí ve věci *National Basketball Association v. Motorola*.²⁴⁸ National Basketball Association (dále jen „NBA“) podala žalobu na výrobce pagerů z důvodu, že žalovaná strana

²⁴⁴ SPAULDING, Michelle L. *The Doctrine of Misappropriation*. [online] 21. 3. 1998 [cit. 2015-10-10] Dostupný z: <http://cyber.law.harvard.edu/metaschool/fisher/linking/doctrine/>.

²⁴⁵ USA. *International News Service v. Associated Press*. 248 U. S. 215,1918.

²⁴⁶ SPAULDING, cit. pod č. 244. odst. 3.

²⁴⁷ USA. *Erie Railroad Co. v. Tompkins*. 304 U.S. 64 (1938).

²⁴⁸ USA. *National Basketball Association v. Motorola*. Court of 2nd circuit, 105 F.3D 8941. Dostupné také z [www: http://www.bitlaw.com/source/cases/copyright/nba.html](http://www.bitlaw.com/source/cases/copyright/nba.html).

publikovala aktuální výsledky probíhajících zápasů v rámci basketbalové ligy NBA zákazníkům na pagery. Na základě výše uvedeného si lze domyslet (a text rozhodnutí to potvrzuje), že jádro daného sporu se točilo kolem přednosti federálního práva před doktrínou misappropriation na státní úrovni.²⁴⁹ Soud nárok žalobce zamítl, avšak vyjasnil pro budoucí případy pět kumulativních podmínek pro naplnění doktríny misappropriation a její užití s tím, že žalovaná strana tyto podmínky nenaplnila.²⁵⁰ Nedošlo totiž hned k nenaplnění první podmínky, dle které žalobce musí data shromažďovat na vlastní náklady, což se v tomto případě nestalo, protože si je žalovaná strana shromažďovala sama, a navíc tato data nejsou chráněna autorským právem. Tato doktrína byla dále omezena rozhodnutí ve věci *Barclays Capital Inc., Merrill Lynch, Pierce, Fenner & Smith Inc., and Morgan Stanley & Co. Inc. v. Theflyonthewall.com, Inc.* z roku 2011.²⁵¹

10.5. Ochrana prostřednictvím smluvního práva

Pro databáze, které nesplňují kritéria autorskoprávní ochrany, je možné poskytnout ochranu pomocí smluvního práva. V případě právní ochrany databází je otázkou, jak moc smluvní ujednání může zasahovat do případné autorskoprávní ochrany. Otázku nastavení vztahu mezi autorským právem a právem smluvním nadnesly spolu související spory *Jurisline.com LLC v. Reed Elsevier, Inc.*²⁵² a *Matthew Bender & Co., Inc. v. Jurisline.com LLC.*²⁵³ Případy se mimo jiné týkaly i *public domain*. Tímto spojením se rozumí díla a počítačové programy, která nejsou chráněna autorským právem, ať už na základě zákona (důvodem může být vypršení ochranné doby),

²⁴⁹ *ibid.* čl. II. písm. a): *Because our disposition of the state law misappropriation claim rests in large part on preemption by the Copyright Act, our discussion necessarily goes beyond the elements of a misappropriation claim under New York law.*

²⁵⁰ *ibid.* *We hold that the surviving "hot-news" INS-like claim is limited to cases where: (i) a plaintiff generates or gathers information at a cost; (ii) the information is time-sensitive; (iii) a defendant's use of the information constitutes free-riding on the plaintiff's efforts; (iv) the defendant is in direct competition with a product or service offered by the plaintiffs; and (v) the ability of other parties to free-ride on the efforts of the plaintiff or others would so reduce the incentive to produce the product or service that its existence or quality would be substantially threatened. We conclude that SportsTrax does not meet that test.*

²⁵¹ USA. *Barclays Capital Inc., Merrill Lynch, Pierce, Fenner & Smith Inc., and Morgan Stanley & Co. Inc. v. Theflyonthewall.com, Inc.* 650 F.3d 876 (2011).

²⁵² USA. *Jurisline.com LLC v. Reed Elsevier, Inc.* United States District Court, S.D. New York. 99 Civ. 11860 (JSR) (S.D.N.Y. May 15, 2000).

²⁵³ USA. *Matthew Bender & Co., Inc. v. Jurisline. Com LLC.* 91 F. Supp. 2d 677 (S.D.N.Y. 2000).

judikatury, či rozhodnutí autora.²⁵⁴ V českém právním řádu bych *public domain* přirovnal k volným dílům ve smyslu ustanovení § 28 autorského zákona. Uvedený spor se týkal databáze judikatury, kterou pořídila společnost *Matthew Bender & Co., Inc.* (dále jen „Matthew Bender“), která byla dceřinou společností *Reed Elsevie, Inc.* Společnost *Jurisline.com LLC* (dále jen „Jurisline“) tuto databázi okopírovala a vytvořila webovou stránku pro právní výzkum s vyhledávačem informací v právních aktech. Tato služba byla poskytována na webu zdarma, protože její tvůrci věřili, že služba bude přesto zisková díky připojeným reklamám. U soudu se hájila tím, že judikatura jako *public domain* je volně kopírovatelná. V prvně jmenovaném sporu Jurisline tvrdila, že data v databázi protistrany spadají pod *public domain* z důvodu, že jejich autorem je stát (USA). Dále tvrdila, že omezení na tato data vycházející ze smluvní licence jsou nevymahatelná, protože federální autorské právo má přednost před státním smluvním právem.

V lednu roku 2000 Matthew Bender jako vlastník práv k databázi podal žalobu na Jurisline a *Lee Eichena* u Nejvyššího soudu státu New York. Společnost Matthew Bender namítala porušení smlouvy ohledně užití databáze na CD ROM a také podvod ze strany žalovaných, kdy tito dle žalobce objednali databázi na CD ROM na jméno *Lee Eichen* a porušili podmínky licence. Žalobce uvedl, že Jurisline využila jména pana *Eichena*, aby se dostala k databázi. Žalobce tvrdil, že smluvní ujednání je platné navzdory federální autorskoprávní ochraně, a to s ohledem na účel legislativců a obchodním zvyklostem v dané oblasti informačních technologií.²⁵⁵ Tento spor vedený ve dvou řízeních byl ukončen dohodou stran, kdy však *de facto* vyhrála společnost Matthew Bender a její mateřská společnost. Skutečnost, že žaloba společnosti Matthew Bender nebyla odmítnuta, výše položenou otázku nevyřešila. Je tedy teoreticky možné, že smluvní právo může mít přednost před právem autorským.

²⁵⁴ SAMUELS, Edward. The public domain in copyright law. *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.* 1993, roč. 41, č. 137. s. 151-152. Dostupné také z [www: http://www.edwardsamuels.com/copyright/beyond/articles/public.html#h3](http://www.edwardsamuels.com/copyright/beyond/articles/public.html#h3).

²⁵⁵ HALVORSON, T. R. *Jurisline.com Suit Could Shift the Underpinnings of the Online Legal Marketplace and Beyond*. [online] 9. 2. 2000 [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://newsbreaks.infotoday.com/NewsBreaks/Jurislinecom-Suit-Could-Shift-the-Underpinnings-of-the-Online-Legal-Marketplace-and-Beyond-17844.asp>.

10.6. Revize právní úpravy v USA

Přestože by se mohlo zdát, že rozhodnutí Feist mohlo vyvolat chaos mezi pořizovateli databází, vyjma krátkého období po rozhodnutí se tomu tak nestalo. Postupem času vyšlo najevo, že aby se databáze stala komerčně úspěšnou, nepotřebuje ochranu prostřednictvím doktríny sweat of the brow. Stále totiž platí, že originalita (původnost) kvalifikuje databáze na autorskoprávní ochranu.

Rozhodnutím ve věci Feist odmítnutá doktrína sweat of the brow de facto popírala praxi vzešlou z výše uvedeného rozhodnutí ve věci Selden v. Baker, ve kterém soud rozhodl, že autorským právem nejsou chráněny myšlenky uvedené v autorském díle, ať už naplňují znak novosti, či nikoliv. Doktrína sweat of the brow totiž poskytovala nepřímo ochranu i myšlenkám uvedeným v chráněném díle.

Stran myšlenek je podstatné zmínit teorii splynutí, která se užije tehdy, kdy lze myšlenku vyjádřit jediným či jen několika málo způsoby. Pak dle této teorie myšlenka splyne s jejím vyjádřením, proto takové vyjádření nepoživá autorskoprávní ochrany.

Doktrína misappropriation, která mimo jiné de facto zužuje public domain, je v některých státech stále uplatňována, nicméně za téměř sto let její existence byla značně omezena. Zohlednění ekonomické stránky u této doktríny je dle mého názoru element, který je taktéž jádrem práva *sui generis*. Přestože pořizovatelé databází jsou mnohem více chráněni úpravou práva *sui generis* než byli ti američtí prostřednictvím doktríny misappropriation, tyto dvě právní ochrany databází mají společné cíle. Právní úprava USA je dle mého názoru dostačující pro právní ochranu databází.

11. Úvahy de lege ferenda

Vzhledem k popsanému vývoji Směrnice, která upravuje autorskoprávní ochranu struktury databází a majetkové právo *sui generis*, lze bez pochyb tvrdit, že Směrnice nenaplnila své stanovené cíle. Výsledky úpravy, která zavedla v oblasti duševního vlastnictví duplicitu ochrany databází, nenaplnily očekávání.

Po téměř 20 letech existence Směrnice není překvapením, že úprava práva *sui generis* dosud nebyla promítnuta do mezinárodního práva. Jedním z hlavních cílů Směrnice bylo podpořit tvorbu databází na území EU. Zatímco v USA i přes zvýšení požadavků na získání ochrany databází se databázový průmysl rozrůstá, na území EU tomu je po zavedení Směrnice naopak. Nelze bez dalšího vyvozovat přímý vztah mezi působením Směrnice a tvorbou databází, avšak lze bez pochyb vyvodit, že cíl se nenaplnil. To ostatně Evropská komise přiznává v první, a zatím poslední Zprávě hodnotící Směrnici. Zatímco lze EU pochválit za to, že problematiku databází řešila, a na legislativní úrovni upravila, relativně brzy, o to méně ji lze pochválit za (ne)činnost v této oblasti v posledních nejméně 10 letech, kdy absentuje zhotovení druhého hodnocení Směrnice. Tato skutečnost je vzhledem k závěrům Zprávy ze strany Evropské komise překvapující.

Jak jsem již v kapitole 6. uvedl, Evropská komise nadnesla v prvním hodnocení dopadů Směrnice 4 další možné scénáře. Zrušit Směrnici, či jen opustit institut *sui generis*, případně novelizovat ustanovení týkající se práva *sui generis*, nebo ponechat právní úpravu takovou, jaká je. Zrušení celé Směrnice by znamenalo upustit i od autorskoprávní ochrany struktury databází, která však nečiní větší potíže při interpretaci či aplikaci.

Osobně se kloním ke zrušení, případně změně práva *sui generis*. Domnívám se, že v případě zrušení tohoto práva by mělo být nahrazeno institutem jiným, chránícím investice do databází. Jak jsem již uvedl, nová právní úprava by měla primárně vycházet z práva nekalé soutěže. Troufám si tvrdit, že alespoň co se týče českého právního řádu, stačila by při změně přístupu soudů současná úprava nekalé soutěže. Jako aplikovatelná ustanovení vnímám především generální klauzuli nekalé soutěže, případně porušení obchodního tajemství, parazitování na pověsti, eventuálně vyvolání nebezpečí záměny.

Je otázkou, nakolik by byly státy ochotny unifikovat právní úpravu nekalé soutěže, proto se domnívám, že průchodnějším řešením by bylo vytvořit zvláštní právo dopadající pouze na databáze. Toto zvláštní právo by vycházelo z nekalosoutěžní úpravy, ale mělo by i některé prvky práv duševního vlastnictví. Nové právo by mělo od práv duševního vlastnictví převzít prvek omezené ochranné doby. Tím by se odlišovalo od ostatních současných nekalosoutěžních ustanovení.

Jako hlavní výhody úpravy, která by vycházela z práva nekalé soutěže, vnímám jednoduchost úpravy bez stanovení definic, dále okruh oprávněných osob je značně širší (každý, kdo doloží právní zájem, respektive každý, jehož právo bylo ohroženo nebo porušeno). Při tvorbě tohoto práva nelze ponechat bez povšimnutí doktrínu *misappropriation* v jejím původním uplatnění. Na základě této doktríny byly databáze chráněny proti takovým zásahům do práv pořizovatelů databází, kdy užití jejich databáze třetí osobou vedlo ke snížení hodnoty databáze.

Lze namítnout, že při absenci definic hrozí nadměrná ochrana pořizovatelů i teoreticky takových databází, které by se v současnosti nemusely kvalifikovat na ochranu právem *sui generis*. Argumentem proti takovéto námitce jest skutečnost, že nekalá soutěž, jakož i doktrína *misappropriation*, se vztahují pouze na jednání v hospodářském styku, tedy ochrana by se nevztahovala na nepodnikatelské účely, čímž dochází k určité vyrovnanosti popisované úpravy.

K dosavadnímu vývoji a politické vůli se však domnívám, že v nejbližší době úprava právní ochrany databází na evropské, případně světové úrovni, výraznějších změn nedozná.

12. Závěr

Databáze, vnitřně organizované soubory dat, jsou velice těsně spjaty s dnešní informační společností, která pro svoji existenci a vývoj vyžaduje informace. Není pochyb o tom, že informace, jak z hlediska kvalitativního, tak kvantitativního, jsou prvkem vedoucím k úspěchu a inovaci. Nadnárodní celky, státy, obchodní korporace a další druhy subjektů vynakládají významné prostředky pro získání určitých informací s tím, že tyto prostředky jsou investovány nejen pro získání informací, ale následně i k jejich uchování a ochraně. Právní ochrana databází je tak tématem současnosti. Toto téma není aktuální pouze mezi uživateli databází na straně jedné, a nositeli práv k databázím na straně druhé. Sama odborná veřejnost není jednotná, jakými instituty práva databáze v EU chránit. Zatímco stran úpravy autorskoprávní ochrany, která chrání databáze, které způsobem výběru nebo uspořádáním jejich obsahu představují duševní výtvar jejich autora, panuje z větší části odborné veřejnosti shoda, jinak je tomu u zvláštního práva pořizovatele databáze, takzvaného práva *sui generis*.

Než přistoupím k účinné právní úpravě týkající se databází, krátce odbočím ke skutečnosti, že rozvoj digitálních technologií a svět internetu způsobuje, že neoprávněně zasáhnout do právní ochrany databáze je v současnosti značně snazší, než tomu bylo dříve. Databáze a jiná díla lze šířit s vynaložením minimálních časových a finančních nákladů po celém světě. Jsem přesvědčen, že platná mezinárodní, evropská, potažmo česká právní úprava, dostatečně nastalý stav nereflektuje. Ať už nepřístupení potenciálních smluvních stran k dohodě ACTA bylo chybou, či ne, dění kolem této dohody vnímám pozitivně, a to jako nastartování diskuse, jakým směrem se dále ubírat. Jako prioritu v dané oblasti do budoucna vnímám nastavení jasné hranice mezi právy duševního vlastnictví na straně jedné, a práva na svobodu slova a informace na straně druhé.

Cílem této práce týkající se právní ochrany databází bylo čtenáře seznámit s právní úpravou v oblasti ochrany databází a tuto úpravu podrobit kritice. Komparací právní úpravy EU a USA jsem se pokusil dojít k závěru, zda evropská právní úprava týkající se ochrany databází je vhodná, přiměřená a odráží současné potřeby evropské společnosti. Může se zdát, že jsem popisoval jednotlivé systémy práva vzhledem k tématu práce nadbytečně, avšak učinil jsem tak proto, aby bylo zřejmé, že při komparaci jednotlivých právních institutů kontinentální Evropy a USA je třeba

brát v potaz i takové skutečnosti, jako jsou prameny práva, role soudce, rozdíly mezi jednotlivými státy USA a podobně. Čtenáři žijícímu v kontinentálním systému práva by se totiž mohlo zdát, že jsem se v případě USA věnoval nadbytečně pozornost judikatuře, a ne legislativě. K pochopení jednotlivých institutů jsem se snažil popsat nejen účinnou právní úpravu, ale stručně uvést i vývoj, který k této úpravě směřoval.

Na základě pramenů, které jsem během tvorby této práce prošel, se domnívám, že s nastavením autorskoprávní ochrany databází na úrovni EU, která motivuje další potenciální autory k tvorbě a inovacím, tedy i ke společenskému pokroku, lze souhlasit. Jinak je tomu s úpravou práva *sui generis*. Už jen skutečnost, že samotné zařazení čistě majetkového práva *sui generis* do systému práva činí obtíže, naznačuje, že se jedná o nejednoznačný institut. S ohledem na aplikaci práva je však nutné provést zařazení tohoto institutu do systému práva. S určitými výtkami souhlasím s většinovým názorem, že právo *sui generis* se řadí mezi práva duševního vlastnictví. Nejednoznačnost institutu se projevila velmi brzy, kdy série čtyř rozhodnutí ESD omezila uplatnění práva *sui generis*, konkrétně se jedná o rozhodnutí z roku 2004 ve věcech *Fixtures Marketing a The British Horseracing Board*.

Aniž bych hodnotil, zda americká právní úprava je lepší, můj kritický názor vůči právu *sui generis* nepřímo podporuje osud doktríny *misappropriation* v USA. Tato doktrína má s právem *sui generis* společné elementy, zejména zohlednění vynaložených nákladů na vytvoření databáze. Na rozdíl od práva *sui generis*, zmíněná americká doktrína je v USA užívána téměř sto let a postupem času bylo její uplatnění omezováno. Lze samozřejmě namítnout, že uvedená doktrína vychází z obyčejového práva, je institutem dotýkajícího se práva nekalé soutěže, nicméně pro její vlastnosti podobné právu *sui generis* toto používám jako argument, kdy v USA dospěli k závěru, že tato doktrína je nepotřebná.

Rád bych poukázal na skutečnost, že ochrana práva *sui generis*, tak i autorskoprávní, může být za určitých okolností nepotřebná. V této souvislosti nelze pominout rozhodnutí SDEU ve věci *Ryanair* z roku 2015, na základě kterého vyplývá, že pro nositele práv k databázi může být vhodnější tvrdit, že jeho databáze nespadá ani do autorskoprávního režimu, tak ani do režimu práva *sui generis*. Pak totiž nositel práv k databázi není těmito právními úpravami omezen a může užití databáze podmínit smluvními podmínkami.

Je tedy řešením právo *sui generis* zrušit a ponechat užívání na autorskoprávní ochraně, případně na smluvním právu? S ohledem na posledně jmenované jsem si vědom toho, že pak by nositelé práv k databázím byli oproti jejich uživatelům ve značné výhodě, a to i přesto, že obě strany se navzájem potřebují. Pořizovatelé databází bez jejich uživatelů nebudou databáze tvořit, a naopak při přílišné ochraně uživatelů nebude co užívat. Tuto cestu tedy nevidím jako tu správnou.

Mám-li tedy shrnout moje poznatky o evropské právní úpravě ochrany databází, mám za to, že by Evropská unie mohla přiznat neúspěšnost institutu práva *sui generis* a v duchu níže uvedeného *Hebbelova*²⁵⁶ citátu by měla toto právo v podobě, jak jsem ho v této práci popsal, zrušit a nahradit ho speciální právní úpravou vycházející ze zásad práva nekalé soutěže s přihlédnutím ke specifikům databází, která by lépe reflektovala požadavky dnešní společnosti.

Je třeba často větší odvahy k tomu svůj názor změnit, než za ním pevně stát.

Christian Friedrich Hebbel

²⁵⁶ VANĚK, Zdeněk. *Kaleidoskop: Moudré, poetické, humorné i rozverně střípky*. Plzeň : Z. Vaněk, 2009. s. 20.

13. Seznam zkratek

autorský zákon	zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů;
Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886 ve znění její poslední revize (Paříž 1971), vyhl. MZV č. 133/1980 Sb. ve znění vyhl. č. 19/1985 Sb.;
EHP	Evropský hospodářský prostor;
ES	Evropská společenství;
ESD	Evropský soudní dvůr;
EU	Evropská unie;
LZPEU	EU. Listina základních práv Evropské unie, 2012/C 326/02. č. 12012P/TXT;
občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů;
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie;
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie;
Směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází;
směrnice o uchovávání údajů	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí;
trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů;
U.S.C.	The Copyright Act of 1976, USA;
ÚOLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod.

14. Seznam použité literatury a pramenů

Komentáře:

- 1) HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2014, 2080 s. ISBN 978-80-7400-287-8;
- 2) CHALOUPKOVÁ, Helena; HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: Komentář*. 4. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, 496 s. ISBN 978-80-7400-432-2;
- 3) KŘÍŽ, Jan a kol. *Autorský zákon: komentář a předpisy souvisící*. 2. aktualizované vyd. Praha : Linde. 2005. 792 s. ISBN 978-80-7201-546-7;
- 4) LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2014, 2380 s. ISBN 9788074005299;
- 5) ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2014, 364 s. ISBN 978-80-7400-522-0;
- 6) ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání Praha : C. H. Beck, 2012. 3586 s. ISBN 978-80-7400-428-5;
- 7) TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck. 989 s. 2007. ISBN 978-80-7179-608-4.
- 8) WALTER, Michel M.; LEWINSKI, Silke von. *European copyright law: a commentary*. 1. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2010. 1555 s. ISBN 978-0-19-922732-7.

Učebnice a monografie:

- 9) BELL, Daniel. *The coming of post-industrial society: a venture in social forecasting*. Speciální vydání. New York : Basic Books, 1999, 507 s. ISBN 0-465-09713-8;
- 10) BEUNEN, Annemarie. *Protection for databases: the European database directive and its effects in the Netherlands, France and the United Kingdom*. Nijmegen : Wolf Legal Publishers, 2007. 437 s. ISBN 9789058502674;
- 11) BOHÁČEK, Martin: *Základy amerického obchodního práva*. Praha : Linde Praha, a.s., 2007, 351 s. ISBN 80-7201-685-3;

- 12) BOUCHE, Nicolas. *Intellectual property law in France*. Alphen aan den Rijn : Kluwer Law International, 2011, 300 s. ISBN 9789041134349;
- 13) DAVID, René; BRIERLEY, John E. *Major Legal Systems in the World Today*. 3. vyd. Londýn : Stevens&Sons, 1985, 624 s. ISBN 0-420-47350-5;
- 14) CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 207 s. ISBN 9788074004933;
- 15) DERCLAYE, Estelle. *The legal protection of databases: a comparative analysis*. Cheltenham : Edward Elgar, 2008, 362 s. ISBN 978-1-84720-133-1;
- 16) DERCLAYE, Estelle; STROWEL, Alain. *Droit d'auteur et numérique: logiciels, bases de données, multimédia; droit Belge européen et comparé*. Brusel : Bruylant, 2001. 490 s. ISBN 9782802715184;
- 17) DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody trips a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004, 225 s. ISBN 8072014676;
- 18) GAUTIER, Pierre-Yves. *Propriété littéraire et artistique*. 1. vydání. Paříž : Presses universitaires de France, 1991. 176 s. ISBN 2130438687;
- 19) GALLER, Bernard A. *Software and intellectual property protection: copyright and patent issues for computer and legal professionals*. 1. vyd. Westport, Connecticut : Quorum Books. 1995. 209 s. ISBN 0-89930-974-7;
- 20) HAJN, Petr. *Komunitární a české právo proti nekalé soutěži*. 1. vyd. Brno: Masarykova universita, 2010. 146 s. ISBN 978-80-210-5051-8;
- 21) JONES, Alison; SUFRIN, Brenda. *EU competition law: text, cases, and materials*. 4 vyd. New York: Oxford University Press, 2011. 1287 s. ISBN 978-019-9572-731.
- 22) KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. 1. vydání. Praha : Academia, 1988, 444 s.;
- 23) KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C. H. Beck, 1995, 247 s. ISBN 80-7179-028-1;
- 24) KNAPP, Viktor. *Velké právní systémy: úvod do srovnávací právní vědy*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1996, 248 s. ISBN 8071790893;

- 25) LAKE, Peter. *Concise guide to databases: a practical introduction*. 1. vydání. Sheffield : Springer, 2013, 303 s. ISBN 9781447156000;
- 26) LEŠČINSKÝ, Jan. *Právní ochrana databází*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, 173 s. ISBN 8071798339;
- 27) LUCAS, André. *Le droit de l'informatique*. 1. vydání. Paříž : Presses universitaires de France, 1987, 551 s. ISBN 2130414508;
- 28) MALÝ, Josef. *Obchod nehmotnými statky: patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2002. 257 s. ISBN 80-7179-320-5;
- 29) NOOTHOVEN VAN GOOR, J. M.; LEFCOE, George. *Teleports in the information age*. New York : Sole distributors for the U.S.A. and Canada, Elsevier Science Pub. Co., 1987. 352 s. ISBN 0444701834;
- 30) POTOČNÝ, Miroslav; ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část*. 6. doplněné a zvláštní vyd. Praha : C. H. Beck, 2011, 556 s. ISBN 978-80-7400-398-1;
- 31) ROMANCOV, Michael a kol. *Mezinárodní organizace*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011, 191 s. ISBN 978-80-7380-310-0;
- 32) ROSÉN, Jan. *Individualism and collectiveness in intellectual property law*. Northampton : Edward Elgar, 2012, 370 s. ISBN 0857939610;
- 33) SALOKANNEL, Marjut. *Ownership of rights in audiovisual productions: a comparative study*. Haag : Kluwer Law International, 1997. 383 s. ISBN 90-411-0415-1;
- 34) SAUNDERS, D. *Authorship and copyright*. 1. vydání. Londýn : Routledge, 1992, 269 s. ISBN 0415041589;
- 35) TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2.vydání. Brno : Doplněk. 2006, 114 s. ISBN 9788072391981;
- 36) Torremans, Paul L.C. *Copyright and human rights: Freedom of expression - Intellectual property - Privacy*. Haag : Kluwer Law International. 2004. 181 s. ISBN 90-411-2278-8;
- 37) VANĚK, Zdeněk. *Kaleidoskop: Moudré, poetické, humorné i rozverné střípky*. Plzeň : Z. Vaněk, 2009, 420 s. ISBN 978-80-254-5071-0.

Sborníky

- 38) BELLEFONDS, Xavier Linant a kol. *Computer law in the millenium perspective: Le Droit de l'Informatique à l'aube du 3ème Millénaire*. Paříž : AFDIT, 2001. ISBN 2748300556;
- 39) CORNISH, William R. Protection of and vis-a-vis databases. In DELLEBEKE, Marcel. *Copyright in cyberspace: copyright and the global information infrastructure*. Amsterdam: Otto Cramwinckel, 1997. 541 s. ISBN 9075727917;
- 40) JEŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví: učební texty*. Praha : Hewlett Packard, 2003, s. 27. Dostupné také z www: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/images/dokumenty/prosazovanipravdusevnivlastnictvi.pdf>;
- 41) GASTER, Jens. In DITTRICH, Robert. *Beiträge zum Urheberrecht IV*. Vídeň : Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1996, 320 s. ISBN 3214077171;
- 42) HUGENHOLTZ, P. B. Original compilations: the Van Dale v Romme case. In DELLEBEKE, Marcel. *Copyright in cyberspace: copyright and the global information infrastructure*. Amsterdam: Otto Cramwinckel, 1997. 541 s. ISBN 9075727917;
- 43) XALABARDER, Raquel. Google news and copyright. In: LOPEZ-TARRUELLA, Aurelio. *Google and the law: Empirical approaches to legal aspects of knowledge-economy business models*. New York : Springer, 2012, 403 s. ISBN 9789067048453.

Odborné články

- 44) BASTIAN, Michael J. Protection of „Noncreative“ Databases: Harmonization of United States, Foreign and International Law. *Boston College International and Comparative Law Review*. 1999. roč. 22. č. 2. s. 425 – 463. [cit. 2015-09-11] Dostupné také z: <http://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1228&context=iclr> ;
- 45) DERCLAYE, Estelle. Databases sui generis right: should we adopt the spin off theory. *European Intellectual Property Review*. [online]. 2004 [cit: 2015-07-01].

Dostupné z:
http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=estelle_der_claye;

- 46) Evropská komise. *DG Internal Market and Services Working paper - First evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases*. 12. prosince 2005. Dostupné také z [www: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/evaluation_report_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/evaluation_report_en.pdf);
- 47) GERVAIS, Daniel J. The protection of databases. *Chicago-Kent Law Review*. [online]. 2007, č. 82, s. 1111-1113 [cit: 2015-07-02]. Dostupné z: <http://scholarship.kentlaw.iit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3614&context=cklawreview>;
- 48) HÁK, Jan. Mezinárodní ochrana průmyslových práv. *Aplikované právo*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2003, č. 2, s. 9-36. ISSN 1214-4878;
- 49) HARAŠTA, Jakub. Rozhodnutí Ryanair a ochrana databází. *Revue pro právo a technologie*. Brno : Masarykova univerzita, 2015, roč. 6, č. 11/2015, s. 57-60. ISSN 1804-5383;
- 50) HORÁK, Pavel. Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku (Pohled soudce na vybrané otázky a použitelnost stávající judikatury). *Bulletin advokacie*. Praha: C. H. Beck, 2014, 9, s. 21-28. ISSN 1210-6348;
- 51) HOSPODKA, Martin. *Daniel Bell a jeho přínos pro moderní informační politiku*. Praha, 2007, 78 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Rudolf Vlasák;
- 52) KORFF, Douwe; BROWN, Ian. *Opinion on the compatibility of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA) with the European convention on Human Rights & the EU Charter of Fundamental Rights*. [online] 2011. [cit. 2015-07-07] Dostupné z [www: https://www.greens-efa.eu/fileadmin/dam/Documents/Studies/ACTA_fundamental_rights_assessment.pdf](https://www.greens-efa.eu/fileadmin/dam/Documents/Studies/ACTA_fundamental_rights_assessment.pdf);
- 53) LUCAS, André. Propriété littéraire et artistique. *Recueil périodique des juristes-classes*. Paříž : Éditions techniques. 1990, č. 34;

- 54) LOUKOTOVÁ, Klára. Uživatelská rozhraní dialogových systémů. *Knihovna*. [online]. 2009, č. 2 [cit: 2015-06-30]. Dostupné z: <http://oldknihovna.nkp.cz/knihovnaplus92/loukot.htm>;
- 55) MIŠŮR, Peter. K procesu přípravy a projednávání ACTA. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 3 s. 81. ISSN 1803-6554;
- 56) NOVÁK, Daniel. Střet ochrany osobních údajů a práv duševního vlastnictví v evropské judikatuře. *Bulletin advokacie*. [online]. 2011, č. 10, s. 40-46. [cit. 2015-08-01] Dostupné také z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2011/ba_10_2011web.pdf;
- 57) ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž podle nového občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2013, roč. 5, 7-8, s. 207-217. ISSN 1803-6554;
- 58) PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, Vladimíra. Zamyšlení nad indickým právem. *Právní rozhledy*. 2007, roč. 15, č. 24, s. 887. ISSN 1210-6410;
- 59) POLLACK, Malla. *What is Congress Supposed to Promote? Defining "Progress" in Article I, Section 8, Clause 8 of the United States Constitution, or Introducing The Progress Clause*. [online] 14. března 2002 [cit. 2015-10-10]. Dostupný z: <http://cyber.law.harvard.edu/openlaw/eldredvashcroft/progress.html>;
- 60) POMAHAČ, Richard. Evropský soudní dvůr: Ochrana zvláštních práv pořizovatele databází. *Právní rozhledy*. 2005, roč. 13 č. 8, s. 302. 1210-6410;
- 61) SAKSENA, Hailshree. DOCTRINE OF "SWEAT OF THE BROW". [online] [cit. 2015-09-10] 3. května 2009. s. 26. Dostupné také z www: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1398303;
- 62) SAMUELS, Edward. The public domain in copyright law. *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.* 1993, roč. 41, č. 137. Dostupné také z www: <http://www.edwardsamuels.com/copyright/beyond/articles/public.html#h3>;
- 63) SAMUELSON, Pamela. *The Story of Baker v. Selden: Sharpening the Distinction Between Authorship and Invention*. [online]. Berkeley. 15. 6. 2005, 40 s. [cit: 2015-07-02]. Dostupné z: <http://escholarship.org/uc/item/0vw4q999#page-1>;

- 64) SEMRÁD, Václav. *Postindustriální společnost, postmoderna a Daniel Bell*. Brno, 2006, 41 s. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce doc. PhDr. Ivana Holzbachová, CSc. Dostupný také z www: https://is.muni.cz/th/109697/ff_b/bakalarka.pdf;
- 65) TŮMA, Pavel. K pojmovým znakům a trvání zvláštního práva pořizovatele databáze ve světle judikatury Evropského soudního dvora. *Právní rozhledy*. 2006, roč. 14 č. 1, s. 16. ISSN 1210-6410;
- 66) U.S. Copyright Office. *Report on Legal Protection for Databases*. Srpen 1997. 110 s. Dostupný také z: <http://www.copyright.gov/reports/db4.pdf>;
- 67) VOJTÁŠEK, Zdeněk. *Databázové právo*. Brno, 2007. 86 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D. Dostupný také z www: http://is.muni.cz/th/77163/pravf_m/Diplomova_prace-Vojtasek-77163.pdf;
- 68) WALLISER, Andrée. Le rapport «Nora-Minc». Histoire d'un best-seller. *Vingtième Siècle. Revue d'histoire*. 1989, č. 23 červenec-září. [cit. 2015-7-25]. Dostupné také z: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/xxs_0294-1759_1989_num_23_1_2832;
- 69) WAXMAN, Seth P.; MORISSON, Trebor W. What Kind of Immunity? Federal Officers, State Criminal Law, and the Supremacy Clause. *The Yale Law Journal*. 2003, roč. 112, č. 8 s. 2197-2224. Dostupný také z: <http://www.yalelawjournal.org/article/what-kind-of-immunity-federal-officers-state-criminal-law-and-the-supremacy-clause>.

Internetové zdroje

- 70) Copyright Office Government of India. The Copyright Act, 1957. [online] [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://copyright.gov.in/>;
- 71) Cour de cassation. *Cour de cassation*. [online]. Cour de cassation. [cit. 2015-07-10]. Dostupné z: https://www.courdecassation.fr/cour_cassation_1/;
- 72) ČTK. *Čeští hackeři naplnili výstrahy. Vyřadili web OSA i vlády*. [online]. 26. ledna 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z www: <http://byznys.ihned.cz/c1-54533070-cesti-hackeri-naplnilo-vystrahy-vyradili-web-osa-i-vlady>;

- 73) European Parliament. *European Parliament rejects ACTA*. [online]. 4. července 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20120703IPR48247/html/European-Parliament-rejects-ACTA](http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20120703IPR48247/html/European-Parliament-rejects-ACTA);
- 74) Euroskop. *Zelené knihy*. [online]. Euroskop. [cit. 2015-07-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8913/sekce/zelene-knihy/>;
- 75) GEIST, Michael. *The ACTA Guide, Part One: The Talks To-Date*. [online]. 25. ledna 2010. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://www.michaelgeist.ca/2010/01/acta-guide-part-one/](http://www.michaelgeist.ca/2010/01/acta-guide-part-one/);
- 76) HALVORSON, T. R. *Jurisline.com Suit Could Shift the Underpinnings of the Online Legal Marketplace and Beyond*. [online] 9. 2. 2000 [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://newsbreaks.infotoday.com/NewsBreaks/Jurislinecom-Suit-Could-Shift-the-Underpinnings-of-the-Online-Legal-Marketplace-and-Beyond-17844.asp>;
- 77) JONÁK, Zdeněk. Termín Informační společnost. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000468&local_base=KTD;
- 78) KASÍK, Pavel. *ACTA skončila. Europoslanci ji definitivně zamítli drtivou většinou*. [online]. 4. července 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://technet.idnes.cz/acta-skoncila-europarlament-zamitl-actu-fdq-/sw_internet.aspx?c=A120704_132333_sw_internet_pka](http://technet.idnes.cz/acta-skoncila-europarlament-zamitl-actu-fdq-/sw_internet.aspx?c=A120704_132333_sw_internet_pka);
- 79) LANZOTTI, David; FERGUSON, Doug. *Databases and The Law*. [online] 2006 [cit. 2015-10-10]. Dostupný z: <http://www.unc.edu/courses/2006spring/law/357c/001/projects/dougf/node7.html>;
- 80) MOODY, Glyn. ACTA in 2012: From Desperation to Inspiration. *Computer World UK*. [online] 20. prosince 2012. [cit. 2015-05-10] Dostupné z <http://www.computerworlduk.com/blogs/open-enterprise/acta-in-2012-from-desperation-to-inspiration-3569299/>;
- 81) Peer-to-peer síť: jak fungují a kde je problém. Bezpečně online. [online]. [cit. 2015-08-01]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj->

[bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/peer-to-peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem.html](#);

- 82) POKORNÝ, Jaroslav. Termín Databáze. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000089&local_base=KTD;
- 83) SPAULDING, Michelle L. *The Doctrine of Misappropriation*. [online] 21. 3. 1998 [cit. 2015-10-10] Dostupný z: <http://cyber.law.harvard.edu/metaschool/fisher/linking/doctrine/>;
- 84) SÝKORA, Martin. Technické prostředky ochrany autorských práv. Právo IT. [online]. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/technicke-prostredky-ochrany-autorskych-prav>
- 85) Van Dale's Great Dictionary of the Dutch Language. Universiteit van Amsterdam. [online]. [cit. 2015-07-15]. Dostupné z: <http://gsss.uva.nl/summer-winter/winter/content/intt-intensive-winter-courses/intensive-dutch-language-course.html>;
- 86) Vláda ČR. *Vláda pozastavuje ratifikaci dohody ACTA*. [online]. 6. února 2012. [cit. 2015-05-10]. Dostupný z [www: http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-pozastavuje-ratifikaci-dohody-acta-92694/](http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-pozastavuje-ratifikaci-dohody-acta-92694/).

Právní předpisy, mezinárodní právní prameny a jiné prameny práva

- 87) *Bible: písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad*. 6. vyd. Praha : Česká biblická společnost, 1992, 287 s. ISBN 80-900881-0-4;
- 88) Indie. Indian copyright act, 1957 ze dne 4. června 1957. Dostupný také z: <http://copyright.gov.in/Documents/CopyrightRules1957.pdf>;
- 89) ČSSR/ČR. Zákon č. 99/1963 Sb. ze dne 17. prosince 1963, občanský soudní řád. In *Sbírka zákonů*. Československá socialistická republika. 1963, částka 56;
- 90) ČSSR/ČR. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb. ze dne 13. ledna 1975 o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. *Sbírka zákonů*. Československá socialistická republika. 1975, částka 19;

- 91) ČR. Zákon č. 513/1991 Sb. ze dne 18. prosince 1991, obchodní zákoník. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 1991, částka 98;
- 92) ČR. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ze dne 28. 12. 1992. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1992; částka 1;
- 93) ČR. Sdělení č. 191 ze dne 19. září 1995 Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 51;
- 94) ČR. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ze dne 4. dubna 2000. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2000, částka 32;
- 95) ČR. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ze dne 7. dubna 2000. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2000, částka 36;
- 96) ČR. Zákon č. 143/2001 Sb. ze dne 27. dubna 2001, o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), § 2 odst. 1. *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2001, částka 58;
- 97) ČR. Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ze dne 29. června 2001. § 9 odst. 2 písm. a). *Sbírka zákonů*. 2001, částka 98/2001 Sb.;
- 98) ČR. Sdělení č. 33 ze dne 3. dubna 2002 Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském. *Sbírka mezinárodních smluv České republiky*. 2002, částka 15;
- 99) ČR. Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ze dne 29. července 2004. In *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2004, částka 166;
- 100) ČR. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2009, částka 11;
- 101) ČR. Zákon č. 418/2011 Sb. ze dne 22. prosince 2011, o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2011, částka 146;
- 102) ČSSR/ČR. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980 o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne

9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971. In *Sbírka zákonů*. 1980, částka 32;
- 103) ČSSR/ČR. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 2/1960 Sb. ze dne 29. prosince 1959 o Všeobecné úmluvě o autorském právu ministra zahraničních věcí. In *Sbírka zákonů*. 1960, částka 2;
- 104) ES, Sdělení Evropské Komise, *Green paper on the development of the common market for telecommunications services and equipment*, ze dne 30. 6. 1987. COM (87) 290 final. [cit. 2015-6-25] http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/green_paper_telecom_services_common_market_com_87_290.pdf;
- 105) ES. Sdělení Evropské komise. *Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology-Copyright issues requiring immediate action*, ze dne 7. června 1988. COM (88) 172. [cit. 2015-07-03]. Dostupné také z: [http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/green_paper_copyright_and_challenge_of_thecnology_com_\(88\)_172_final.pdf](http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/green_paper_copyright_and_challenge_of_thecnology_com_(88)_172_final.pdf);
- 106) ES. Sdělení Evropské komise. *Follow-up to the Green paper, Working programme of the Commission in the field of copyright and neighbouring rights*, ze dne 17. ledna 1991. COM (90) 584 final. [cit. 2015-07-03]. Dostupné také z: http://aei.pitt.edu/1210/1/copyright_gp_follow_COM_90_584.pdf;
- 107) EU. *Amended proposal for a Council Directive*. 15. listopadu 1993, č. OJ (C) 308/1;
- 108) EU. *Growth, competitiveness, employment. The challenges and ways forward into the 21 st century: white paper*, ze dne 5. 12. 1993. COM (93) 700. s. 13. [cit. 2015-06-25] Dostupné také z: http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/pdf/growth_wp_com_93_700_parts_a_b.pdf;
- 109) EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází, č. 31996L0009;
- 110) EU. Stanovisko generální advokátky Christine Stix-Hackl - The British Horseracing Board a další, přednesené dne 8. června 2004, Úř. věst. L 77, s. 20. Dostupné také z www:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=48761&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=36406>;

- 111) EU. *Stanovisko generální advokátky Christine Stix-Hackl - Fixtures Marketing Ltd proti Svenska Spel AB*. Přednesené dne 8. června 2004, Úř. věst. l. 77, s. 20. Dostupné také z [www: http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30db5114bd4716f54fb5b3a6d4970b83321e.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuKbxb0?doclang=CS&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=48762&occ=first&dir=&cid=117165](http://www.curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30db5114bd4716f54fb5b3a6d4970b83321e.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuKbxb0?doclang=CS&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=48762&occ=first&dir=&cid=117165);
- 112) EU. Rozhodnutí Rady ze dne 16. března 2000 o schválení Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském a Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech jménem Evropského společenství, č. 32000D0278;
- 113) EU Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících, č. 32006L0116;
- 114) EU. Rozhodnutí Rady ze dne 24. června 2011 o uzavření Obchodní dohody proti padělatelství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými, č. 2011/0167 (NLE);
- 115) EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, č. 32001L0029;
- 116) EU. Listina základních práv Evropské unie, 2012/C 326/02. č. 12012P/TXT;
- 117) EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES. č. 32006L0024;
- 118) EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů, č. 32009L0024;

- 119) Evropská komise. *Bulletin of the European Union: supplement 2/94*. Lucemburk: Office for Official Publications of the European Communities, 1994. 134 s. ISBN: 9282685470;
- 120) Evropský inspektor ochrany údajů. *Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k návrhu rozhodnutí Rady o uzavření Obchodní dohody proti padělatelství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými*. 21. 7. 2012. č. 2012/C 215/08. Dostupný také z: https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/shared/Documents/Consultation/Opinions/2012/12-04-24_ACTA_summary_CS.pdf;
- 121) *Montevideo Copyright Convention 1889 on Literary and Artistic Property*, ze dne 11. ledna 1889, Montevideo, Uruguay. [cit. 2015-05-30] Dostupné také z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001554/155495eb.pdf>;
- 122) Smíšený výbor EHP. Rozhodnutí smíšeného výboru č. 59/96 ze dne 25. října 1996, kterým se mění příloha XVII (Duševní vlastnictví) Dohody o EHP. Dostupný také z [www: https://isap.vlada.cz/kopie/revize.nsf/2fd339ed5be822e2c12578680031b2ae/F620336872193BDDC1257BF0004279CB/\\$FILE/21997D0123\(08\).pdf](https://isap.vlada.cz/kopie/revize.nsf/2fd339ed5be822e2c12578680031b2ae/F620336872193BDDC1257BF0004279CB/$FILE/21997D0123(08).pdf);
- 123) USA. *Uniform Commercial Code of 1952*. Dostupný také z [www: https://www.law.cornell.edu/ucc](https://www.law.cornell.edu/ucc);
- 124) USA. An Act for the general revision of the Copyright Law, title 17 of the United States Code, and for other purposes (The Copyright Act of 1976) of October 19, 1976. 94th Congress. Public Law No. 94-553, 90 Stat. 2541. In United States Code, title 17, §§ 101-810;
- 125) USA. An Act to amend title 17, United States Code, to implement the WIPO Copyright Treaty and the WIPO Performances and Phonograms Treaty, to provide limitations on copyright liability relating to material online, and for other purposes (Digital Millennium Copyright Act, DMCA) of October 28, 1998. 105th Congress, 2nd session. Public Law No. 105-304, 112 Stat. 2860.

Dostupný také z www: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-105publ304/pdf/PLAW-105publ304.pdf>;

126) WIPO. *Basic Proposal for the Substantive Provisions of the Treaty on Intellectual Property in Respect of Databases to be considered by the Diplomatic Conference*. 2-20. prosince 1996. Dostupný také z www: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/diplconf/en/crnrcrnr_dc/crnrcrnr_dc_6.pdf.

Judikatura

127) ČR. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 447/2006 160 ze dne 3. května 2006. [cit. 2015-09-03] Dostupný také z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A0238D3821D7AC57C1257A4E006894CE?openDocument&Highlight=0;

128) EU. *The British Horseracing Board Ltd a další v. William Hill Organization Ltd*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004 č. 62002CJ0203;

129) EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Oy Veikkaus Ab*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004, č. C-46/02;

130) EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Svenska Spel AB*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004, č. C-338/02;

131) EU. *Fixtures Marketing Ltd v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE*. Evropský soudní dvůr – rozsudek ze dne 9. 11. 2004, č. C-444/02;

132) EU. *Komise ES v. Rada EU*. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 13. září 2005, č. C-176/03;

133) EU. *Elektronické komunikace – Směrnice 2006/24/ES – Veřejně dostupné služby elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí – Uchování údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním takových služeb – Platnost – Články 7, 8 a 11 Listiny základních práv Evropské unie, ve spojených věcech C-293/12 a C-594/12*. Soudní dvůr Evropské unie. Velký senát. 8. 4. 2014, [62012CJ0293];

134) EU. Soudní dvůr Evropské unie. Velký senát. *Åklagaren v. Hans Åkerberg Fransson*. 26. 2. 2013, [62010CJ0617];

135) EU. Soudní dvůr Evropské unie. Druhý senát. *Ryanair Ltd v. PR Aviation BV*. 26. 2. 2013, C-30/14. [cit: 2015-10-02] Dostupný také z: <http://eur->

lex.europa.eu/legal-

content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:62014CJ0030&from=EN;

- 136) Francie. *Le Monde v. Microfor*. Cour de Cassation. Cass., 9. 11. 1983, [1984-5/1];
- 137) Francie. *Le Monde v. Microfor*. Cour de Cassation. Cass. Ass. plén., 30. 10. 1987: D. 1988, jur., 21, concl. Cabaness [cit: 2015-07-02]. Dostupné také zde: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000007019548>;
- 138) Nizozemsko. *Van Dale Lexikografie B. V. v. Jan Rudolf Romme*. Rozsudek Nejvyššího soudu v Nizozemí (Hoge Raad der Nederlanden). 4. 1. 1991, NJ 608;
- 139) Nizozemsko. *Van Dale Lexikografie B. V. v. Jan Rudolf Romme*. Odvolací soud v Haagu. 1. 4. 1993, NJ 1994, 58;
- 140) Nizozemsko. *KPN v. XSO*. Rozhodnutí President District Court, Haag, ze dne 14. ledna 2000;
- 141) USA. *Baker v. Selden*. Rozsudek Nejvyššího soudu USA. 101 U.S. 99 (1879). Dostupné také z www: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/101/99/case.html>
- 142) USA. *International News Service v. Associated Press*. 248 U. S. 215, 1918;
- 143) USA. *Erie Railroad Co. v. Tompkins*. 304 U.S. 64 (1938);
- 144) USA. *Overman v. Loesser*. 205 F.2d 521 (9th Cir. 1953);
- 145) USA. *Harper & Row v. Nation Enterprises*. 471 U.S. 539 (1985). Dostupné také z www: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/471/539/>;
- 146) USA. *Key publications Inc. v. Chinatown Today Publishing Enterprises, Inc.* Court of 2nd Circuit 945 F. 2d 509 (1991);
- 147) USA. *Bellsouth Advertising & publishing corporation v. Donnelley Information Publishing, Inc.* 999 F.2d 1436 (1993);
- 148) USA. *James Lipton v. Nature Company, Db a the Nature Company of California*. U.S. Court of Appeals for the Second Circuit - 71 F.3d 464 (2d Cir. 1995). Dostupný také z www: <http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/71/464/549395/>;

- 149) USA. *Skinder-Straus Associates v. Massachusetts Continuing Legal Education, Inc.* 914 F. Supp. 665 (1995). Dostupný také z [www: http://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/914/665/2131097/](http://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/914/665/2131097/);
- 150) USA. *National Basketball Association v. Motorola.* Court of 2nd circuit, 105 F.3D 8941. Dostupné také z [www: http://www.bitlaw.com/source/cases/copyright/nba.html](http://www.bitlaw.com/source/cases/copyright/nba.html);
- 151) USA. *Jurisline.com LLC v. Reed Elsevier, Inc.* United States District Court, S.D. New York. 99 Civ. 11860 (JSR) (S.D.N.Y. May 15, 2000);
- 152) USA. *Matthew Bender & Co., Inc. v. Jurisline. Com LLC.* 91 F. Supp. 2d 677 (S.D.N.Y. 2000);
- 153) USA. *Barclays Capital Inc., Merrill Lynch, Pierce, Fenner & Smith Inc., and Morgan Stanley & Co. Inc. v. Theflyonthewall.com, Inc.* 650 F.3d 876 (2011);
- 154) WTO. *India - Patent Protection for Pharmaceutical and Agricultural Chemical Products.* září roku 1997, č. 97-3496. Dostupné také z [www: https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S009-DP.aspx?language=E&CatalogueIdList=46305&CurrentCatalogueIdIndex=0&FullTextSearch=](https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S009-DP.aspx?language=E&CatalogueIdList=46305&CurrentCatalogueIdIndex=0&FullTextSearch=).

Resumé

Tématem této práce je autorskoprávní ochrana databází. Cílem práce je prostřednictvím komparace dvou odlišných právních úprav dojít k závěru, zda evropská právní úprava týkající se ochrany databází je vhodná, přiměřená a odráží současné potřeby evropské společnosti. Práce nabízí stručný popis historického vývoje vedoucího k současné právní úpravě. Vedle deskriptivní a komparativní metody práce je zastoupena i metoda analytická, kdy autor popsanou úpravu analyzuje a poskytuje čtenáři svůj vlastní pohled na věc. Autor se v dané práci zaměřil na právní úpravu Evropské unie a USA v oblasti právní ochrany databází. Stran evropské legislativy klade důraz na analýzu autorskoprávní ochrany a tzv. práva *sui generis*. Práce se skládá z úvodu, závěru a dalších 9 kapitol. Ve druhé kapitole je čtenář seznámen se základními pojmy a problematikou tématu. Třetí kapitola seznamuje čtenáře s mezinárodními úmluvami na poli ochrany databází. Další tři kapitoly se týkají právní úpravy na úrovni EU, kdy autor popíše historický vývoj vedoucí k přijetí tzv. databázové směrnice v roce 1996. Tuto směrnici podrobí kritice a vysloví své názory k tomuto právnímu předpisu. Kapitola sedmá se věnuje českému autorskému zákonu. V osmé a deváté kapitole autor nastiňuje další možnosti ochrany databází. Právní úpravu databází v USA s důrazem na analýzu judikatury obsahuje kapitola desátá. Poslední dvě kapitoly obsahují úvahy *de lege ferenda* a shrnutí výsledků práce.

Summary

The topic of this thesis is copyright protection of databases. The aim of the thesis is to find out, via comparison of the different legal systems, if the European legislation of legal protection of databases is proper, adequate and if it reflects the current needs of the European society. The thesis contains a brief historical description leading to the current legislation. Next to descriptive and comparative method of research author uses also analytical method of research for analyzing the legislation and provides to readers his own opinion toward the chosen topic. The thesis deals with the European Union and USA legislation in the field of database legal protection. As for European legislation, the author puts emphasis on copyright law protection and on so-called *sui generis* right. The thesis consists of Introduction, Conclusion and another 9 chapters. The second chapter provides the basic terms and problems of the topic.

The third chapter contains international treaties relating to databases. The following three chapters relate to the European Union legislation, where the author describes the historical process leading to adoption of directive on the legal protection of databases in 1996. This directive is analyzed and the author articulates his opinions toward the directive. Chapter number seven is devoted to the Czech Copyright Act. In the eighth and ninth chapter the author provides another forms of legal protections of databases. The U.S. legislation as for of databases with emphasis put on practice of the courts is incorporated in chapter number ten. The last two chapters contain *de lege ferenda* solutions and summary of the results of the thesis.

Název práce v anglickém jazyce: Copyright Protection of Databases.

Klíčová slova: autorské právo, databáze.

Key words: copyright, database.